

Prezes Rady Ministrów

Mateusz Morawiecki

Warszawa, dnia /elektroniczny znacznik czasu/

RM-0610-179-22
UC31

Pani Elżbieta WITEK
Marszałek Sejmu

Szanowna Pani Marszałek,

na podstawie art. 118 ust. 1 Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej przedstawiam Sejmowi projekt ustawy o zmianie ustawy – Kodeks postępowania karnego oraz niektórych innych ustaw.

Projekt ma na celu wykonanie prawa Unii Europejskiej.

Do prezentowania stanowiska Rządu w tej sprawie w toku prac parlamentarnych został upoważniony Minister Sprawiedliwości.

Z poważaniem
Mateusz Morawiecki
/podpisano kwalifikowanym podpisem elektronicznym/

Do wiadomości:
wnioskodawca

U S T A W A

z dnia

o zmianie ustawy – Kodeks postępowania karnego oraz niektórych innych ustaw^{1), 2)}

Art. 1. W ustawie z dnia 6 czerwca 1997 r. – Kodeks postępowania karnego (Dz. U. z 2022 r. poz. 1375, 1855, 2582 i 2600) wprowadza się następujące zmiany:

1) odnośnik nr 1 otrzymuje brzmienie:

„¹⁾ Niniejsza ustawa w zakresie swojej regulacji realizuje postanowienia:

- 1) dyrektywy Parlamentu Europejskiego i Rady 2013/48/UE z dnia 22 października 2013 r. w sprawie prawa dostępu do adwokata w postępowaniu karnym i w postępowaniu dotyczącym europejskiego nakazu aresztowania oraz w sprawie prawa do poinformowania osoby trzeciej o pozbawieniu wolności i prawa do porozumiewania się z osobami trzecimi i organami konsularnymi w czasie pozbawienia wolności (Dz. Urz. UE L 294 z 06.11.2013, str. 1);
- 2) dyrektywy Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2016/343 z dnia 9 marca 2016 r. w sprawie wzmocnienia niektórych aspektów domniemania niewinności i prawa do obecności na rozprawie w postępowaniu karnym (Dz. Urz. UE L 65 z 11.03.2016, str. 1);
- 3) dyrektywy Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2016/1919 z dnia 26 października 2016 r. w sprawie pomocy prawnej z urzędu dla podejrzanych i oskarżonych w postępowaniu karnym oraz dla osób, których dotyczy wnioski w postępowaniu dotyczącym europejskiego nakazu aresztowania (Dz. Urz. UE L 297 z 04.11.2016, str. 1 oraz Dz. Urz. UE L 91 z 05.04.2017, str. 40).”;

2) art. 76 otrzymuje brzmienie:

¹⁾ Niniejsza ustawa w zakresie swojej regulacji dokonuje częściowego wdrożenia dyrektywy Parlamentu Europejskiego i Rady 2011/93/UE z dnia 13 grudnia 2011 r. w sprawie zwalczania niegodziwego traktowania w celach seksualnych i wykorzystywania seksualnego dzieci oraz pornografii dziecięcej, zastępującej decyzję ramową Rady 2004/68/WSiSW (Dz. Urz. UE L 335 z 17.12.2011, str. 1 oraz Dz. Urz. UE L 18 z 21.01.2012, str. 7) oraz wdrożenia dyrektywy Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2016/800 z dnia 11 maja 2016 r. w sprawie gwarancji procesowych dla dzieci będących podejrzanymi lub oskarżonymi w postępowaniu karnym (Dz. Urz. UE L 132 z 21.05.2016, str. 1).

²⁾ Niniejszą ustawą zmienia się ustawy: ustawę z dnia 6 czerwca 1997 r. – Kodeks karny, ustawę z dnia 6 czerwca 1997 r. – Kodeks karny wykonawczy, ustawę z dnia 10 września 1999 r. – Kodeks karny skarbowy oraz ustawę z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej.

„Art. 76. Jeżeli oskarżony nie ukończył 18 lat lub jest ubezwłasnowolniony, jego przedstawiciel ustawowy lub osoba, pod której pieczęć oskarżony pozostaje, może podejmować na jego korzyść wszelkie czynności procesowe, a przede wszystkim wnosić środki zaskarżenia, składać wnioski oraz ustanowić obrońcę.”;

3) po art. 76 dodaje się art. 76a w brzmieniu:

„Art. 76a. § 1. Na wniosek oskarżonego, który nie ukończył 18 lat, podczas posiedzenia albo rozprawy z jego udziałem może być obecny jego przedstawiciel ustawowy lub osoba, pod której pieczęć oskarżony pozostaje. Jeśli oskarżony nie posiada przedstawiciela ustawowego lub osoby, pod której pieczęć pozostaje, albo przewodniczący uznał, że udział tych osób może prowadzić do naruszenia praw lub interesów oskarżonego, jest niecelowy ze względu na jego dobro, uniemożliwia przeprowadzenie posiedzenia albo rozprawy albo utrudnia je w istotny sposób, oskarżony może wskazać inną osobę pełnoletnią. Jeżeli oskarżony nie wskazał takiej osoby lub przewodniczący uznał, że jej obecność może prowadzić do naruszenia praw lub interesów oskarżonego, jest niecelowa ze względu na jego dobro, uniemożliwia przeprowadzenie posiedzenia albo rozprawy albo utrudnia je w istotny sposób, przewodniczący wyznacza asystenta rodziny, o którym mowa w art. 12 ustawy z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej (Dz. U. z 2022 r. poz. 447, 1700 i 2140).

§ 2. Przewodniczący wyznacza asystenta rodziny, mając na uwadze ochronę praw lub interesów oskarżonego oraz zapewnienie sprawnego przeprowadzenia posiedzenia lub rozprawy. Przed wyznaczeniem asystenta rodziny przewodniczący wzywa podmiot wskazany w art. 17 ust. 1 ustawy z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej, właściwy miejscowo ze względu na miejsce prowadzenia postępowania, o niezwłoczne przekazanie listy zatrudnionych asystentów rodziny.”;

4) w art. 214 w § 2 po pkt 1 dodaje się pkt 1a w brzmieniu:

„1a) w stosunku do oskarżonego, który w chwili czynu nie ukończył 18 lat;”;

5) po art. 299a dodaje się art. 299b w brzmieniu:

„Art. 299b. Podczas czynności z udziałem podejrzanego, który nie ukończył 18 lat, w postępowaniu przygotowawczym może być obecny jego przedstawiciel ustawowy lub osoba, pod której pieczęć podejrzanym pozostaje, chyba że udział tych osób może prowadzić do naruszenia praw lub interesów podejrzanego, jest niecelowe ze względu na jego dobro, uniemożliwia przeprowadzenie czynności albo utrudnia ją w istotny sposób. Jeżeli podejrzanym nie posiada przedstawiciela ustawowego lub osoby, pod której pieczęć

pozostaje, albo jeżeli zaistniały okoliczności wyłączające udział w czynności tych osób, podejrzany może wskazać inną osobę pełnoletnią, chyba że udział tej osoby może prowadzić do naruszenia praw lub interesów podejrzanego, jest niecelowy ze względu na jego dobro, uniemożliwia przeprowadzenie czynności albo utrudnia ją w istotny sposób.”;

6) w art. 300:

a) § 1 otrzymuje brzmienie:

„§ 1. Przed pierwszym przesłuchaniem poucza się podejrzanego o jego uprawnieniach: do składania wyjaśnień, do odmowy składania wyjaśnień lub odmowy odpowiedzi na pytania, do informacji o treści zarzutów i ich zmianach, do składania wniosków o dokonanie czynności śledztwa lub dochodzenia, do korzystania z pomocy obrońcy, w tym do wystąpienia o obrońcę z urzędu w wypadku określonym w art. 78, oraz o treści art. 202, art. 214, art. 215, art. 257 § 1 i 2, art. 259, art. 316, art. 338b, art. 360, art. 361 i art. 374 § 1, o treści przepisów dotyczących środków zapobiegawczych stanowiących alternatywę względem tymczasowego aresztowania, o uprawnieniu do końcowego zaznajomienia z materiałami postępowania przygotowawczego, jak również o uprawnieniach określonych w art. 23a § 1, art. 72 § 1, art. 156 § 5 i 5a, art. 301, art. 335, art. 338a i art. 387 oraz o obowiązkach i konsekwencjach wskazanych w art. 74, art. 75, art. 133 § 2, art. 138 i art. 139. Pouczenie należy wręczyć podejrzanemu na piśmie; podejrzany otrzymanie pouczenia potwierdza podpisem.”,

b) po § 1 dodaje się § 1a w brzmieniu:

„§ 1a. Przed pierwszym przesłuchaniem podejrzanego, który nie ukończył 18 lat, poucza się o jego uprawnieniach, treści przepisów oraz obowiązkach i konsekwencjach wymienionych w § 1 oraz o treści art. 76, art. 76a, art. 299b oraz o treści art. 212 Kodeksu karnego wykonawczego, a także o roli organów uczestniczących w postępowaniu. Pouczenie doręcza się również przedstawicielowi ustawowemu lub osobie, pod której pieczęć oskarżony pozostaje, albo innej osobie wskazanej albo wyznaczonej, o której mowa w art. 76a.”;

7) w art. 360 w § 1 pkt 2 otrzymuje brzmienie:

„2) jeżeli choćby jeden z oskarżonych nie ukończył 18 lat lub na czas przesłuchania świadka, który nie ukończył 15 lat;”;

8) w art. 607l:

a) § 4 otrzymuje brzmienie:

„§ 4. Minister Sprawiedliwości określi, w drodze rozporządzenia, wzór pouczenia o przysługujących osobie, której nakaz dotyczy, w wypadku jej zatrzymania, uprawnieniach: do uzyskania informacji o treści nakazu europejskiego, o możliwości wyrażenia zgody na przekazanie, o możliwości złożenia oświadczenia w przedmiocie przekazania, do korzystania z pomocy obrońcy, do składania wyjaśnień, do odmowy składania wyjaśnień lub odmowy odpowiedzi na pytania, do przeglądania akt w zakresie dotyczącym przyczyn zatrzymania, do dostępu do pierwszej pomocy medycznej, do obecności na posiedzeniu, o którym mowa w § 1, jak również o uprawnieniach określonych w § 3, w art. 72 § 1, art. 78 § 1, art. 202, art. 215, art. 257 § 1 i 2, art. 259, art. 261 § 1, 2 i 2a, art. 360, art. 361, art. 612 oraz o treści art. 607k § 3 i 3a, a także o treści przepisów dotyczących środków zapobiegawczych stanowiących alternatywę względem tymczasowego aresztowania, a jeśli osoba, której nakaz dotyczy, nie ukończyła 18 lat – ponadto o treści art. 76, art. 76a oraz o treści art. 212 Kodeksu karnego wykonawczego, a także o roli organów uczestniczących w postępowaniu, mając na względzie konieczność zrozumienia pouczenia także przez osoby niekorzystające z pomocy obrońcy.”,

b) dodaje się § 5 w brzmieniu:

„§ 5. Pouczenie należy doręczyć na piśmie; otrzymanie pouczenia potwierdza się podpisem. Jeżeli osoba, której nakaz dotyczy, nie ukończyła 18 lat, pouczenie doręcza się również przedstawicielowi ustawowemu lub osobie, pod której pieczęć oskarżony pozostaje, albo innej osobie wskazanej albo wyznaczonej, o której mowa w art. 76a.”;

9) w art. 618 w § 1 po pkt 12 dodaje się pkt 12a w brzmieniu:

„12a) ryczałtu asystenta rodziny za udział w posiedzeniu albo rozprawie, o których mowa w art. 76a § 1;”;

10) po art. 618i dodaje się art. 618ia w brzmieniu:

„Art. 618ia. § 1. Asystentowi rodziny przysługuje ryczałt za udział w posiedzeniu albo rozprawie na podstawie art. 76a § 1.

§ 2. Minister Sprawiedliwości w porozumieniu z ministrem właściwym do spraw finansów publicznych określi, w drodze rozporządzenia, wysokość ryczałtu za udział w posiedzeniu albo rozprawie na podstawie art. 76a § 1, mając na uwadze przewidywane średnie koszty stawiennictwa i udziału asystenta rodziny w posiedzeniu albo rozprawie.”.

Art. 2. W ustawie z dnia 6 czerwca 1997 r. – Kodeks karny (Dz. U. z 2022 r. poz. 1138, 1726, 1855, 2339 i 2600) wprowadza się następujące zmiany:

1) do tytułu ustawy dodaje się odnośnik nr 1 w brzmieniu:

„¹⁾ Niniejsza ustawa w zakresie swojej regulacji realizuje postanowienia:

1) dyrektywy Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2018/1673 z dnia 23 października 2018 r. w sprawie zwalczania prania pieniędzy za pomocą środków prawnokarnych (Dz. Urz. UE L 284 z 12.11.2018, str. 22);

2) dyrektywy Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2019/713 z dnia 17 kwietnia 2019 r. w sprawie zwalczania fałszowania i oszustw związanych z bezgotówkowymi środkami płatniczymi, zastępującej decyzję ramową Rady 2001/413/WSiSW (Dz. Urz. UE L 123 z 10.05.2019, str. 18).”;

2) w art. 202 § 4b otrzymuje brzmienie:

„§ 4b. Kto produkuje, rozpowszechnia, prezentuje, przechowuje lub posiada treści pornograficzne przedstawiające wytworzony albo przetworzony wizerunek małoletniego uczestniczącego w czynności seksualnej
podlega karze pozbawienia wolności do lat 3.”.

Art. 3. W ustawie z dnia 6 czerwca 1997 r. – Kodeks karny wykonawczy (Dz. U. z 2021 r. poz. 53, z późn. zm.³⁾) w art. 212 w § 1 we wprowadzeniu do wyliczenia zdanie drugie otrzymuje brzmienie:

„W szczególności należy oddzielać niekaranych od uprzednio odbywających karę pozbawienia wolności oraz młodocianych od dorosłych, chyba że szczególne względy wychowawcze przemawiają za umieszczeniem dorosłego z młodocianym lub młodocianymi, z tym zastrzeżeniem, że umieszczenie dorosłego z młodocianym lub młodocianymi, którzy nie ukończyli 18 lat, jak również umieszczenie młodocianego z młodocianymi, którzy nie ukończyli 18 lat, może nastąpić tylko wówczas, jeśli nie jest to sprzeczne z dobrem tego młodocianego lub młodocianych.”.

Art. 4. W ustawie z dnia 10 września 1999 r. – Kodeks karny skarbowy (Dz. U. z 2022 r. poz. 859 i 1301) do tytułu ustawy dodaje się odnośnik nr 1 w brzmieniu:

„¹⁾ Niniejsza ustawa w zakresie swojej regulacji realizuje postanowienia dyrektywy Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2017/1371 z dnia 5 lipca 2017 r. w sprawie

³⁾ Zmiany tekstu jednolitego wymienionej ustawy zostały ogłoszone w Dz. U. z 2021 r. poz. 472, 1236 i 2054 oraz z 2022 r. poz. 22, 655, 1855 i 2600.

zwalczania za pośrednictwem prawa karnego nadużyć na szkodę interesów finansowych Unii (Dz. Urz. UE L 198 z 28.07.2017, str. 29).”.

Art. 5. W ustawie z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej (Dz. U. z 2022 r. poz. 447, 1700 i 2140) wprowadza się następujące zmiany:

1) w art. 15 w ust. 1 po pkt 11 dodaje się pkt 11a w brzmieniu:

„11a) udzielanie wsparcia dziecku przez towarzyszenie mu podczas posiedzenia albo rozprawy z jego udziałem na podstawie art. 76a ustawy z dnia 6 czerwca 1997 r. – Kodeks postępowania karnego (Dz. U. z 2022 r. poz. 1375, 1855, 2582 i 2600);”;

2) w art. 17 dodaje się ust. 5 w brzmieniu:

„5. Podmiot, o którym mowa w ust. 1, na wezwanie sądu, o którym mowa w art. 76a § 2 ustawy z dnia 6 czerwca 1997 r. – Kodeks postępowania karnego, przekazuje niezwłocznie listę asystentów rodziny wraz z danymi kontaktowymi.”.

Art. 6. Dotychczasowe przepisy wykonawcze wydane na podstawie art. 300 § 4 i art. 6071 § 4 ustawy zmienianej w art. 1 zachowują moc do dnia wejścia w życie nowych przepisów wykonawczych wydanych na podstawie art. 300 § 4 i art. 6071 § 4 ustawy zmienianej w art. 1, w brzmieniu nadanym niniejszą ustawą, jednak nie dłużej niż przez 6 miesięcy od dnia wejścia w życie niniejszej ustawy.

Art. 7. Ustawa wchodzi w życie po upływie 14 dni od dnia ogłoszenia.

UZASADNIENIE

Zakres i cel projektu

Projektowana ustawa stanowi uzupełniające wdrożenie przepisów dyrektywy Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2016/800 z dnia 11 maja 2016 r. w sprawie gwarancji procesowych dla dzieci będących podejrzanymi lub oskarżonymi w postępowaniu karnym (w dalszej części – „dyrektywa 2016/800”) oraz dyrektywy Parlamentu Europejskiego i Rady 2011/93/UE z dnia 13 grudnia 2011 r. w sprawie zwalczania niegodziwego traktowania w celach seksualnych i wykorzystywania seksualnego dzieci oraz pornografii dziecięcej, zastępującej decyzję ramową Rady 2004/68/WSiSW (w dalszej części – „dyrektywa 2011/93”). Zmiana ta ma również na celu uwzględnienie wniosku Komisji Europejskiej skierowanego w ramach procedury naruszeniowej (uchybiecie nr 2019/2238) dotyczącej niepełnego wdrożenia dyrektywy 2011/93.

W tym celu projekt ustawy przewiduje wprowadzenie zmian do ustawy z dnia 6 czerwca 1997 r. – Kodeks postępowania karnego (Dz. U. z 2022 r. poz. 1375, 1855, 2582 i 2600), dalej: „k.p.k.”, ustawy z dnia 6 czerwca 1997 r. – Kodeks karny (Dz. U. z 2022 r. poz. 1138, 1726, 1855, 2339 i 2600), dalej: „k.k.”, ustawy z dnia 6 czerwca 1997 r. – Kodeks karny wykonawczy (Dz. U. z 2021 r. poz. 53, z późn. zm.), dalej: „k.k.w.”, ustawy z dnia 10 września 1999 r. – Kodeks karny skarbowy (Dz. U. z 2022 r. poz. 859 i 1301), dalej: „k.k.s.”, oraz ustawy z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej (Dz. U. z 2022 r. poz. 447, 1700 i 2140).

Zmiany w k.p.k. i k.k.w. zmierzają do uściślenia i doprecyzowania obowiązujących przepisów odnoszących się do gwarancji procesowych przysługujących podejrzanym i oskarżonym, którzy nie ukończyli 18 lat. Zmiany w k.k. są wymierzone w osoby dopuszczające się seksualnego wykorzystywania lub niegodziwego traktowania w celach seksualnych małoletnich.

Ponadto w k.p.k. i k.k.s. przewiduje się zmiany w odnośnikach objaśniających relacje tych ustaw do obowiązków implementacyjnych wynikających z prawa Unii Europejskiej.

Zmiana w ustawie z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej wynika natomiast z potrzeby dodania nowego zadania dla asystenta rodziny polegającego na towarzyszeniu oskarżonym, którzy nie ukończyli 18 lat, w trakcie posiedzenia albo rozprawy, o których mowa w projektowanym art. 76a k.p.k.

Zmiany w zakresie implementacji dyrektyw

Projektowana ustawa wprowadza jedynie punktowe zmiany we wskazanych wyżej polskich aktach prawnych, które mają zapewnić realizację przepisów przywołanych dyrektyw, gdyż już aktualnie prawo polskie w zdecydowanej części wdraża te instrumenty prawa UE.

W części dotyczącej wdrożenia dyrektywy 2016/800 projektowana ustawa przewiduje zmiany w art. 76, art. 214, art. 300, art. 360 i art. 6071 k.p.k., a także art. 212 k.k.w. oraz wprowadzenie nowych przepisów art. 76a i art. 299b k.p.k. Zaproponowane zmiany mają na celu doprecyzowanie zakresu stosowania wymienionych wyżej przepisów przez zastąpienie używanego w nich pojęcia „nieletni” sformułowaniem odnoszącym się do podejrzanego lub oskarżonego, który nie ukończył 18 lat, i ujednolicenie terminologii stosowanej na gruncie k.p.k. Wymóg stosowania wobec podejrzanego i oskarżonego, który nie ukończył 18 lat, określonych gwarancji wynika z art. 3 ust. 1 dyrektywy 2016/800, a w polskim prawie karnym brak definicji nieletniego.

Celem projektowanego przepisu art. 76a k.p.k. jest ponadto wdrożenie do polskiego porządku prawnego art. 15 dyrektywy 2016/800, który przewiduje możliwość udziału rodziców w posiedzeniu sądu, osoby trzeciej wskazanej przez oskarżonego w określonych przypadkach, tj. wówczas, gdy udział rodzica byłby sprzeczny z najlepszym interesem dziecka (w projektowanym przepisie użyto także przesłanki „jest niecelowy ze względu na jego dobro” – dobro dziecka jest naczelną zasadą prawa rodzinnego i stanowi ochronę jego interesów w celu prawidłowego rozwoju psychofizycznego i duchowego oraz społecznego) lub poważnie utrudniał postępowanie karne bądź też byłby po prostu niemożliwy z powodu trudności nawiązania z nim kontaktu, przy czym udział takich osób przewidziano także w przypadku rozprawy. Dodatkowo przepis art. 15 ust. 2 dyrektywy 2016/800 umożliwia udział osoby ustanowionej przez sąd, gdyby oskarżony nie wskazał żadnej osoby, zaś udział przedstawiciela ustawowego był niemożliwy. Dodanie art. 76a k.p.k. tym samym zapewni pełną implementację art. 15 ust. 1 i 2 dyrektywy 2016/800, gdyż w projektowanym przepisie wprowadza się możliwość obecności podczas posiedzenia sądu albo rozprawy, w którym uczestniczy oskarżony lub podejrzan poniżej 18 lat, przedstawiciela ustawowego lub osoby trzeciej (innej pełnoletniej osoby) wskazanej przez tego oskarżonego lub wyznaczonej przez sąd, przed którym toczy się postępowanie jurysdykcyjne.

Jednocześnie przepis art. 76a k.p.k. przewiduje obecność asystenta rodziny w danym sądzie podczas rozprawy albo posiedzenia z udziałem oskarżonego, który nie ukończył 18 lat, jeśli

obecność pozostałych osób wskazanych w tym przepisie nie jest możliwa. Instytucja asystenta rodziny została wprowadzona ustawą z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej. Asystent rodziny ma wymóg posiadania odpowiednich kwalifikacji, w tym kwalifikacji z zakresu pracy z dziećmi. Wybór asystenta rodziny pozostaje zatem w pełnej zgodzie z przepisami dyrektywy 2016/800, w szczególności z art. 15 ust. 2, który przewiduje, że jeżeli osoba dorosła wskazana przez dziecko nie jest do zaakceptowania przez właściwy organ, organ ten, uwzględniając najlepszy interes dziecka, wyznacza inną osobę, aby towarzyszyła dziecku, a osoba ta może być także przedstawicielem organu lub innej instytucji odpowiedzialnej za ochronę lub dobro dzieci.

Dla umożliwienia uczestniczenia asystentom rodziny w rozprawie albo posiedzeniu, o którym mowa w nowo projektowanym art. 76a, projekt przewiduje także nowelizację ustawy z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej, która precyzuje zadania asystenta rodziny, uzupełniając katalog zadań zdefiniowany w art. 15 ust. 1 tej ustawy o „udzielanie wsparcia dziecku poprzez towarzyszenie mu podczas posiedzenia albo rozprawy z jego udziałem na podstawie art. 76a k.p.k.”.

W związku z powyższym projekt wprowadza także do katalogu wydatków Skarbu Państwa w postępowaniu karnym wynagrodzenie w postaci ryczałtu dla asystenta rodziny za udział w posiedzeniu albo rozprawie, o których mowa w art. 76a § 1 k.p.k. – dodanie pkt 12a w art. 618 § 1 k.p.k. i dodanie przepisu art. 618ia k.p.k.

W konsekwencji zmian dotyczących udziału asystenta rodziny podczas rozprawy albo posiedzenia, o których mowa w art. 76a k.p.k., w przepisie tym wskazano, że w przypadku potrzeby wyznaczenia asystenta rodziny do udziału w rozprawie albo posiedzeniu przewodniczący występuje do właściwego ze względu na miejsce prowadzenia postępowania kierownika jednostki organizacyjnej gminy, która organizuje pracę z rodziną, lub podmiotu, któremu gmina na podstawie art. 190 ustawy z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej zleciła organizację pracy z rodziną do niezwłocznego przekazania listy zatrudnionych asystentów rodziny wraz z danymi kontaktowymi. Po otrzymaniu tej listy przewodniczący wyznaczy asystenta rodziny, mając na względzie ochronę praw lub interesów oskarżonego oraz zapewnienie sprawnego przeprowadzenia posiedzenia lub rozprawy. Z uwagi na powyższe projekt przewiduje także nowelizację ustawy z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej, która w art. 17 ust. 5 nakłada na jednostki, o których mowa powyżej, obowiązek niezwłocznego przekazania listy zatrudnionych asystentów rodziny oraz danych kontaktowych.

Przewidziano także upoważnienie dla Ministra Sprawiedliwości do wydania – w porozumieniu z ministrem właściwym do spraw finansów publicznych – rozporządzenia w przedmiocie wysokości ryczału stanowiącego wynagrodzenie za udział asystenta rodziny w rozprawie i posiedzeniu na podstawie art. 76a k.p.k. (projektowany art. 618ia § 2 k.p.k.). Data wejścia w życie tych rozporządzeń została skorelowana z datą wejścia w życie zmian w Kodeksie postępowania karnego.

Zmiana art. 214 § 2 k.p.k. przez uzupełnienie katalogu sytuacji procesowych, w których jest obligatoryjne przeprowadzenie wywiadu środowiskowego również o sprawy, w których oskarżony w chwili czynu nie ukończył 18 lat, zapewni pełną implementację art. 7 ust. 2 dyrektywy 2016/800. Ten przepis dyrektywy przewiduje tzw. indywidualną ocenę dziecka będącego podejrzanym lub oskarżonym, co w polskiej praktyce systemowej oznacza konieczność przeprowadzenia wywiadu środowiskowego. Obowiązujący przepis art. 214 § 1 k.p.k. daje organom procesowym możliwość przeprowadzenia wywiadu środowiskowego, ale w stosunku do oskarżonych poniżej 18 lat taki wywiad nie jest obecnie obowiązkowy. Tymczasem w motywach 35 i 36 dyrektywy 2016/800 podkreśla się, że „ocena indywidualna podejrzanego i oskarżonego poniżej 18 lat ma służyć zidentyfikowaniu ich szczególnych potrzeb w zakresie ochrony, kształcenia, szkolenia i integracji społecznej oraz służyć ustaleniu, czy i w jakim zakresie dzieci wymagałyby zastosowania szczególnych środków w trakcie postępowania karnego, zakresu ich odpowiedzialności karnej oraz adekwatności określonej kary lub środka wychowawczego. W indywidualnej ocenie należy też w szczególności uwzględnić osobowość i stopień dojrzałości dziecka, jego sytuację ekonomiczną, społeczną i rodzinną, w tym otoczenie, w którym dziecko żyje, a także konieczność szczególnego traktowania dziecka ze względu na np. trudności w uczeniu się i komunikowaniu”. Wprowadzenie obowiązku przeprowadzenia wywiadu środowiskowego na mocy projektowanego art. 214 § 2 pkt 1a k.p.k. zapewni w pełni realizację obowiązku dokonania oceny indywidualnej oskarżonego, który w chwili czynu nie ukończył 18 lat.

Projekt zawiera także nowy art. 299b k.p.k., który implementuje art. 15 ust. 4 dyrektywy 2016/800. Przepis ten zapewni, że osoba wskazana przez podejrzanego będzie miała prawo do obecności w czynnościach postępowania w fazie innej niż postępowanie przed sądem, o ile jej obecność leży w najlepszym interesie tego podejrzanego i nie zaszkodzi ona postępowaniu karnemu. Obowiązujące przepisy k.p.k. nie przewidują obecności w czynnościach postępowania przygotowawczego osób innych niż przedstawiciele ustawowi (art. 316 § 1 k.p.k.) i odnosi się wyłącznie do czynności niepowtarzalnych. W związku z tym projektowany

art. 299b k.p.k. przewiduje możliwość obecności osoby wskazanej przez podejrzanego, który nie ukończył 18 lat, w czynnościach z udziałem tego podejrzanego przeprowadzanych w toku postępowania przygotowawczego. Jednocześnie uzależnia obecność tej osoby od tego, jaki wpływ może ona mieć na prawa i interesy podejrzanego, a przede wszystkim na przeprowadzenie danej czynności, a tym samym na skuteczność postępowania karnego.

Projektowana zmiana nadająca nowe brzmienie art. 300 § 1 k.p.k. i wprowadzająca § 1a wynika z konieczności implementacji art. 4 i art. 5 dyrektywy 2016/800. Artykuł 4 tej dyrektywy przewiduje prawo do informacji o uprawnieniach przysługujących nieletniemu, który nie ukończył 18 lat. Na gruncie prawa polskiego są to prawa bądź ogólne zasady stosowane w toku postępowania karnego, informujące o ogólnym przebiegu postępowania, takie jak: prawo do obecności na rozprawie – art. 374 § 1 k.p.k., zgodnie z art. 16 dyrektywy 2016/800; możliwość wyłączenia jawności postępowania – jako element ochrony prywatności – art. 360 i art. 361 k.p.k., zgodnie z art. 14 tej dyrektywy; wprowadzany przez ten projekt obowiązek przeprowadzania wywiadu środowiskowego – projektowany art. 214 § 2 pkt 1a k.p.k., zgodnie z art. 7 dyrektywy 2016/800; badanie lekarskie – art. 202 i art. 215 k.p.k., zgodnie z art. 8 tej dyrektywy; zasady stosowania tymczasowego aresztowania określone w art. 257 § 1 i 2 k.p.k., art. 259 k.p.k., zgodnie z art. 10 dyrektywy 2016/800; stosowanie środków zapobiegawczych stanowiących alternatywę dla tymczasowego aresztowania – art. 266 k.p.k., art. 271 i art. 272 k.p.k., art. 275 i art. 275a k.p.k., zgodnie z art. 11 tej dyrektywy.

Projektowana ustawa wprowadza ponadto dodatkowe uprawnienia, które odnoszą się do obecności przedstawiciela ustawowego bądź innych osób pełnoletnich w rozprawie, posiedzeniach sądu oraz czynnościach postępowania przygotowawczego (art. 76a i art. 299b k.p.k.), o których również nieletni powinien zostać pouczone. W tym względzie pouczenie jest także uzupełnione o art. 76 k.p.k., z którego wynika możliwość działania na korzyść tego oskarżonego przedstawiciela ustawowego lub osoby, pod której pieczęą pozostaje oskarżony, który nie ukończył 18 lat. W projektowanym § 1a znalazło się także pouczenie o nowo projektowanym art. 212 Kodeksu karnego wykonawczego, które zapewni wdrożenie art. 4 ust. 1 lit. c dyrektywy 2016/800 w zakresie pouczenia oskarżonego, który nie ukończył 18 lat, przy pozbawieniu wolności o prawie do szczególnego traktowania w czasie pozbawienia wolności, przewidzianego w art. 12 dyrektywy 2016/800. W projektowanym przepisie znalazło się także pouczenie o roli organów uczestniczących w postępowaniu. Ponadto zgodnie z art. 5 dyrektywy 2016/800 informacja o prawach przysługujących nieletniemu powinna być także przekazywana przedstawicielowi ustawowemu bądź innej osobie dorosłej wskazanej przez tego nieletniego.

Projektowany art. 300 k.p.k. uwzględnia wyżej wskazane informacje oraz przewiduje doręczenie pouczenia przedstawicielowi ustawowemu albo innej osobie wskazanej w art. 76a k.p.k., co zapewnia pełne wdrożenie art. 4 i art. 5 dyrektywy 2016/800.

Projektowana zmiana w art. 607l k.p.k. polega na poszerzeniu zakresu pouczenia, o którym mowa w art. 607l § 4 k.p.k. Wzór pouczenia będzie zatem zawierał informacje o prawach przysługujących nieletnim, którzy nie ukończyli 18 lat, a których dotyczy europejski nakaz aresztowania. W projektowanym art. 607l § 5 k.p.k. wskazuje się, że informacja taka powinna być przekazywana przedstawicielowi ustawowemu bądź innej osobie pełnoletniej wskazanej przez tego nieletniego. Dotyczy to: prawa określonego w art. 76a k.p.k., art. 202 i art. 215 k.p.k. (badanie lekarskie), art. 257 § 1 i 2, art. 259 k.p.k. (przepisy dotyczące stosowania tymczasowego aresztowania), art. 360 k.p.k. (możliwość wyłączenia jawności posiedzenia), art. 607k § 3 i 3a k.p.k. (czas trwania tymczasowego aresztowania), a także środków zapobiegawczych stanowiących alternatywę względem tymczasowego aresztowania. Analogicznie do nowo projektowanego art. 300 § 1a k.p.k. w przepisie tym znalazły się także pouczenia dotyczące ochrony prywatności – art. 360 i art. 361 k.p.k. oraz art. 212 k.k.w., a także pouczenie o roli organów uczestniczących w postępowaniu.

W konsekwencji zmian dotyczących art. 300 k.p.k. oraz art. 607l k.p.k. zaistnieje konieczność wydania przez Ministra Sprawiedliwości dwóch rozporządzeń zawierających wzory pouczeń dla podejrzanego w postępowaniu karnym oraz dla zatrzymanego na podstawie europejskiego nakazu aresztowania. Data wejścia w życie tych rozporządzeń została skorelowana z datą wejścia w życie zmian w Kodeksie postępowania karnego.

Projektowany art. 360 § 1 pkt 2 k.p.k. ma na celu zastąpienie używanego w nim pojęcia „nieletni” sformułowaniem odnoszącym się do oskarżonego, który nie ukończył 18 lat, które prowadzi do ujednoczenia w tym zakresie terminologii stosowanej na gruncie k.p.k. Projektowany przepis przewiduje wyłączenie jawności rozprawy, w sytuacji gdy choćby jeden z oskarżonych nie ukończył 18 lat. Opisywany przepis nie prowadzi do całkowitego wyeliminowania możliwości udziału w rozprawie osób postronnych. Konieczność zapewnienia społecznej kontroli nad sprawowaniem wymiaru sprawiedliwości jest na tyle istotna, że ograniczenie jawności rozprawy, choć dopuszczalne, nie powinno jej jednak całkowicie eliminować. Z tego względu ustawodawca na niejawną rozprawę przewiduje „ekwiwalenty publiczności”. Jednym z nich jest uregulowana w art. 361 § 1 k.p.k. instytucja tzw. osób zaufania. Rolą osób zaufania jest uczestniczenie w procesie i kontrola prawidłowości jego przebiegu. Osoby uczestniczące w rozprawie niejawną, wymienione w art. 361 k.p.k., są

obecne na rozprawie w charakterze publiczności, co oznacza wyłącznie uprawnienie do przyglądania i przysłuchiwania się rozprawie. Przepis art. 361 k.p.k. nie ma wpływu na stosowanie projektowanego niniejszą ustawą art. 76a k.p.k. Instytucja osoby towarzyszącej oskarżonemu, który nie ukończył 18 lat, w rozprawie albo posiedzeniu zgodnie z treścią art. 76a k.p.k. została opisana w uzasadnieniu powyżej i stanowi pełne wdrożenie art. 15 dyrektywy 2016/800 do polskiego porządku prawnego. W sytuacji gdy nastąpi wyłączenie jawności na podstawie art. 360 § 1 pkt 2 k.p.k., oskarżonemu, który nie ukończył 18 lat, będzie mogła towarzyszyć osoba, o której mowa w art. 76a k.p.k.; będzie on też mógł wskazać tzw. osoby zaufania zgodnie z art. 361 k.p.k.

Ostatnia zmiana wynikająca z potrzeby implementacji dyrektywy 2016/800 przewidziana w projektowanej ustawie dotyczy art. 212 § 1 k.k.w. Jej celem jest pełne wdrożenie art. 12 tej dyrektywy. Przepis ten jest dość złożony, gdyż dotyczy kwestii przetrzymywania pozbawionych wolności podejrzanych lub oskarżonych poniżej 18 lat. Projektowany przepis art. 212 § 1 k.k.w. jako zasadę statuuje osobne przetrzymywanie młodocianych od osób dorosłych. Wyjątkiem jest sytuacja, gdy wspólne przetrzymywanie osoby dorosłej jest podyktowane szczególnymi względami wychowawczymi. Brakującym, aczkolwiek istotnym elementem z punktu widzenia dyrektywy jest – w przepisach k.k.w. – dobro dziecka (art. 12 ust. 1 dyrektywy). Z tego względu projektowany art. 212 k.k.w. odwołuje się także do dobra młodocianych oraz młodocianych, którzy nie ukończyli 18 lat. Uwzględnienie tego elementu zapewni pełną zgodność rozwiązań prawa polskiego z art. 12 dyrektywy 2016/800. Wypada jedynie wskazać, iż o ile projektowana ustawa w przepisach k.p.k. odwołuje się do praw i interesów oskarżonego, który nie ukończył 18 lat, o tyle w zakresie przepisów k.k.w. posługuje się terminem „dobro młodocianego”, co jest podyktowane specyfiką terminologii przyjętej na gruncie obydwu kodeksów.

Uzupełniająca implementacja dyrektywy 2011/93 uwzględniająca wniosek Komisji Europejskiej skierowany wobec Polski w ramach procedury naruszeniowej polega na podniesieniu górnej granicy kary wymierzanej za przestępstwo z art. 202 § 4b k.k. z dotychczasowych dwóch do trzech lat pozbawienia wolności, czego wymaga art. 5 ust. 6 dyrektywy 2011/93. Pozostałe przepisy dyrektywy 2011/93 obecnie są już implementowane do systemu prawa krajowego m.in. w przepisach k.k. dotyczących przestępstwa pornografii, prostytucji, prezentacji pornograficznych i groomingu (zachęcanie do czynności seksualnych za pośrednictwem sieci Internet), a także odnoszących się do przepadku narzędzi i korzyści pochodzących z tych przestępstw, przedawnienia ścigania tych czynów i jurysdykcji. Ponadto

przepisy dyrektywy są realizowane przez praktyczne działania nakierowane na pomoc i wsparcie dla małoletnich pokrzywdzonych będących ofiarami wskazanych przestępstw.

Zmiany w odnośnikach do ustaw

Projekt ustawy zawiera również zmiany w odnośniku do k.p.k., a także w postaci dodania odnośników do k.k.s. i k.k.

Należy wskazać, że zmiana w odnośniku 1 do tytułu k.p.k. polega na dodaniu do niego odwołania do dyrektywy Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2016/1919 z dnia 26 października 2016 r. w sprawie pomocy prawnej z urzędu dla podejrzanych i oskarżonych w postępowaniu karnym oraz dla osób, których dotyczy wnioski w postępowaniu dotyczącym europejskiego nakazu aresztowania, a wprowadzany niniejszą ustawą odnośnik nr 1 do k.k.s. zawiera odwołanie do dyrektywy Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2017/1371 z dnia 5 lipca 2017 r. w sprawie zwalczania za pośrednictwem prawa karnego nadużyć na szkodę interesów finansowych Unii. Ponadto niniejsza ustawa wprowadza także odnośnik nr 1 do k.k., który zawiera odwołanie do dyrektywy Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2018/1673 z dnia 23 października 2018 r. w sprawie zwalczania prania pieniędzy za pomocą środków prawnokarnych oraz do dyrektywy Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2019/713 w sprawie zwalczania fałszowania i oszustw związanych z bezgotówkowymi środkami płatniczymi, zastępującej decyzję ramową Rady 2001/413/WSiSW.

Postanowienia dyrektywy 2016/1919 są realizowane przez przepisy k.p.k. dotyczące wyznaczenia podejrzanemu obrońcy z urzędu, jak też adwokata dla osoby zatrzymanej w trybie przyspieszonym. W szczególności chodzi o przepisy art. 78 i art. 79 § 1 i 2, art. 80–81a, art. 245, art. 249 § 3 i 5, art. 517j i art. 617l § 4 k.p.k., a także rozporządzenie Ministra Sprawiedliwości z dnia 23 czerwca 2015 r. w sprawie sposobu zapewnienia oskarżonemu korzystania z pomocy obrońcy w postępowaniu przyspieszonym (Dz. U. poz. 920), jak również rozporządzenie Ministra Sprawiedliwości z dnia 28 września 2020 r. w sprawie sposobu zapewnienia oskarżonemu korzystania z pomocy obrońcy z urzędu (Dz. U. poz. 1681).

W zakresie dyrektywy 2017/1371 to wymogi w niej przewidziane są głównie realizowane przez przepisy k.k. oraz k.k.s., a także przepisy ustawy z dnia 28 października 2002 r. o odpowiedzialności podmiotów zbiorowych za czyny zabronione pod groźbą kary (Dz. U. z 2020 r. poz. 358, z 2021 r. poz. 1177 oraz z 2022 r. poz. 1488, 1726 i 2600). W szczególności chodzi o przepisy art. 20 § 2, art. 21 § 2 i 3, art. 27 § 1, art. 53 § 14–16 k.k.s. oraz art. 13 i art. 14, art. 18 i art. 19, art. 270 § 1 i 2, art. 270a § 1 i 2, art. 271a § 1 i 2, art. 277a § 1, art. 284 § 2,

art. 286 § 1, art. 294 § 1, art. 297 § 1 i art. 308, k.k. Gdy chodzi o ustawę z dnia 28 października 2002 r. o odpowiedzialności podmiotów zbiorowych za czyny zabronione pod groźbą kary, to chodzi zaś o przepisy dotyczące zakresu odpowiedzialności tych podmiotów, jak również sankcji za popełnienie wskazanych przestępstw (art. 3–5, art. 7–9 i art. 16).

W odniesieniu do dyrektywy 2018/1673 należy wskazać, że jej przepisy są w głównej mierze realizowane przez przepisy k.k., w szczególności określające przestępstwa źródłowe dla przestępstw prania pieniędzy i terroryzmu, tj. m.in. art. 258 § 1 (udział w zorganizowanej grupie przestępczej), art. 282 (wymuszenie), art. 191 (groźba, zmuszenie), art. 255a (rozpowszechnianie treści mogących ułatwić popełnienie przestępstwa), art. 259a i art. 165a § 1 (terroryzm), art. 189a, art. 264 § 3 i art. 264a § 1 (handel ludźmi i nielegalna migracja), art. 197–204 (przestępstwa na tle seksualnym), art. 263 (nielegalny handel bronią), art. 291 i art. 292 (handel skradzionymi towarami), art. 228–230a i art. 296a (korupcja), art. 181–188 (przestępstwa przeciwko środowisku) oraz art. 299 (pranie pieniędzy), art. 64 i art. 65 (okoliczności obciążające). Ponadto wymogi dyrektywy spełniają również art. 3–5 i art. 16 ustawy z dnia 28 października 2002 r. o odpowiedzialności podmiotów zbiorowych za czyny zabronione pod groźbą kary.

W odniesieniu do dyrektywy Parlamentu Europejskiego i Rady 2019/713/UE należy wskazać, że jej przepisy są w głównej mierze realizowane przez przepisy k.k., w szczególności określające przestępstwa użycia bezgotówkowych instrumentów płatniczych w celu dokonania oszustwa, tj. m.in. art. 278 k.k., art. 284 k.k., art. 286 k.k., art. 287 k.k., w tym przestępstw użycia materialnych i niematerialnych instrumentów bezgotówkowych.

Powyższe zmiany wynikają z konieczności spełnienia wymogu zawarcia w przepisach krajowych odniesienia do tych dyrektyw, których postanowienia realizują wskazane ustawy. Wymóg wynika bezpośrednio z przepisów tych dyrektyw (art. 12 ust. 1 dyrektywy 2016/1919 oraz art. 17 ust. 1 dyrektywy 2017/1371 i art. 13 ust. 2 dyrektywy 2018/1673 oraz art. 20 dyrektywy 2019/713). Obowiązujące przepisy k.p.k., k.k. i k.k.s. są zgodne ze wskazanymi dyrektywami, tym samym nie zachodzi potrzeba dokonywania jakichkolwiek zmian w prawie, a jedynie odwołanie do dyrektyw powinno znaleźć się w formie odnośników do tytułów tych kodeksów.

Projekt ustawy został pozytywnie zaopiniowany przez Komisję Wspólną Rządu i Samorządu Terytorialnego.

Projekt ustawy jest zgodny z prawem Unii Europejskiej.

Projekt nie zawiera przepisów technicznych, a zatem nie podlega notyfikacji, zgodnie z trybem przewidzianym w rozporządzeniu Rady Ministrów z dnia 23 grudnia 2002 r. w sprawie sposobu funkcjonowania krajowego systemu notyfikacji norm i aktów prawnych (Dz. U. poz. 2039 oraz z 2004 r. poz. 597).

Projekt ustawy nie będzie miał wpływu na działalność mikroprzedsiębiorców oraz małych i średnich przedsiębiorców. Nie przewiduje się również wpływu na rodzinę, obywateli oraz gospodarstwa domowe, w tym osoby starsze i osoby niepełnosprawne.

Zgodnie z art. 5 ustawy z dnia 7 lipca 2005 r. o działalności lobbingskiej w procesie stanowienia prawa (Dz. U. z 2017 r. poz. 248), projekt ustawy został zamieszczony na stronie Biuletynu Informacji Publicznej Rządowego Centrum Legislacji, w serwisie „Rządowy Proces Legislacyjny”. Żaden z uprawnionych podmiotów nie wyraził zainteresowania udziałem w pracach nad projektem.

Projekt ustawy nie wymaga przedstawienia właściwym organom i instytucjom Unii Europejskiej, w tym Europejskiemu Bankowi Centralnemu, w celu uzyskania opinii, dokonania powiadomienia, konsultacji albo uzgodnienia.

<p>Nazwa projektu Projekt ustawy o zmianie ustawy – Kodeks postępowania karnego oraz niektórych innych ustaw</p> <p>Ministerstwo wiodące i ministerstwa współpracujące Ministerstwo Sprawiedliwości – ministerstwo wiodące</p> <p>Osoba odpowiedzialna za projekt w randze Ministra, Sekretarza Stanu lub Podsekretarza Stanu Marcin Warchoń, Sekretarz Stanu w Ministerstwie Sprawiedliwości</p> <p>Kontakt do opiekuna merytorycznego projektu</p> <p>1) Katarzyna Naszczyńska, Zastępca Dyrektora Departamentu Legislacyjnego Prawa Karnego, tel. 521 26 45, katarzyna.naszczynska@ms.gov.pl</p> <p>2) Referent sprawy: Jakub Kalbarczyk, gł. specjalista – asystent sędziego w Departamencie Legislacyjnym Prawa Karnego, tel. 521 26 70, jakub.kalbarczyk@ms.gov.pl</p>	<p>Data sporządzenia 08.04.2022 r.</p> <p>Źródło Prawo UE</p> <p>Nr w Wykazie prac RM UC31</p>
--	---

OCENA SKUTKÓW REGULACJI

1. Jaki problem jest rozwiązywany?

1. Niepełna implementacja dyrektywy Parlamentu Europejskiego i Rady 2011/93/UE z dnia 13 grudnia 2011 r. w sprawie zwalczania niegodziwego traktowania w celach seksualnych i wykorzystywania seksualnego dzieci oraz pornografii dziecięcej, zastępującej decyzję ramową Rady 2004/68/WSiSW – w zakresie wysokości kar za produkcję treści pornograficznych z wykorzystaniem tzw. fantomów.
2. Uniknięcie wątpliwości związanych z prawidłowością implementacji dyrektywy Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2016/800 z dnia 11 maja 2016 r. w sprawie gwarancji procesowych dla dzieci będących podejrzanymi lub oskarżonymi w postępowaniu karnym – w zakresie stosowania określonych gwarancji wobec podejrzanego i oskarżonego, który nie ukończył 18 lat, a nie jak dotychczas „nieletniego”.
3. Wywiązanie się z obowiązku wskazania aktów prawa krajowego implementujących akty prawa UE (dotyczy dyrektywy Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2016/1919 z dnia 26 października 2016 r. w sprawie pomocy prawnej z urzędu dla podejrzanych i oskarżonych w postępowaniu karnym oraz dla osób, których dotyczy wnioski w postępowaniu dotyczącym europejskiego nakazu aresztowania oraz dyrektywy Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2017/1371 z dnia 5 lipca 2017 r. w sprawie zwalczania za pośrednictwem prawa karnego nadużyć na szkodę interesów finansowych Unii oraz dyrektywy Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2019/713 w sprawie zwalczania fałszowania i oszustw związanych z bezgotówkowymi środkami płatniczymi, zastępującej decyzję ramową Rady 2001/413/WSiSW).

2. Rekomendowane rozwiązanie, w tym planowane narzędzia interwencji, i oczekiwany efekt

1. Podniesienie górnej granicy kary wymierzanej za przestępstwo z art. 202 § 4b Kodeksu karnego z dotychczasowych dwóch do trzech lat pozbawienia wolności, czego wymaga art. 5 ust. 6 dyrektywy 2011/93.
2. Wprowadzenie punktowych zmian w art. 76, art. 214, art. 300, art. 360, art. 6701 oraz wprowadzenie nowych przepisów: art. 76a, art. 299b, art. 618 § 1 pkt 12a, art. 618ia Kodeksu postępowania karnego, a także zmian w art. 212 Kodeksu karnego wykonawczego.
3. Dodanie art. 76a, na podstawie którego oskarżony, który nie ukończył 18 lat, będzie mógł uczestniczyć w rozprawie w obecności przedstawiciela ustawowego lub osoby, pod której pieczęć oskarżony pozostaje. Jeżeli udział tych osób jest niemożliwy, przewodniczący wyznaczy asystenta rodziny, o którym mowa w art. 12 ustawy z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej (Dz. U. z 2020 r. poz. 821, z późn. zm.). Udział przedstawiciela ustawowego lub osoby, pod której pieczęć pozostaje oskarżony, jest także przewidziany w art. 299b.
4. Zmiany w odnośniku do tytułu Kodeksu postępowania karnego oraz dodanie odnośników do tytułu Kodeksu karnego i Kodeksu karnego skarbowego.

3. Jak problem został rozwiązany w innych krajach, w szczególności krajach członkowskich OECD/UE?

1. Jak wynika z informacji udostępnianych przez Komisję Europejską inne państwa członkowskie UE dokonały prawidłowej implementacji dyrektywy 2011/93 – zapewniają wymagany przez tę dyrektywę poziom sankcji w przypadku produkcji treści pornograficznych objętych zakresem tej dyrektywy – REPORT FROM THE COMMISSION TO THE EUROPEAN PARLIAMENT AND THE COUNCIL assessing the implementation of the measures referred to in Article 25 of Directive 2011/93/EU of 13 December 2011 on combating the sexual abuse and sexual exploitation of children and child pornography (COM/2016/0872 final). Potwierdzają to

informacje udostępniane przez Radę Europy – w zakresie analogicznego zobowiązania zawartego w Konwencji z Lanzarote – <https://www.coe.int/en/web/children/lanzaroteconvention>

2. Dotychczas nie został sporządzony raport z implementacji dyrektywy 2016/800. W zakresie objętym projektem ustawy przepisy dyrektywy nie budzą wątpliwości (określenie granicy wieku na 18 lat), z tego względu nie istnieje możliwość przyjęcia innego wariantu regulacji.
3. Państwa członkowskie UE są zobowiązane na mocy aktów prawa UE do wskazania ustaw implementujących to prawo.

4. Podmioty, na które oddziałuje projekt

Grupa	Wielkość	Źródło danych	Oddziaływanie
Sądy powszechne	318 sądów rejonowych 45 sądów okręgowych 11 sądów apelacyjnych	Ministerstwo Sprawiedliwości	Podniesienie górnej granicy sankcji za produkcję treści pornograficznych zawierających wytworzony lub przetworzony wizerunek małoletniego (tzw. fantomy). Obowiązek stosowania zmienionych przepisów proceduralnych regulujących sytuację podejrzanych i oskarżonych, którzy nie ukończyli 18 lat.
Prokuratorzy	5831 (stan zatrudnienia na 31.12.2020 r.)	Mały Rocznik Statystyczny Polski 2021 (GUS)	Obowiązek stosowania zmienionych przepisów proceduralnych regulujących sytuację podejrzanych i oskarżonych, którzy nie ukończyli 18 lat.
Podejrzani i oskarżeni, którzy nie ukończyli 18 lat	8297 (stan na 31.12.2020 r.)	Biuro Prewencji KGP – Informacja dotycząca stanu zagrożenia przestępczością nieletnich w Polsce w 2020 r.	Obowiązek stosowania zmienionych przepisów proceduralnych regulujących sytuację podejrzanych i oskarżonych, którzy nie ukończyli 18 lat.
Kuratorzy społeczni	Kuratorzy dla dorosłych 5811 Kuratorzy kurateli rodzinnej 11 249 (stan na 31.12.2019 r.)	Sprawozdanie z działalności kuratorskiej służby sądowej za rok 2020 (MS-S40)	Obowiązek przeprowadzenia wywiadu środowiskowego w stosunku do oskarżonego, który w chwili czynu nie ukończył 18 lat.
Minister Sprawiedliwości	1	Informacja ogólnodostępna	Konieczność wydania dwóch rozporządzeń zawierających wzory pouczeń dla podejrzanego w postępowaniu karnym oraz dla zatrzymanego na podstawie europejskiego nakazu aresztowania.

5. Informacje na temat zakresu, czasu trwania i podsumowanie wyników konsultacji

Projekt ustawy został udostępniony w Biuletynie Informacji Publicznej na stronie podmiotowej Rządowego Centrum Legislacji, w serwisie „Rządowy Proces Legislacyjny”, oraz w Biuletynie Informacji Publicznej Ministerstwa Sprawiedliwości w zakładce „Projekty aktów prawnych”, zgodnie z art. 5 ustawy z dnia 7 lipca 2005 r. o działalności lobbingsowej w procesie stanowienia prawa (Dz. U. z 2017 r. poz. 248) i § 4 uchwały Rady Ministrów z dnia 29 października 2013 r. – Regulamin pracy Rady Ministrów (M.P. z 2022 r. poz. 348).

Projekt został poddany konsultacjom publicznym i opiniowaniu (14 dni) z następującymi podmiotami:

W ramach konsultacji projekt skierowano do: Stowarzyszenia Sędziów Rodziny w Polsce; Stowarzyszenia Sędziów „Themis”; Stowarzyszenia Sędziów Rodziny „Pro Familia”; Ogólnopolskiego Stowarzyszenia Referendarzy Sądowych; Stowarzyszenia Referendarzy Sądowych Lex Iustitia; Krajowej Rady Kuratorów; Porozumienia Samorządów Zawodowych i Stowarzyszeń Prawniczych; Krajowej Rady Radców Prawych; Naczelnej Rady Adwokackiej; Rady Dialogu Społecznego; Polskiego Związku Pracodawców Prawniczych; Rzecznika Małych

i Średnich Przedsiębiorstw; Stowarzyszenia na Rzecz Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie „Niebieska Linia”; Komitetu Ochrony Praw Dziecka; Instytutu Psychologii Zdrowia Polskiego Towarzystwa Psychologicznego (Ogólnopolskie Pogotowie dla Ofiar Przemocy w Rodzinie Niebieska Linia); Państwowej Agencji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych; Fundacji Panoptykon; Stowarzyszenia Integracji Rodzin Przyszań; Fundacji Watch Dog Polska; Fundacji Mamy i Taty; Krakowskiego Forum Organizacji Społecznych KraFOS; Stowarzyszenia Wspierania Aktywności „Bona Fides” w Lublinie.

W ramach opiniowania projekt skierowano do Krajowej Rady Sądownictwa, Prokuratury Krajowej, Sądu Najwyższego, sądów apelacyjnych oraz Rzecznika Praw Obywatelskich. Uwagi do projektu przedstawiła Prokuratura Krajowa, Sąd Apelacyjny w Warszawie, Prokuratura Regionalna w Krakowie, Prokuratura Okręgowa w Bydgoszczy oraz Sąd Najwyższy.

W związku ze zgłoszonymi uwagami sporządzono raport z opiniowania i konsultacji.

6. Wpływ na sektor finansów publicznych

(ceny stałe z 2022 r.)	Skutki w okresie 10 lat od wejścia w życie zmian [mln zł]											
	0	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	Łącznie (0–10)
Dochody ogółem	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
budżet państwa	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
JST	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Wydatki ogółem	0,682	0,682	0,682	0,682	0,682	0,682	0,682	0,682	0,682	0,682	0,682	7,502
budżet państwa	0,682	0,682	0,682	0,682	0,682	0,682	0,682	0,682	0,682	0,682	0,682	7,502
JST	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Saldo ogółem	-0,682	-0,682	-0,682	-0,682	-0,682	-0,682	-0,682	-0,682	-0,682	-0,682	-0,682	-7,502
budżet państwa	-0,682	-0,682	-0,682	-0,682	-0,682	-0,682	-0,682	-0,682	-0,682	-0,682	-0,682	-7,502
JST	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0

Źródła finansowania

W przyjętej przez Sejm RP ustawie budżetowej na rok 2022 w części 15 „Sądy powszechne” nie zostały zabezpieczone dodatkowe środki z przeznaczeniem na wypłaty ryczałtów dla kuratorów w związku z proponowaną nowelizacją przepisów.

W przypadku wystąpienia wzrostu wydatków w części 15 budżetu państwa „Sądy powszechne” związanych z wypłatami ryczałtów dla kuratorów na powyżej prognozowanym poziomie przedmiotowe wydatki będą mogły zostać pokryte w ramach środków zabezpieczonych w budżetach sądów na wypłaty ryczałtów kuratorskich.

Realizacja ustawy w roku jej wejścia w życie oraz w latach następnych nastąpi w ramach dotychczas posiadanych środków budżetowych w części 15 – Sądy powszechne, bez potrzeby ich zwiększania. Wszystkie ewentualne wydatki wynikające z projektowanej regulacji będą sfinansowane w ramach corocznie ustalanego limitu wydatków dla poszczególnych części budżetowych i nie będzie potrzeby ubiegania się o dodatkowe środki z budżetu państwa na ten cel, zarówno w pierwszym roku wejścia w życie projektowanych przepisów, jak i latach kolejnych.

Dodatkowe informacje, w tym wskazanie źródeł danych i przyjętych do obliczeń założeń

Wysokość ryczałtu przysługującego kuratorowi zawodowemu wynosi 81,28 zł – 4% kwoty bazowej, której wysokość w roku bieżącym została ustanowiona na poziomie 2031,96 zł. Liczba osób podejrzanych i oskarżonych poniżej 18 lat wyniosła 8287 osób w 2020 r.

Zakładając, że wywiady środowiskowe będą sporządzane w przypadku każdego podejrzanego lub oskarżonego poniżej 18 lat, koszt związany z wejściem w życie ustawy wyniesie ok. 842 tys. zł.

$8287 \times 81,28 \text{ zł} = 673\,567,36 \text{ zł}$

Analogiczna będzie wysokość ryczałtu dla asystenta rodziny (81,28 zł – 4% kwoty bazowej, której wysokość w roku bieżącym została ustanowiona na poziomie 2031,96 zł). Liczba spraw z udziałem asystenta rodziny będzie marginalna – w skali kraju takich spraw będzie kilkadziesiąt, nie więcej niż 100. Maksymalne wydatki z tego tytułu będą więc wynosić 8128 zł rocznie.

Łączny koszt wejścia w życie ustawy wynosi więc 681 695,36 zł rocznie.

7. Wpływ na konkurencyjność gospodarki i przedsiębiorczość, w tym funkcjonowanie przedsiębiorców oraz na rodzinę, obywateli i gospodarstwa domowe

		Skutki						
Czas w latach od wejścia w życie zmian		0	1	2	3	5	10	Łącznie (0–10)
W ujęciu pieniężnym (w mln zł, ceny stałe z 2021 r.)	duże przedsiębiorstwa							
	sektor mikro-, małych i średnich przedsiębiorstw							
	rodzina, obywatele oraz gospodarstwa domowe, w szczególności osoby niepełnosprawne i starsze	0,682	0,682	0,682	0,682	0,682	0,682	7,502
W ujęciu niepieniężnym	duże przedsiębiorstwa	Brak wpływu.						
	sektor mikro-, małych i średnich przedsiębiorstw	Projekt nie określa zasad podejmowania, wykonywania lub zakończenia działalności gospodarczej, w związku z czym odstąpiono od analiz i oceny przewidywanych skutków społeczno-gospodarczych wskazanych w art. 66 ust. 1 ustawy z dnia 6 marca 2018 r. – Prawo przedsiębiorców (Dz. U. z 2021 r. poz. 162, z późn. zm.).						
	rodzina, obywatele oraz gospodarstwa domowe, w szczególności osoby niepełnosprawne i starsze	Brak wpływu.						
Niemierzalne	rodzina, obywatele oraz gospodarstwa domowe, w szczególności osoby niepełnosprawne i starsze	Zabezpieczenie praw podejrzanych i oskarżonych poniżej 18 lat przez zmianę przepisów proceduralnych dotyczących pobytu w areszcie śledczym oraz udziału w posiedzeniach osób pełnoletnich wskazanych przez nieletniego.						
Dodatkowe informacje, w tym wskazanie źródeł danych i przyjętych do obliczeń założeń	<p>Wysokość ryczałtu przysługującego kuratorowi zawodowemu wynosi 81,28 zł – 4% kwoty bazowej, której wysokość w roku bieżącym została ustanowiona na poziomie 2031,96 zł. Liczba osób podejrzanych i oskarżonych poniżej 18 lat wyniosła 8287 osób w 2020 r.</p> <p>Zakładając, że wywiady środowiskowe będą sporządzane w przypadku każdego podejrzanego lub oskarżonego poniżej 18 lat, dochody dla kuratorów z tego tytułu wyniosą około 673 567 zł rocznie.</p> <p>$8287 \times 81,28 \text{ zł} = 673 567,36 \text{ zł}$</p> <p>Analogiczna będzie wysokość ryczałtu dla asystenta rodziny (81,28 zł – 4% kwoty bazowej, której wysokość w roku bieżącym została ustanowiona na poziomie 2031,96 zł). Liczba spraw z udziałem asystenta rodziny będzie marginalna – w skali kraju takich spraw będzie kilkadziesiąt, nie więcej niż 100. Maksymalne dochody asystentów rodziny z tego tytułu będą więc wynosić 8128 zł rocznie.</p>							

8. Zmiana obciążeń regulacyjnych (w tym obowiązków informacyjnych) wynikających z projektu

nie dotyczy

Wprowadzane są obciążenia poza bezwzględnie wymaganymi przez UE (szczegóły w odwróconej tabeli zgodności).

- tak
 nie
 nie dotyczy

☐ zmniejszenie liczby dokumentów ☐ zmniejszenie liczby procedur ☐ skrócenie czasu na załatwienie sprawy ☐ inne:	☐ zwiększenie liczby dokumentów ☐ zwiększenie liczby procedur ☐ wydłużenie czasu na załatwienie sprawy ☐ inne:
Wprowadzane obciążenia są przystosowane do ich elektroniczności.	☐ tak ☐ nie ☒ nie dotyczy
Komentarz:	
9. Wpływ na rynek pracy	
Projektowane zmiany nie będą miały wpływu na rynek pracy.	
10. Wpływ na pozostałe obszary	
☐ środowisko naturalne ☐ sytuacja i rozwój regionalny ☒ sądy powszechne, administracyjne lub wojskowe	☐ demografia ☐ mienie państwowe ☐ inne:
	☐ informatyzacja ☐ zdrowie
Omówienie wpływu	<p>Podniesienie górnej granicy sankcji za produkcję treści pornograficznych zawierających wytworzony lub przetworzony wizerunek małoletniego (tzw. fantomy).</p> <p>Obowiązek stosowania zmienionych przepisów proceduralnych regulujących sytuację podejrzanych i oskarżonych, którzy nie ukończyli 18 lat.</p>
11. Planowane wykonanie przepisów aktu prawnego	
Przewiduje się wejście w życie ustawy po upływie 14 dni od dnia ogłoszenia.	
12. W jaki sposób i kiedy nastąpi ewaluacja efektów projektu oraz jakie mierniki zostaną zastosowane?	
13. Załączniki (istotne dokumenty źródłowe, badania, analizy itp.)	
Brak.	

Raport z konsultacji i opiniowania projektu ustawy o zmianie ustawy – Kodeks postępowania karnego oraz niektórych innych ustaw (UC 31)

Projekt przekazany został do konsultacji i opiniowania.

W ramach konsultacji projekt skierowano do: Stowarzyszenia Sędziów Rodziny w Polsce; Stowarzyszenia Sędziów „Themis”; Stowarzyszenia Sędziów Rodziny „Pro Familia”; Ogólnopolskiego Stowarzyszenia Referendarzy Sądowych; Stowarzyszenia Referendarzy Sądowych Lex Iustitia; Krajowej Rady Kuratorów; Porozumienia Samorządów Zawodowych i Stowarzyszeń Prawniczych; Krajowej Rady Radców Prawnych; Naczelnej Rady Adwokackiej; Rady Dialogu Społecznego; Polskiego Związku Pracodawców Prawniczych; Rzecznika Małych i Średnich Przedsiębiorstw; Stowarzyszenia na Rzecz Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie „Niebieska Linia”; Komitetu Ochrony Praw Dziecka; Instytutu Psychologii Zdrowia Polskiego Towarzystwa Psychologicznego (Ogólnopolskie Pogotowie dla Ofiar Przemocy w Rodzinie Niebieska Linia); Państwowej Agencji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych; Fundacji Panoptykon; Stowarzyszenia Integracji Rodzin Przyszań; Fundacji Watch Dog Polska; Fundacji Mamy i Taty; Krakowskiego Forum Organizacji Społecznych KraFOS; Stowarzyszenia Wspierania Aktywności „Bona Fides” w Lublinie.

Uwagi zgłosiły Krajowa Rada Radców Prawnych, Naczelna Rada Adwokacka, Krajowa Rada Kuratorów i Stowarzyszenie Integracji Rodzin PRZYSTAŃ. Zdecydowana większość uwag została uwzględniona, w szczególności uwagi Krajowej Rady Kuratorów, które dotyczyły projektowanego przepisu art. 96 § 3 kpk (obecnie art. 76a kpk) oraz zmian ustawy o kuratorach sądowych z dnia 27 lipca 2001 r. (tj. Dz.U. z 2020 r. poz. 167). Pozostałe przesyłane w toku konsultacji odpowiedzi w tym wymienionego wyżej Stowarzyszenia pozytywnie oceniały przygotowany projekt i nie wskazywały, żadnych innych korekt do zaproponowanych przepisów.

W ramach opiniowania projekt skierowano do Krajowej Rady Sądownictwa, Prokuratury Krajowej, Sądu Najwyższego, sądów apelacyjnych oraz Rzecznika Praw Obywatelskich. Uwagi do projektu przedstawiła Prokuratura Krajowa, Sąd Apelacyjny w Warszawie, Prokuratura Regionalna w Krakowie, Prokuratura Okręgowa w Bydgoszczy oraz Sąd Najwyższy.

Uwagi Prokuratury Krajowej i Rzecznika Praw Obywatelskich zostały uwzględnione częściowo. W szczególności naniesiono poprawki redakcyjne zaproponowane przez Prokuraturę Krajową. Nie uwzględniono natomiast uwagi RPO dotyczącej projektowanego art. 214 k.p.k. (wywiad środowiskowy), która w zaproponowanym brzmieniu w ocenie Rzecznika

nie była zgodna z przepisami Dyrektywy. Wywiad środowiskowy dokonywany jest przez kuratora w odniesieniu do czynów (istotna jest określona właściwość sprawcy w chwili czynu uzasadniająca przeprowadzenie wywiadu – w wypadku projektowanej zmiany – wiek) i obecnie dokonuje się przeprowadzenia wywiadu środowiskowego, zawsze na najwcześniejszym możliwym etapie postępowania, niezależnie od tego czy jest to postępowanie przygotowawcze, czy sądowe, gdyż przy osądzeniu sąd powinien dysponować szczególnie wnikliwymi danymi odnośnie do osobowości sprawcy, w celu odpowiedniej oceny jego stanu i warunków w czasie czynu oraz właściwego ukształtowania prawnokarnych konsekwencji czynu, dlatego też zaproponowana zmiana przepisu art. 214 k.p.k. jest w pełni zgodna z przepisami Dyrektywy 2016/800. W uwagach podkreślona została również wartość projektowanych przepisów dla wzmocnienia praw procesowych oskarżonych lub podejrzanych, którzy nie ukończyli 18 lat. Nie uwzględniono też uwagi Sądu Apelacyjnego w Warszawie, bowiem dodawany niniejszym projektem przepis art. 76a, który przewiduje udział urzędnika sądowego w postępowaniu bądź rozprawie z udziałem oskarżonego, który nie ukończył 18 lat, zakłada, iż realizacja tego rozwiązania będzie się odbywać, z uwagi na marginalny zakres stosowania, w ramach obowiązków służbowych. W związku z tym nie przewiduje się znacznego zwiększenia obowiązków dla urzędników sądowych.

Żaden podmiot nie zgłosił zainteresowania pracami nad przedmiotowym projektem w trybie przepisów ustawy z dnia 7 lipca 2005 r. o działalności lobbingsowej w procesie stanowienia prawa (Dz. U. z 2017 r. poz. 248).

Projekt nie wymaga przedstawienia organom i instytucjom Unii Europejskiej, w tym Europejskiemu Bankowi Centralnemu, w celu uzyskania opinii, dokonania powiadomienia, konsultacji albo uzgodnienia.

TABELA ZBIEŻNOŚCI

TYTUŁ PROJEKTU		Ustawa o zmianie ustawy - Kodeks postępowania karnego oraz niektórych innych ustaw			
TYTUŁ WDRAŻANEGO AKTU PRAWNEGO / WDRAŻANYCH AKTÓW PRAWNYCH¹⁾		DYREKTYWA PARLAMENTU EUROPEJSKIEGO I RADY 2011/92/UE z dnia 13 grudnia 2011 r. w sprawie zwalczania niegodziwego traktowania w celach seksualnych i wykorzystywania seksualnego dzieci oraz pornografii dziecięcej, zastępująca decyzję ramową Rady 2004/68/WSiSW			
PRZEPISY UNII EUROPEJSKIEJ²⁾					
Jedn. red.	Treść przepisu UE³⁾	Koniec z - ność wdrożenia T / N	Jedn. red. (*)	Treść przepisu/ów projektu (*)	Uzasadnienie uwzględnienia w projekcie przepisów wykraczających poza minimalne wymogi prawa UE (**)
Art.1	Cele Niniejsza dyrektywa ustanawia minimalne normy dotyczące określania przestępstw i kar dotyczących niegodziwego traktowania w celach seksualnych i wykorzystywania seksualnego dzieci, pornografii dziecięcej oraz nagabywania dzieci dla celów seksualnych. Wprowadza ona również przepisy służące lepszemu zapobieganiu takim przestępstwom i lepszej ochronie pokrzywdzonych w wyniku takich przestępstw.	N	Przepis nie wymaga transpozycji.		
Art. 2	Definicje a) „dziecko” oznacza każdą osobę w wieku poniżej 18 lat; b) „wiek przyzwolenia” oznacza osiągnięty przez dziecko wiek, poniżej którego zakazane jest – zgodnie z	N	Cel jest realizowany przez art. 10 § 1 k.c., art. 199 § 3, art. 200, art. 202, art. 203, art. 204 k.k., art. 2 ustawy z dnia 28 października 2002 r. o odpowiedzialności podmiotów zbiorowych za czyny zabronione pod groźbą kary.		

<p>prawem krajowym – podejmowanie czynności seksualnych z jego udziałem;</p> <p>c „pornografia dziecięca” oznacza:</p> <p>(i) wszelkie materiały ukazujące dziecko uczestniczące w rzeczywistych lub symulowanych zachowaniach o wyraźnym seksualnym charakterze;</p> <p>(ii) wszelkie przedstawienia organów płciowych dziecka w celach głównie seksualnych;</p> <p>(iii) wszelkie materiały ukazujące osobę wyglądającą na dziecko uczestniczącą w rzeczywistych lub symulowanych zachowaniach o wyraźnym seksualnym charakterze oraz przedstawienia organów płciowych osób wyglądających jak dziecko, w celach głównie seksualnych; lub</p> <p>iv realistyczne obrazy dziecka uczestniczącego w zachowaniach o wyraźnym seksualnym charakterze lub realistyczne obrazy organów płciowych dziecka, w celach głównie seksualnych</p> <p>d) „prostytcja dziecięca” oznacza wykorzystywanie dziecka do czynności seksualnych, w ramach którego oferuje się lub obiecuje pieniądze lub inne formy wynagrodzenia lub świadczenia w zamian za udział dziecka w czynnościach seksualnych, niezależnie od tego czy zapłata, obietnica lub świadczenie przekazywane są danemu dziecku czy osobie trzeciej;</p> <p>e) „przedstawienie pornograficzne” oznacza skierowane do publiczności ukazywanie na żywo, w tym za pośrednictwem technologii informacyjno-komunikacyjnych:</p>				
---	--	--	--	--

	<p>(i) dziecka uczestniczącego w rzeczywistym lub) symulowanym zachowaniu o wyraźnie seksualnym charakterze;</p> <p>(ii) organów płciowych dziecka, w celach głównie seksualnych;</p> <p>f) „osoba prawna” oznacza każdy podmiot mający osobowość prawną na mocy właściwego prawa, z wyjątkiem państw i organów publicznych wykonujących władzę państwową oraz publicznych organizacji międzynarodowych.</p>				
Art. 3	<p>Przestępstwa związane z niegodziwym traktowaniem w celach seksualnych</p> <p>1. Państwa członkowskie podejmują środki niezbędne do zapewnienia karalności umyślnych czynów, o których mowa w ust. 2–6.</p> <p>2. Doprowadzenie, w celach seksualnych, dziecka, które nie osiągnęło wieku przyzwolenia, do bycia świadkiem czynności seksualnych, nawet jeżeli nie musi samo w nich uczestniczyć, podlega sankcji karnej w maksymalnym wymiarze co najmniej roku pozbawienia wolności.</p> <p>3. Doprowadzenie, w celach seksualnych, dziecka, które nie osiągnęło wieku przyzwolenia, do bycia świadkiem niegodziwego traktowania w celach seksualnych, nawet jeżeli nie musi samo w nich uczestniczyć, podlega sankcji karnej w maksymalnym wymiarze co najmniej dwóch lat pozbawienia wolności.</p> <p>4. Podejmowanie czynności seksualnych z udziałem dziecka, które nie osiągnęło wieku przyzwolenia, podlega sankcji karnej w maksymalnym wymiarze co najmniej pięciu lat pozbawienia wolności.</p> <p>5. Podejmowanie czynności seksualnych z udziałem dziecka, w przypadku gdy: (i) dochodzi do nadużycia uznanego stosunku zaufania,) władzy lub wpływu na dziecko, podlega sankcji karnej w maksymalnym wymiarze co najmniej ośmiu lat pozbawienia wolności, jeżeli dziecko nie osiągnęło</p>	N	Cel jest realizowany przez art. 200, art. 197, art. 199, 198, art. 37, art. 18 § 1 i 3 k.k.		

	<p>wieku przyzwolenia, i co najmniej trzech lat pozbawienia wolności, jeżeli dziecko osiągnęło ten wiek;</p> <p>(ii) dochodzi do wykorzystania szczególnej bezbronności) dziecka, w szczególności wynikającej z jego niepełnosprawności umysłowej lub fizycznej lub stosunku zależności, podlega sankcji karnej w maksymalnym wymiarze co najmniej ośmiu lat pozbawienia wolności, jeżeli dziecko nie osiągnęło wieku przyzwolenia, i co najmniej trzech lat pozbawienia wolności, jeżeli dziecko osiągnęło ten wiek;</p> <p>(iii) dochodzi do użycia przymusu, przemocy lub groźby,) podlega sankcji karnej w maksymalnym wymiarze co najmniej dziesięciu lat pozbawienia wolności, jeżeli dziecko nie osiągnęło wieku przyzwolenia, i co najmniej pięciu lat pozbawienia wolności, jeżeli dziecko osiągnęło ten wiek.</p> <p>6. Użycie przymusu, przemocy lub groźby prowadzące do czynności seksualnych dziecka z osobą trzecią podlega sankcji karnej w maksymalnym wymiarze co najmniej dziesięciu lat pozbawienia wolności, jeżeli dziecko nie osiągnęło wieku przyzwolenia, i co najmniej pięciu lat pozbawienia wolności, jeżeli dziecko osiągnęło ten wiek.</p>				
Art. 4	<p>Przestępstwa związane z wykorzystywaniem seksualnym</p> <p>1. Państwa członkowskie podejmują środki niezbędne do zapewnienia karalności umyślnych czynów, o których mowa w ust. 2–7.</p> <p>2. Doprowadzenie lub nakłanianie dziecka do udziału w przedstawieniach pornograficznych lub czerpanie z tego korzyści, bądź inne wykorzystywanie dziecka do takich celów podlega sankcji karnej w maksymalnym wymiarze co najmniej pięciu lat pozbawienia wolności, jeżeli</p>	N	Cel jest realizowany przez art. 189a , art. 200, art. 202, art. 191, art. 199 § 3, art. 203 i 204 k.k.		

<p>dziecko nie osiągnęło wieku przyzwolenia, i co najmniej dwóch lat pozbawienia wolności, jeżeli dziecko osiągnęło ten wiek.</p> <p>3. Użycie przymusu lub przemocy prowadzące do udziału dziecka w przedstawieniach pornograficznych lub użycie do takich celów gróźb w stosunku do dziecka podlega sankcji karnej w maksymalnym wymiarze co najmniej ośmiu lat pozbawienia wolności, jeżeli dziecko nie osiągnęło wieku przyzwolenia, i co najmniej pięciu lat pozbawienia wolności, jeżeli dziecko osiągnęło ten wiek.</p> <p>4. Świadoma obecność na przedstawieniach pornograficznych z udziałem dziecka podlega sankcji karnej w maksymalnym wymiarze co najmniej dwóch lat pozbawienia wolności, jeżeli dziecko nie osiągnęło wieku przyzwolenia, i co najmniej roku pozbawienia wolności, jeżeli dziecko osiągnęło ten wiek.</p> <p>5. Doprowadzenie lub nakłanianie dziecka do udziału w prostytucji dziecięcej lub czerpanie z tego korzyści bądź inne wykorzystywanie dziecka do takich celów podlega sankcji karnej w maksymalnym wymiarze co najmniej ośmiu lat pozbawienia wolności, jeżeli dziecko nie osiągnęło wieku przyzwolenia, i co najmniej pięciu lat pozbawienia wolności, jeżeli dziecko osiągnęło ten wiek.</p> <p>6. Użycie przymusu lub przemocy prowadzące do udziału dziecka w prostytucji dziecięcej lub użycie do takich celów gróźb w stosunku do dziecka podlega sankcji karnej w maksymalnym wymiarze co najmniej dziesięciu lat pozbawienia wolności, jeżeli dziecko nie osiągnęło wieku przyzwolenia, i co najmniej pięciu lat pozbawienia wolności, jeżeli dziecko osiągnęło ten wiek.</p> <p>7. Podejmowanie czynności seksualnych z udziałem dziecka związane z korzystaniem z prostytucji dziecięcej podlega sankcji karnej w maksymalnym wymiarze co najmniej pięciu lat pozbawienia wolności, jeżeli dziecko nie osiągnęło wieku przyzwolenia, i co najmniej dwóch lat pozbawienia wolności, jeżeli dziecko osiągnęło ten wiek.</p>				
---	--	--	--	--

Art. 5	<p>Przestępstwa związane z pornografią dziecięcą</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Państwa członkowskie podejmują środki niezbędne do zapewnienia karalności czynów umyślnych, o których mowa w ust. 2–6, gdy są to czyny bezprawne. 2. Nabywanie lub posiadanie pornografii dziecięcej podlega sankcji karnej w maksymalnym wymiarze co najmniej roku pozbawienia wolności. 3. Świadome uzyskiwanie dostępu, za pośrednictwem technologii informacyjno-komunikacyjnych, do pornografii dziecięcej, podlega sankcji karnej w maksymalnym wymiarze co najmniej roku pozbawienia wolności. 4. Dystrybucja, rozpowszechnianie lub przesyłanie pornografii dziecięcej podlega sankcji karnej w maksymalnym wymiarze co najmniej dwóch lat pozbawienia wolności. 5. Oferowanie, dostarczanie lub udostępnianie pornografii dziecięcej podlega sankcji karnej w maksymalnym wymiarze co najmniej dwóch lat pozbawienia wolności. 6. Produkcja pornografii dziecięcej podlega sankcji karnej w maksymalnym wymiarze co najmniej trzech lat pozbawienia wolności. 7. Do państw członkowskich należy decyzja, czy niniejszy artykuł ma zastosowanie do przypadków związanych z pornografią dziecięcą, o których mowa w art. 2 lit. c) ppkt (iii), w których osoba wyglądająca jak dziecko w momencie przedstawienia miała w rzeczywistości 18 lat lub więcej. 8. Do państw członkowskich należy decyzja, czy ust. 2 i 6 niniejszego artykułu mają zastosowanie do przypadków, w których ustalono, że materiał pornograficzny w rozumieniu art. 2 lit. c) ppkt (iv) został wyprodukowany przez producenta i znajduje się w jego posiadaniu wyłącznie do prywatnego użytku, w zakresie, w jakim do celów jego wyprodukowania nie został wykorzystany materiał pornograficzny, o którym mowa w art. 2 lit. c) ppkt (i), (ii) lub (iii), i pod warunkiem że z czynem tym nie wiąże się żadne ryzyko rozpowszechnienia danego materiału. 	N/T	<p>Cel jest realizowany przez art. 202 k.k. <u>W zakresie ust. 6 – cel realizowany przez art. 2 pkt 2 projektu ustawy (zmiana w art. 202 kk)</u></p>	<p>Art. 202 § 4b. Kto produkuje, rozpowszechnia, prezentuje, przechowuje lub posiada treści pornograficzne przedstawiające wytworzony albo przetworzony wizerunek małoletniego uczestniczącego w czynności seksualnej podlega karze pozbawienia wolności do lat 3.”;</p>	
--------	---	-----	---	--	--

Art. 6	<p>Nagabywanie dzieci do celów seksualnych</p> <p>1. Państwa członkowskie podejmują środki niezbędne do zapewnienia karalności następującego czynu umyślnego: Składanie za pośrednictwem technologii informacyjno-komunikacyjnych przez osobę dorosłą dziecku, które nie osiągnęło wieku przyzwolenia, propozycji spotkania w celu popełnienia któregośkolwiek z przestępstw, o których mowa w art. 3 ust. 4 i art. 5 ust. 6, jeżeli następstwem tej propozycji były czyny służące doprowadzeniu do takiego spotkania, podlega sankcji karnej w maksymalnym wymiarze co najmniej roku pozbawienia wolności.</p> <p>2. Państwa członkowskie podejmują środki niezbędne do zapewnienia karalności usiłowania popełnienia za pośrednictwem technologii informacyjno-komunikacyjnych przestępstw, o których mowa w art. 5 ust. 2 i 3, przez osobę dorosłą nagabującą dziecko, które nie osiągnęło wieku przyzwolenia, w celu uzyskania pornografii dziecięcej przedstawiającej to dziecko.</p>	N	Cel jest realizowany przez art. 200a, art. 14 k.k.		
Art. 7	<p>Podżeganie, pomocnictwo i usiłowanie</p> <p>1. Państwa członkowskie podejmują środki niezbędne do zapewnienia karalności podżegania do przestępstw, o których mowa w art. 3-6, oraz pomocnictwa w tych przestępstwach.</p> <p>2. Państwa członkowskie podejmują środki niezbędne do zapewnienia karalności usiłowania popełnienia któregośkolwiek z przestępstw, o których mowa w art. 3 ust. 4, 5 i 6, art. 4 ust. 2, 3, 5, 6 i 7 oraz art. 5 ust. 4, 5 i 6.</p>	N	Cel jest realizowany przez art. 18, art. 19, art. 13 i art. 14 k.k.		
Art. 8	<p>Dobrowolne czynności seksualne</p> <p>1. Do państw członkowskich należy decyzja, czy art. 3 ust. 2 i 4 ma zastosowanie do dobrowolnych czynności seksualnych między dziećmi o zbliżonym wieku i poziomie rozwoju psychofizycznego i dojrzałości, o ile</p>	N	Przepis nie ma charakteru obligatoryjnego, nie wymaga więc implementacji.		

	<p>czynności te nie są związane z niegodziwym traktowaniem.</p> <p>2. Do państw członkowskich należy decyzja, czy art. 4 ust. 4 ma zastosowanie do przedstawienia pornograficznego, które odbywa się w ramach dobrowolnych kontaktów, z udziałem dziecka, które osiągnęło wiek przyzwolenia, lub z udziałem dzieci o zbliżonym wieku i poziomie rozwoju psychofizycznego lub dojrzałości, o ile czynności te nie są związane z niegodziwym traktowaniem ani wykorzystywaniem i o ile w zamian za takie przedstawienie pornograficzne nie są oferowane pieniądze lub inne formy zapłaty lub wynagrodzenia.</p> <p>3. Do państw członkowskich należy decyzja, czy art. 5 ust. 2 i 6 ma zastosowanie do produkcji, nabywania lub posiadania materiału z udziałem dzieci, które osiągnęły wiek przyzwolenia, gdy taki materiał został wyprodukowany i jest posiadany za zgodą tych dzieci i służy wyłącznie do prywatnego użytku uczestniczących w nim osób, o ile czynności te nie były związane z niegodziwym traktowaniem.</p>				
Art. 9	<p>Okoliczności obciążające</p> <p>W zakresie, w jakim następujące okoliczności nie stanowią znamion przestępstw, o których mowa w art. 3–7, państwa członkowskie podejmują środki niezbędne do zapewnienia możliwości uznania następujących okoliczności, zgodnie z odnośnymi przepisami prawa krajowego, za okoliczności obciążające w przypadku odpowiednich przestępstw, o których mowa w art. 3–7:</p> <p>a) przestępstwo popełniono wobec dziecka szczególnie bezbronnego, na przykład ze względu na jego niepełnosprawność umysłową lub fizyczną lub stosunek zależności lub niemożność fizyczną lub psychiczną;</p>	N	Cel jest realizowany przez art. 197 § 3, art. 198, art. 199 § 2 i 3, art. 258, art. 64 § 1 i 2, art. 191 i art. 156 k.k.		

	<p>b) przestępstwo popełnił członek rodziny dziecka, osoba mieszkająca z dzieckiem lub osoba, która nadużyła uznanego stosunku zaufania lub swojej władzy;</p> <p>c przestępstwo popełniło wiele osób działających wspólnie;</p> <p>d) przestępstwo zostało popełnione w ramach organizacji przestępczej w rozumieniu decyzji ramowej Rady 2008/841/WSiSW z dnia 24 października 2008 r. w sprawie zwalczania przestępczości zorganizowanej ⁽¹²⁾;</p> <p>e sprawca został wcześniej skazany za przestępstwa o tym samym charakterze;</p> <p>f sprawca celowo lub lekkomyślnie naraził życie dziecka; lub</p> <p>g przestępstwo popełniono z użyciem poważnej przemocy lub popełnienie przestępstwa wyrządziło dziecku poważną szkodę.</p>				
Art. 10	<p>Pozbawienie praw na podstawie wyroku skazującego</p> <p>1. Aby zapobiec ryzyku ponownego popełnienia przestępstwa, państwa członkowskie podejmują niezbędne środki służące temu, by na osobę fizyczną, która została skazana za którekolwiek z przestępstw, o których mowa w art. 3–7, mógł zostać nałożony czasowy lub stały zakaz wykonywania przynajmniej zawodowej działalności związanej z bezpośrednimi i regularnymi kontaktami z dziećmi.</p> <p>2. Państwa członkowskie podejmują środki niezbędne</p>	N	Cel jest realizowany przez art. 39 pkt 2 i 2a, art. 41 § 1a i 1b k.k., art. 12 i 20 ustawy z dnia 24 maja 2000 r. o Krajowym Rejestrze Karnym, art. 21 ustawy z dnia 13.05.2016 r. o przeciwdziałaniu zagrożeniom przestępczością na tle seksualnym dotyczące funkcjonowania Rejestru Sprawców Przestępstw na Tle Seksualnym, art. 10 ust. 5 ustawy z dnia 26 stycznia 1982 r. - Karta Nauczyciela, art. 12 ust. 1 pkt 4, art. 25 ust. 2 pkt 4, art. 26 ust. 2 pkt 3, art. 27 ust. 1, art. 30 ust. 1, art. 42 ust. 2, art. 64 ust. 5 pkt 3,		

	<p>do zapewnienia pracodawcom podczas rekrutowania osób do celów działalności zawodowej lub wolontariackiej związanej z bezpośrednimi i regularnymi kontaktami z dziećmi prawa uzyskiwania, zgodnie z prawem krajowym – wszelkimi właściwymi sposobami, takimi jak bezpośredni dostęp do informacji, dostęp na wniosek lub uzyskanie informacji od danej osoby – informacji o wyrokach skazujących za przestępstwa, o których mowa w art. 3–7, odnotowanych w rejestrze karnym lub o jakimkolwiek pozbawieniu praw do wykonywania działalności związanej z bezpośrednimi i regularnymi kontaktami z dziećmi wynikającym z tych wyroków skazujących.</p> <p>3. Państwa członkowskie podejmują środki niezbędne do zapewnienia by, na użytek stosowania ust. 1 i 2 niniejszego artykułu informacje o wyrokach skazujących za przestępstwa, o których mowa w art. 3–7 lub o jakimkolwiek pozbawieniu praw do wykonywania działalności związanej z bezpośrednimi i regularnymi kontaktami z dziećmi wynikającym z tych wyroków skazujących były przekazywane zgodnie z decyzją ramową Rady 2009/315/WSiSW z dnia 26 lutego 2009 r. w sprawie organizacji wymiany informacji pochodzących z rejestru karnego pomiędzy państwami członkowskimi oraz treści tych informacji ⁽¹³⁾, na wniosek złożony na mocy art. 6 tej decyzji ramowej za zgodą osoby zainteresowanej.</p>		<p>art. 78 ust. 1 pkt 4, art. 97 ust. 3 pkt 5, art. 98 ust. 3 pkt 3, art. 158 ust. 1 pkt 5 oraz art. 159 ust 1 pkt 5 ustawy z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej, art. 15 ust. 4 ustawy z dnia 4 lutego 2011 r. o opiece nad dziećmi w wieku do lat 3.</p>		
Art. 11	<p>Zajęcie i konfiskata</p> <p>Państwa członkowskie podejmują konieczne środki w celu zapewnienia, by właściwe organy były uprawnione do zajęcia i konfiskaty narzędzi oraz korzyści pochodzących z przestępstw, o których mowa w art. 3, 4 i 5.</p>	N	<p>Cel jest realizowany przez art. 44 – 45a k.k., art. 291 - 295 k.p.k.</p>		
Art. 12	<p>Odpowiedzialność osób prawnych</p> <p>1. Państwa członkowskie podejmują środki niezbędne do zapewnienia możliwości pociągnięcia osób prawnych do odpowiedzialności za przestępstwa, o których mowa</p>	N	<p>Cel jest realizowany przez art. 16 ust. 1 pkt 7 ustawy z dnia 28 października 2002 r. o odpowiedzialności podmiotów zbiorowych za czyny zabronione pod groźbą kary.</p>		

	<p>w art. 3–7, popełnione na ich korzyść przez osobę działającą indywidualnie albo jako członek organu osoby prawnej i pełniącą funkcje kierowniczą w tej osobie prawnej na podstawie:</p> <p>a) prawa reprezentowania danej osoby prawnej;</p> <p>b) uprawnienia do podejmowania decyzji w imieniu danej osoby prawnej; lub</p> <p>c) uprawnienia do wykonywania kontroli wewnętrznej w danej osobie prawnej.</p> <p>2. Państwa członkowskie podejmują również środki niezbędne do zapewnienia możliwości pociągnięcia osób prawnych do odpowiedzialności w przypadku, gdy brak nadzoru lub kontroli ze strony osoby, o której mowa w ust. 1, umożliwił popełnienie na korzyść tej osoby prawnej przez osobę jej podlegającą przestępstw, o których mowa w art. 3-7.</p> <p>3. Odpowiedzialność osób prawnych na podstawie ust. 1 i 2 pozostaje bez uszczerbku dla postępowania karnego przeciwko osobom fizycznym będącym sprawcami przestępstw, o których mowa w art. 3–7, lub podlegającym do popełnienia tych przestępstw lub pomagającym w ich popełnieniu.</p>				
Art. 13	<p>Kary wobec osób prawnych</p> <p>1. Państwa członkowskie podejmują środki konieczne do zapewnienia, by osoba prawna ponosząca odpowiedzialność na podstawie art. 12 ust. 1 podlegała skutecznym, proporcjonalnym i odstrasającym karom – obejmującym grzywy karne lub inne kary pieniężne nie mające charakteru karnego – i które mogą obejmować inne kary, takie jak:</p> <p>a) pozbawienie prawa do korzystania ze świadczeń publicznych lub pomocy publicznej;</p> <p>b) czasowy lub stały zakaz prowadzenia działalności</p>	N	Cel jest realizowany przez art. 7 i art. 9 ustawy z dnia z dnia 28 października 2002 r. o odpowiedzialności podmiotów zbiorowych za czyny zabronione pod groźbą kary.		

	<p>gospodarczej;</p> <p>c umieszczenie pod nadzorem sądowym;</p> <p>d likwidacja sądowa; lub</p> <p>czasowe lub stałe zamknięcie zakładów wykorzystanych do popełnienia przestępstwa.</p> <p>2. Państwa członkowskie podejmują środki niezbędne do zapewnienia, by osoba prawna pociągnięta do odpowiedzialności na mocy art. 12 ust. 2 podlegała skutecznym, proporcjonalnym i odstraszającym karom lub środkom.</p>				
Art. 14	<p>Odstąpienie od ścigania pokrzywdzonych lub niestosowanie wobec nich sankcji</p> <p>Państwa członkowskie, zgodnie z podstawowymi zasadami swoich systemów prawnych, podejmują niezbędne środki w celu zapewnienia, by właściwe organy krajowe były uprawnione do odstąpienia od ścigania lub nakładania sankcji na dzieci pokrzywdzone w wyniku niegodziwego traktowania w celach seksualnych lub wykorzystywania seksualnego za ich udział w działalności przestępczej, do której zostały zmuszone w bezpośredniej konsekwencji tego, iż stały się ofiarami czynów, o których mowa w art. 4 ust. 2, 3, 5 i 6 oraz w art. 5 ust. 6.</p>	N	Cel jest realizowany przez art. 9 § 1 i art. 10 § 1 i 4 k.k.,		
Art. 15	<p>Ściganie i oskarżanie</p> <p>1. Państwa członkowskie podejmują środki niezbędne do zapewnienia, by ściganie i oskarżanie w odniesieniu do przestępstw, o których mowa w art. 3–7, nie było uzależnione od złożenia przez pokrzywdzonego lub</p>	N	Cel jest realizowany przez art. 9 § 1 k.p.k., art. 101 § 4 k.k., art. 237 § 3 k.p.k., art. 19 ust. 1 i n. ustawy z dnia 6 kwietnia 1990 r. o Policji.		

	<p>przez jego przedstawiciela skargi lub oskarżenia, oraz by postępowanie karne mogło być kontynuowane, nawet gdy ta osoba wycofa swoje zeznania.</p> <p>2. Państwa członkowskie podejmują środki niezbędne do umożliwienia ścigania wszelkich przestępstw, o których mowa w art. 3, art. 4 ust. 2, 3, 5, 6 i 7 oraz wszelkich poważnych przestępstw, o których mowa w art. 5 ust. 6, w związku z którymi wykorzystano pornografię dziecięcą, o której mowa w art. 2 lit. c) ppkt (i) oraz (ii), przez wystarczający i proporcjonalny do wagi danego przestępstwa okres od momentu osiągnięcia przez pokrzywdzonego pełnoletniości.</p> <p>3. Państwa członkowskie podejmują środki niezbędne do zapewnienia osobom, jednostkom i służbom odpowiedzialnym za ściganie lub oskarżanie w odniesieniu do przestępstw, o których mowa w art. 3–7, dostępu do skutecznych narzędzi śledczych, takich jak te wykorzystywane w sprawach związanych z przestępczością zorganizowaną lub z innymi ciężkimi przestępstwami.</p> <p>4. Państwa członkowskie podejmują środki niezbędne do umożliwienia jednostkom i służbom dochodzeniowym podejmowania prób identyfikacji osób pokrzywdzonych w wyniku przestępstw, o których mowa w art. 3–7, w szczególności poprzez analizę materiału zawierającego pornografię dziecięcą, takiego jak fotografie i nagrania audiowizualne przesyłane lub udostępniane za pośrednictwem technologii informacyjno-komunikacyjnych.</p>				
Art. 16	<p>Zgłaszanie podejrzenia niegodziwego traktowania w celach seksualnych lub wykorzystywania seksualnego</p> <p>1. Państwa członkowskie podejmują środki niezbędne do zapewnienia, by zasady zachowania poufności, których przestrzegania prawo krajowe wymaga od osób wykonujących pracę zawodową, których głównym</p>	N	Cel jest realizowany przez art. 304 k.p.k., art. 40 ust. 2 ustawy z dnia 5 grudnia 1996 r. o zawodach lekarza i lekarza dentystry, art. 17 ust. 2 ustawy z dnia 15 lipca 2011 r. o zawodach pielęgniarki i położnej, art. 14 ust. 3 ustawy z dnia 8 czerwca 2001 r. o zawodzie psychologa i samorządzie zawodowym psychologów, art. 19 ust. 2 ustawy z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej, art. 12		

	<p>obowiązkiem jest praca z dziećmi, nie uniemożliwiający tym osobom zgłaszania służbom odpowiedzialnym za ochronę dzieci wszelkich sytuacji, jeżeli mają one uzasadnione powody, by sądzić, że dziecko jest pokrzywdzone w wyniku przestępstw, o których mowa w art. 3–7.</p> <p>2. Państwa członkowskie podejmują środki niezbędne do zachęcenia osób, które wiedzą o popełnieniu któregośkolwiek z przestępstw, o których mowa w art. 3–7 lub które, w dobrej wierze, podejrzewają ich popełnienie, do zgłaszania tego właściwym służbom.</p>		ust. 1 ustawy z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie.		
Art. 17	<p>Jurysdykcja i koordynowanie ścigania</p> <p>1. Państwa członkowskie podejmują środki niezbędne ustalenia swojej jurysdykcji w odniesieniu do przestępstw, o których mowa w art. 3–7, w przypadku gdy:</p> <p>a) przestępstwo zostało popełnione w całości lub w części) na jego terytorium; lub</p> <p>b) sprawca jest obywatelem tego państwa.</p> <p>2. Państwo członkowskie informuje Komisję, w przypadku gdy podejmie decyzję o ustaleniu dalszej jurysdykcji w odniesieniu do przestępstwa, o którym mowa w art. 3–7, popełnionego poza jego terytorium, między innymi jeżeli:</p> <p>a) przestępstwo zostało popełnione wobec jego obywatela) lub osoby mającej miejsce zamieszkania na jego terytorium;</p> <p>b) przestępstwo zostało popełnione na korzyść osoby) prawnej mającej swoją siedzibę na jego terytorium; lub</p>	N	Cel jest realizowany przez art. 5, art. 6, art.109, art. 111, art. 113 k.k.		

	<p>c) sprawca ma miejsce zwykłego pobytu na jego terytorium.</p> <p>3. Państwa członkowskie zapewniają objęcie swą jurysdykcją sytuacji, gdy przestępstwa, o których mowa w art. 5 i 6 oraz, w odpowiednim zakresie, w art. 3 i 7, zostały popełnione z wykorzystaniem technologii informacyjno-komunikacyjnych, do których dostęp uzyskano z ich terytorium, niezależnie od tego, czy znajdują się one na ich terytorium.</p> <p>4. W odniesieniu do ścigania przestępstw, o których mowa w art. 3 ust. 4, 5 i 6, art. 4 ust. 2, 3, 5, 6 i 7 oraz w art. 5 ust. 6, popełnionych poza terytorium danego państwa członkowskiego, w zakresie dotyczącym ust. 1 lit. b) niniejszego artykułu, każde państwo członkowskie podejmuje środki niezbędne do zapewnienia, by jego jurysdykcja nie była zależna od tego, czy dane czyny są przestępstwem w miejscu ich popełnienia.</p> <p>5. W odniesieniu do ścigania przestępstw, o których mowa w art. 3–7, popełnionych poza terytorium danego państwa członkowskiego, w zakresie dotyczącym ust. 1 lit. b) niniejszego artykułu, każde państwo członkowskie podejmuje środki niezbędne do zapewnienia, by jego jurysdykcja nie była zależna od spełnienia warunku, że ściganie można rozpocząć jedynie na podstawie zawiadomienia złożonego przez pokrzywdzonego w miejscu, gdzie popełniono przestępstwo, lub powiadomienia złożonego przez państwo, w którym przestępstwo zostało popełnione.</p>				
Art. 18	<p>Ogólne przepisy dotyczące pomocy i wsparcia dla pokrzywdzonych dzieci oraz ich ochrony</p> <p>1. Dzieciom pokrzywdzonym w wyniku przestępstw, o których mowa w art. 3–7, zapewnia się pomoc, wsparcie i ochronę zgodnie z art. 19 i 20, z uwzględnieniem konieczności najlepszego zabezpieczenia interesów</p>	<p>N</p> <p>T</p>	<p>Cel jest realizowany przez art. 49b, art. 193 § 1 k.p.k., ustawę z dnia 28 listopada 2014 r. o ochronie i pomocy dla pokrzywdzonego i świadka, Rozporządzenie Ministra Sprawiedliwości z dnia 13 września 2017 r. w sprawie Funduszu Sprawiedliwości, art. 3 ust. 1 ustawy o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie,</p>		

	<p>dziecka.</p> <p>2. Państwa członkowskie podejmują środki niezbędne do zapewnienia pomocy i wsparcia dziecku, gdy tylko właściwe organy dowiedzą się o uzasadnionych przesłankach pozwalających przypuszczać, że dziecko to mogło stać się ofiarą któregoś z przestępstw, o których mowa w art. 3–7.</p> <p>3. Państwa członkowskie zapewniają, by w przypadku, gdy nie ma pewności co do wieku osoby pokrzywdzonej w wyniku któregoś z przestępstw, o których mowa w art. 3-7, a istnieją powody, by sądzić, że jest ona dzieckiem, przyjmowane było założenie, że dana osoba jest dzieckiem, tak by można było niezwłocznie zapewnić jej dostęp do pomocy, wsparcia i ochrony zgodnie z art. 19 i 20.</p>		<p>Rozporządzenie Ministra Pracy i Polityki Społecznej z dnia 22.02.2011 r. w sprawie <i>standardu podstawowych usług świadczonych przez specjalistyczne ośrodki wsparcia dla ofiar przemocy w rodzinie, kwalifikacji osób zatrudnionych w tych ośrodkach, szczegółowych kierunków prowadzenia oddziaływań korekcyjno-edukacyjnych wobec osób stosujących przemoc w rodzinie oraz kwalifikacji osób prowadzących oddziaływanie korekcyjno-edukacyjne</i>.</p>		
Art. 19	<p>Pomoc i wsparcie dla pokrzywdzonych</p> <p>1. Państwa członkowskie podejmują środki niezbędne do udzielenia pokrzywdzonym pomocy i wsparcia przed rozpoczęciem postępowania karnego, w trakcie tego postępowania i przez odpowiedni czas po jego zakończeniu, by umożliwić im skorzystanie z praw określonych zarówno w decyzji ramowej 2001/220/WSiSW, jak i w niniejszej dyrektywie. W szczególności państwa członkowskie podejmują działania niezbędne do zapewnienia ochrony dzieciom zgłaszającym przypadki niegodziwego traktowania w ich rodzinie.</p> <p>2. Państwa członkowskie przyjmują środki niezbędne do zapewnienia, by udzielenie wsparcia i pomocy pokrzywdzonemu dziecku nie było zależne od jego gotowości do współpracy podczas postępowania przygotowawczego lub sądowego.</p> <p>3. Państwa członkowskie podejmują środki niezbędne do tego, by konkretne działania w celu zapewnienia pokrzywdzonym dzieciom pomocy i wsparcia, które</p>	<p>N</p> <p>T</p>	<p>Cel jest realizowany przez art. 52a kpk, a także ustawę z dnia 28 listopada 2014 r. o ochronie i pomocy dla pokrzywdzonego i świadka, Rozporządzenie Ministra Sprawiedliwości z dnia 13 września 2017 r. w sprawie Funduszu Sprawiedliwości, art. 3 ust. 1, art. 9a i 9b ustawy o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie, Rozporządzenie Ministra Pracy i Polityki Społecznej z dnia 22.02.2011 r. w sprawie <i>standardu podstawowych usług świadczonych przez specjalistyczne ośrodki wsparcia dla ofiar przemocy w rodzinie, kwalifikacji osób zatrudnionych w tych ośrodkach, szczegółowych kierunków prowadzenia oddziaływań korekcyjno-edukacyjnych wobec osób stosujących przemoc w rodzinie oraz kwalifikacji osób prowadzących oddziaływanie korekcyjno-edukacyjne</i>, art. 109 .k.r.i.o.</p>		

	<p>umożliwią im korzystanie z praw wynikających z niniejszej dyrektywy, były podejmowane po przeprowadzeniu indywidualnej oceny szczególnej sytuacji każdego pokrzywdzonego dziecka, z należnym uwzględnieniem opinii, potrzeb i obaw dziecka.</p> <p>4. Dzieci pokrzywdzone w wyniku przestępstw, o których mowa w art. 3–7, są uważane za szczególnie wrażliwe ofiary w rozumieniu art. 2 ust. 2, art. 8 ust. 4 i art. 14 ust. 1 decyzji ramowej 2001/220/WSiSW.</p> <p>5. Państwa członkowskie podejmują, stosownie do sytuacji i możliwości, środki służące zapewnieniu rodzinie pokrzywdzonego dziecka pomocy i wsparcia, które umożliwią jej korzystanie z praw wynikających z niniejszej dyrektywy, jeżeli rodzina ta przebywa na terytorium państw członkowskich. W szczególności, państwa członkowskie, stosownie do sytuacji i możliwości, stosują w odniesieniu do rodziny pokrzywdzonego dziecka art. 4 decyzji ramowej 2001/220/WSiSW.</p>				
Art. 20	<p>Ochrona pokrzywdzonych dzieci podczas postępowania przygotowawczego i sądowego</p> <p>1. Państwa członkowskie podejmują środki niezbędne do zapewnienia, by podczas postępowania przygotowawczego i sądowego właściwe organy wyznaczyły – zgodnie z pozycją pokrzywdzonego w danym systemie wymiaru sprawiedliwości – specjalnego przedstawiciela dla pokrzywdzonego dziecka, jeżeli na mocy prawa krajowego osoby, którym przysługuje władza rodzicielska, nie mogą reprezentować dziecka ze względu na konflikt interesów między nimi a pokrzywdzonym dzieckiem lub jeżeli dziecko jest pozbawione opieki lub odłączone od rodziny.</p> <p>2. Państwa członkowskie niezwłocznie zapewniają pokrzywdzonym dzieciom dostęp do doradztwa prawnego i zastępstwa prawnego, w tym także w celu dochodzenia odszkodowania, zgodnie z pozycją pokrzywdzonego w danym systemie wymiaru</p>	N	<p>Cel jest realizowany przez art. art. 2 § 1 pkt 4, art. 49 § 1, art. 88 § 1 w zw. z art. 78 § 1, art. 147 § 2, art. 148a, art. 185a § 2, art. 185c, art. 185d k.p.k., art. 177 § 1a, art. 390 § 3, art. 360 § 1, art. 184, art. 191 k.p.k., art. 241 k.k., art. 99 k.r.i.o, art. 3 ust. 1 ustawy z dnia 5 sierpnia 2015 r. o nieodpłatnej pomocy prawnej, nieodpłatnym poradnictwie obywatelskim oraz edukacji prawnej.</p>		

<p>sprawiedliwości. Doradztwo prawne i zastępstwo procesowe jest bezpłatne, jeżeli pokrzywdzony nie posiada wystarczających środków finansowych.</p> <p>3. Bez uszczerbku dla prawa do obrony państwa członkowskie podejmują środki niezbędne do zapewnienia, by w ramach postępowań karnych dotyczących przestępstw, o których mowa w art. 3-7:</p> <p>a) przesłuchania pokrzywdzonych dzieci odbywały się bez nieuzasadnionej zwłoki po zgłoszeniu faktów właściwym organom;</p> <p>b) przesłuchania pokrzywdzonych dzieci odbywały się, w razie potrzeby, w pomieszczeniach specjalnie zaprojektowanych lub przystosowanych do tego celu;</p> <p>c) przesłuchania pokrzywdzonych dzieci prowadzone były przez specjalistów, odpowiednio przeszkolonych do tego celu lub z ich udziałem;</p> <p>d) wszystkie przesłuchania dziecka prowadziła, stosownie do sytuacji i możliwości, ta sama osoba;</p> <p>e) liczba przesłuchań była jak najbardziej ograniczona i były one przeprowadzane tylko w tych przypadkach, gdy jest to absolutnie niezbędne do celów postępowania przygotowawczego lub sądowego;</p> <p>f) pokrzywdzonemu dziecku mógł towarzyszyć jego przedstawiciel prawny lub, w odpowiednich przypadkach, wybrana przez nie osoba dorosła, o ile nie podjęto odmiennej umotywowanej decyzji w odniesieniu do tej osoby.</p> <p>4. Państwa członkowskie podejmują środki niezbędne do zapewnienia, by w trakcie postępowań karnych dotyczących przestępstw, o których mowa w art. 3–7, wszystkie przesłuchania pokrzywdzonego dziecka lub, w</p>				
---	--	--	--	--

	<p>odpowiednich przypadkach, dziecka występującego w roli świadka mogły być rejestrowane audiowizualnie i by te zarejestrowane przesłuchania mogły zostać wykorzystane jako dowód w postępowaniu sądowym przed sądem karnym, zgodnie z regułami przewidzianymi w ich prawie krajowym.</p> <p>5. Państwa członkowskie podejmują środki niezbędne do zapewnienia, by w postępowaniu przed sądem karnym dotyczącym przestępstw, o których mowa w art. 3–7, można było zarządzić, aby:</p> <p>a) rozprawa odbyła się udziału publiczności;</p> <p>b) pokrzywdzone dziecko mogło być przesłuchane w sali sądowej nie będąc tam fizycznie obecne, w szczególności dzięki wykorzystaniu odpowiednich technologii komunikacyjnych.</p> <p>6. Państwa członkowskie podejmują środki niezbędne do tego, by – jeżeli przemawia za tym dobro pokrzywdzonych dzieci i z uwzględnieniem innych nadrzędnych interesów – zapewnić ochronę ich prywatności, tożsamości i wizerunku i uniemożliwić publiczne rozpowszechnianie wszelkich informacji, które mogłyby doprowadzić do ich zidentyfikowania.</p>				
Art. 21	<p>Środki zapobiegające reklamowaniu okazji do niegodziwego traktowania oraz turystyki seksualnej</p> <p>Państwa członkowskie podejmują odpowiednie środki w celu zapobiegania lub zakazania:</p> <p>a) rozpowszechniania materiałów reklamujących możliwość popełnienia jakiegokolwiek przestępstwa, o którym mowa w art. 3–6; oraz</p> <p>b) organizowania dla innych osób, w celach komercyjnych lub niekomercyjnych, podróży służących popełnieniu jakiegokolwiek przestępstwa, o którym mowa w art. 3–</p>	N	<p>Cel jest realizowany głównie przez działania o charakterze pozalegisłacyjnym, jak w szczególności podejmowane przez organizacje pozarządowe oraz branżę turystyczną. Przykładowo wskazać można na porozumienie z 2015 r. między KGP a Fundacją Dzieci Niczyje.</p>		

	5.				
Art. 22	<p>Programy lub środki zapobiegawczo-interwencyjne</p> <p>Państwa członkowskie podejmują środki niezbędne do zapewnienia, by osoby, które obawiają się, że mogą popełnić przestępstwa przewidziane w art. 3–7, mogły mieć dostęp, w odpowiednich przypadkach, do skutecznych programów lub środków interwencyjnych służących do oceny ryzyka popełnienia tych przestępstw i zapobiegania ich popełnieniu.</p>	N	Cel jest realizowany przez przepisy wydane na podstawie ustawy z dnia 27 sierpnia 2004 r. o świadczeniach opieki zdrowotnej finansowanych ze środków publicznych, Rozporządzenie Ministra Zdrowia z dnia 19 czerwca 2019 r. w sprawie świadczeń gwarantowanych w zakresie opieki psychiatrycznej i leczeniu uzależnień.		
Art. 23	<p>Zapobieganie</p> <p>1. Państwa członkowskie podejmują odpowiednie środki, takie jak działania w dziedzinie kształcenia i szkoleń, niezbędne do osłabienia i ograniczenia popytu sprzyjającego wszelkim formom wykorzystywania seksualnego dzieci.</p> <p>2. Państwa członkowskie podejmują, w odpowiednich przypadkach we współpracy z właściwymi organizacjami społeczeństwa obywatelskiego i innymi zainteresowanymi stronami – również za pośrednictwem internetu – odpowiednie działania, takie jak kampanie informacyjne i uświadamiające, programy badawcze i edukacyjne służące podniesieniu świadomości i ograniczeniu ryzyka, że dzieci staną się ofiarami niegodziwego traktowania w celach seksualnych lub wykorzystywania seksualnego.</p> <p>3. Każde państwo członkowskie propaguje regularne szkolenie dla urzędników, którzy mogą mieć kontakt z dziećmi pokrzywdzonymi w wyniku niegodziwego traktowania w celach seksualnych lub wykorzystywania seksualnego, m.in. policjantów, mające na celu umożliwienie im identyfikacji pokrzywdzonych dzieci i potencjalnych pokrzywdzonych dzieci w wyniku niegodziwego traktowania w celach seksualnych lub</p>	N	Przepis nie wymaga przyjęcia środków prawnych.		

	wykorzystywania seksualnego.				
Art. 24	<p>Dobrowolne programy lub środki interwencyjne w trakcie postępowania karnego lub po jego zakończeniu</p> <p>1. Nie naruszając programów ani środków interwencyjnych nakazywanych przez właściwe organy wymiaru sprawiedliwości zgodnie z prawem krajowym, państwa członkowskie podejmują środki niezbędne do zapewnienia dostępności skutecznych programów lub środków interwencyjnych mających na celu zapobieganie ryzyku ponownego popełniania przestępstw seksualnych przeciwko dzieciom i minimalizowanie takiego ryzyka. Takie programy lub środki muszą być dostępne na każdym etapie postępowania karnego, w zakładzie karnym i poza nim, zgodnie z prawem krajowym.</p> <p>2. Programy lub środki interwencyjne, o których mowa w ust. 1, muszą być zgodne ze szczególnymi potrzebami rozwojowymi dzieci dopuszczających się przestępstw seksualnych.</p> <p>3. Państwa członkowskie podejmują środki niezbędne do zapewnienia, by następujące osoby miały dostęp do programów lub środków interwencyjnych, o których mowa w ust. 1:</p> <p>aosoby, przeciwko którym toczy się postępowanie karne) w związku z przestępstwami, o których mowa w art. 3–7 – na warunkach, które nie naruszają prawa do obrony i nie są sprzeczne z wymogami sprawiedliwego i bezstronnego procesu, a w szczególności z poszanowaniem zasady domniemania niewinności; oraz</p>	N	<p>Cel jest realizowany przez art. 115 § 1, art. 207a, art. 209, art. 202, art. 95 § 1, art. 96 § 1 k.k.w., art. 10, art. 95a k.k., art. 12 ustawy z dnia 26 października 1982 r. o postępowaniu w sprawach nieletnich, przepisy Rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 14 sierpnia 2003 r. w sprawie sposobów prowadzenia oddziaływań penitencjarnych w zakładach karnych i aresztach śledczych.</p>		

	<p>b osoby skazane za którekolwiek z przestępstw, o) których mowa w art. 3–7.</p> <p>4. Państwa członkowskie podejmują środki niezbędne do zapewnienia, by osoby, o których mowa w ust. 3, były poddawane ocenie pod względem zagrożenia, jakie stwarzają, i ewentualnego ryzyka ponownego popełnienia przez nich którejkolwiek z przestępstw, o których mowa w art. 3–7, w celu wskazania odpowiednich programów lub środków interwencyjnych.</p> <p>5. Państwa członkowskie podejmują środki niezbędne do zapewnienia, by osoby, o których mowa w ust. 3 i którym zaproponowano programy lub środki interwencyjne zgodnie z ust. 4:</p> <p>a) poinformowano o powodach złożenia im tej propozycji;</p> <p>b zgodziły się na udział w programach lub środkach z) pełną świadomością;</p> <p>cmogły odmówić i, w przypadku osób skazanych, zostały) poinformowane o potencjalnych konsekwencjach takiej odmowy.</p>				
Art. 25	<p>Środki wymierzone przeciwko stronom internetowym zawierającym lub rozpowszechniającym pornografię dziecięcą</p> <p>1. Państwa członkowskie podejmują środki niezbędne do zapewnienia szybkiego usunięcia stron internetowych zawierających lub rozpowszechniających pornografię dziecięcą utrzymywanych na ich terytorium oraz by dążyć do zapewnienia usunięcia takich stron utrzymywanych poza ich terytorium.</p> <p>2. Państwa członkowskie mogą podejmować środki służące blokowaniu stron internetowych zawierających lub rozpowszechniających pornografię dziecięcą wśród użytkowników internetu na swym terytorium. Środki te muszą być wprowadzone w oparciu o przejrzystą</p>	N	Cel jest realizowany przez przepisy ustawy z dnia 18 lipca 2002 r. o świadczeniu usług drogą elektroniczną.		

	<p>procedurę i dostarczać odpowiednich gwarancji, w szczególności w celu zapewnienia ograniczenia blokowania do tego, co konieczne i współmierne, oraz informowania użytkowników o powodzie takiego blokowania. Gwarancje te mogą również obejmować możliwość uzyskania zadośćuczynienia sądowego.</p> <p>.</p>				
Art. 26	<p>Zastąpienie decyzji ramowej 2004/68/WSiSW</p> <p>Niniejszym zastępuje się decyzję ramową 2004/68/WSiSW w odniesieniu do państw członkowskich uczestniczących w jej przyjęciu, nie naruszając zobowiązań państw członkowskich dotyczących terminu transpozycji tej decyzji ramowej do prawa krajowego.</p> <p>W odniesieniu do państw członkowskich uczestniczących w przyjęciu niniejszej dyrektywy odesłania do decyzji ramowej 2004/68/WSiSW traktuje się jako odesłania do niniejszej dyrektywy.</p>	N	Przepis w ogóle nie wymaga transpozycji.		
Art. 27	<p>Transpozycja</p> <p>1. Państwa członkowskie wprowadzą w życie przepisy ustawowe, wykonawcze i administracyjne niezbędne do wykonania niniejszej dyrektywy w terminie do dnia 18 grudnia 2013 r.</p> <p>2. Państwa członkowskie przekazują Komisji tekst przepisów transponujących do prawa krajowego zobowiązania nałożone na te państwa na mocy niniejszej dyrektywy.</p> <p>3. Przepisy przyjęte przez państwa członkowskie zawierają odniesienie do niniejszej dyrektywy lub odniesienie takie towarzyszy ich urzędowej publikacji. Metody dokonania takiego odniesienia określone są przez państwa członkowskie.</p>	N	Przepis w ogóle nie wymaga transpozycji.		
Art. 28	<p>Sprawozdawczość</p> <p>1. W terminie do dnia 18 grudnia 2015 r. Komisja</p>	N	Przepis w ogóle nie wymaga transpozycji.		

	<p>przedłoży Parlamentowi Europejskiemu i Radzie sprawozdanie oceniające, w jakim stopniu państwa członkowskie podjęły środki niezbędne do wykonania niniejszej dyrektywy; sprawozdaniu w razie potrzeby będą towarzyszyć wnioski ustawodawcze.</p> <p>2. W terminie do dnia 18 grudnia 2015 r. Komisja przedłoży Parlamentowi Europejskiemu i Radzie sprawozdanie oceniające wdrażanie środków, o których mowa w art. 25.</p>				
Art. 29	<p>Wejście w życie</p> <p>Niniejsza dyrektywa wchodzi w życie z dniem jej opublikowania w <i>Dzienniku Urzędowym Unii Europejskiej</i>.</p>	N	Przepis w ogóle nie wymaga transpozycji.		
Art. 30	<p>Adresaci</p> <p>Niniejsza decyzja jest skierowana do państw członkowskich zgodnie z Traktatami.</p>	N	Przepis w ogóle nie wymaga transpozycji.		

1) w wypadku projektu usuwającego naruszenie Komisji należy wpisać nr naruszenia, zaś w wypadku wykonywania orzeczeń Trybunału Sprawiedliwości (czy to w trybie prejudycjalnym czy skargowym) należy podać datę wyroku i sygnaturę sprawy

2) tabelę zbieżności dla przepisów Unii Europejskiej można wygenerować przy pomocy systemu e-step (www.e-step.pl/urzednik). W wypadku konieczności dodania uzasadnienia dla przekroczenia minimum europejskiego należy dodać odpowiednią kolumnę

3) w tej części należy wskazać przepisy dyrektywy, decyzji ramowej, przepisy prawa UE, których naruszenie wskazała Komisja lub których wykładni dokonał Trybunał Sprawiedliwości

4) w tej części należy wskazać wszystkie przepisy projektu aktu prawnego, które nie zostały wymienione w pierwszej części tabeli. Ze względu na konieczność ograniczenia projektów implementujących prawo UE do przepisów wyłącznie i ściśle dostosowawczych przepisy wykraczające poza ten zakres powinny mieć charakter wyjątkowy i być opatrzone uzasadnieniem konieczności ich wprowadzenia .

(*) jeżeli do wdrożenia danego przepisu UE potrzebne jest oprócz przepisu przenoszącego treść, także wprowadzenie przepisów zapewniających stosowanie (np. przepisy proceduralne, przepisy karne itp.), w tabeli powinny znaleźć się wszystkie te przepisy wraz z oznaczeniem ich jednostek redakcyjnych

(**) w wypadku wprowadzenia przepisów, które przekraczają minimum ustanowione przepisami UE (o ile jest to dopuszczalne) konieczne jest uzasadnienie zastosowania takiej normy

TABELA ZBIEŻNOŚCI

TYTUŁ PROJEKTU		Projekt ustawy o zmianie ustawy – Kodeks postępowania karnego oraz niektórych innych ustaw			
TYTUŁ WDRAŻANEGO AKTU PRAWNEGO / WDRAŻANYCH AKTÓW PRAWNYCH¹⁾		DYREKTYWA PARLAMENTU EUROPEJSKIEGO I RADY (UE) 2017/1371 z dnia 5 lipca 2017 r. w sprawie zwalczania za pośrednictwem prawa karnego nadużyć na szkodę interesów finansowych Unii			
PRZEPISY UNII EUROPEJSKIEJ²⁾					
Jedn. red.	Treść przepisu UE³⁾	Konieczność wdrożenia T / N	Jedn. red. (*)	Treść przepisu/ów projektu (*)	Uzasadnienie uwzględnienia w projekcie przepisów wykraczających poza minimalne wymogi prawa UE (**)
Art.1	<p style="text-align: center;">Przedmiot</p> <p>Niniejsza dyrektywa ustanawia przepisy minimalne dotyczące definiowania przestępstw i sankcji karnych w zakresie walki z nadużyciami i innymi rodzajami nielegalnej działalności naruszającymi interesy finansowe Unii, z myślą o wzmocnieniu ochrony przed przestępstwami naruszającymi te interesy finansowe, zgodnie z dorobkiem prawnym Unii w tej dziedzinie.</p>	<p>N - Przepis nie wymaga transpozycji.</p> <p>Przepis realizowany jest dzięki postanowieniom wskazanym w niniejszej tabeli.</p>			
Art. 2	<p style="text-align: center;">Definicje i zakres stosowania</p> <p>1. Do celów niniejszej dyrektywy stosuje się następujące definicje:</p>	<p>N – Przepis nie wymaga transpozycji</p> <p>Cele przepisu są realizowane przez art. 5 ust. 1 pkt 2 Ustawy z dnia 27 sierpnia 2009r. o finansach publicznych, art. 53 Kodeksu karnego skarbowego i art. 33 Kodeksu cywilnego.</p>			

	<p>a) „interesy finansowe Unii” oznaczają wszystkie dochody, wydatki i aktywa objęte następującymi budżetami, uzyskane za ich pośrednictwem lub należne na ich rzecz:</p> <p>(i) budżet Unii;</p> <p>(ii) budżety instytucji, organów i jednostek organizacyjnych Unii ustanowionych na mocy Traktatów lub budżety bezpośrednio lub pośrednio zarządzane i monitorowane przez te podmioty;</p> <p>b) „osoba prawna” oznacza podmiot posiadający osobowość prawną na mocy obowiązującego prawa, z wyjątkiem państw lub podmiotów prawa publicznego wykonujących władzę publiczną oraz publicznych organizacji międzynarodowych.</p> <p>2. W odniesieniu do dochodów pochodzących z zasobów własnych z tytułu VAT niniejsza dyrektywa ma zastosowanie wyłącznie w przypadku poważnych przestępstw przeciwko wspólnemu systemowi VAT. Do celów niniejszej dyrektywy przestępstwa przeciwko wspólnemu systemowi VAT uważa się za poważne wtedy, gdy umyślne działanie lub zaniechanie zdefiniowane w art. 3 ust. 2 lit. d) jest związane z terytorium dwóch lub większej liczby państw członkowskich Unii i wiąże się z wystąpieniem całkowitej szkody w wysokości co najmniej 10 000 000 EUR.</p> <p>3. Niniejsza dyrektywa nie ma wpływu na strukturę ani funkcjonowanie administracji podatkowych państw członkowskich.</p>				
Art. 3	<p>Nadużycia naruszające interesy finansowe Unii</p> <p>1. Państwa członkowskie podejmują niezbędne środki w celu zapewnienia, by nadużycia naruszające interesy</p>	<p>N – Przepis nie wymaga transpozycji.</p> <p>Cele przepisu są realizowane przez art. 297 §1, art. 286 §1, art. 270 §1 i §2, art. 270a §1 i §2, art. 271a</p>			

<p>finansowe Unii stanowiły przestępstwo, jeżeli dopuszczono się ich umyślnie.</p> <p>2. Do celów niniejszej dyrektywy za nadużycie naruszające interesy finansowe Unii uważa się:</p> <p>a) w odniesieniu do wydatków niewiązanych z zamówieniami publicznymi – działanie lub zaniechanie odnoszące się do:</p> <p>(i) wykorzystywania lub przedstawiania nieprawdziwych, niepoprawnych lub niepełnych oświadczeń lub dokumentów, skutkującego sprzeniewierzeniem lub bezprawnym zatrzymaniem środków finansowych lub aktywów z budżetu Unii lub z budżetów, którymi Unia zarządza lub którymi zarządza się w jej imieniu;</p> <p>(ii) nieujawnienia informacji z naruszeniem szczególnego obowiązku, z tym samym skutkiem; lub</p> <p>(iii) niewłaściwego wykorzystania takich środków finansowych lub aktywów do celów innych niż te, na które pierwotnie zostały przyznane;</p> <p>b) w odniesieniu do wydatków związanych z zamówieniami publicznymi, co najmniej w przypadkach, w których dopuszczono się ich w celu uzyskania przez sprawcę lub inną osobę bezprawnych korzyści powodujących stratę w interesach finansowych Unii – działanie lub zaniechanie odnoszące się do:</p> <p>(i) wykorzystywania lub przedstawiania nieprawdziwych, niepoprawnych lub niepełnych oświadczeń lub dokumentów, skutkującego sprzeniewierzeniem lub bezprawnym zatrzymaniem środków finansowych lub aktywów z budżetu Unii lub z budżetów, którymi Unia zarządza lub którymi zarządza się w jej imieniu;</p> <p>(ii) nieujawnienia informacji z naruszeniem szczególnego obowiązku, z tym samym skutkiem; lub</p>	<p>§1 i §2, art. 308, art. 277a §1, art. 294 §1, art. 284 §2 Kodeksu karnego.</p>			
--	---	--	--	--

<p>(iii) niewłaściwego wykorzystania takich środków finansowych lub aktywów do celów innych niż te, na które pierwotnie zostały przyznane, ze szkodą dla interesów finansowych Unii;</p> <p>c) w odniesieniu do dochodów innych niż dochody pochodzące z zasobów własnych z tytułu VAT, o których mowa w lit. d) – działanie lub zaniechanie odnoszące się do:</p> <p>(i) wykorzystywania lub przedstawiania nieprawdziwych, niepoprawnych lub niepełnych oświadczeń lub dokumentów, skutkującego bezprawnym uszczupleniem zasobów budżetu Unii lub budżetów, którymi Unia zarządza lub którymi zarządza się w jej imieniu;</p> <p>(ii) nieujawnienia informacji z naruszeniem szczególnego obowiązku, z tym samym skutkiem; lub</p> <p>(iii) niewłaściwego wykorzystania korzyści uzyskanych zgodnie z prawem, z tym samym skutkiem;</p> <p>d) w odniesieniu do dochodów pochodzących z zasobów własnych z tytułu VAT – działanie lub zaniechanie w ramach transgranicznego oszukańczego systemu odnoszące się do:</p> <p>(i) wykorzystywania lub przedstawiania nieprawdziwych, niepoprawnych lub niepełnych oświadczeń lub dokumentów związanych z VAT, skutkującego uszczupleniem zasobów budżetu Unii;</p> <p>(ii) nieujawnienia informacji związanych z VAT, z naruszeniem szczególnego obowiązku, z tym samym skutkiem; lub</p> <p>(iii) przedstawienia prawidłowych oświadczeń związanych z VAT do celów oszukańczego ukrycia braku płatności lub bezprawnego tworzenia praw do zwrotu VAT.</p>				
---	--	--	--	--

<p>Art. 4</p>	<p style="text-align: center;">Inne przestępstwa naruszające interesy finansowe Unii</p> <p>1. Państwa członkowskie podejmują niezbędne środki w celu zapewnienia, by pranie pieniędzy opisane w art. 1 ust. 3 dyrektywy (UE) 2015/849 związane z mieniem pochodzącym z przestępstw objętych zakresem stosowania niniejszej dyrektywy stanowiło przestępstwo.</p> <p>2. Państwa członkowskie podejmują niezbędne środki w celu zapewnienia, by korupcja czynna i bierna, jeżeli dopuszczono się jej umyślnie, stanowiła przestępstwo.</p> <p>a) Do celów niniejszej dyrektywy korupcja bierna oznacza działanie urzędnika publicznego, który bezpośrednio lub przez pośrednika żąda lub uzyskuje korzyść jakiegokolwiek rodzaju dla siebie lub dla osoby trzeciej lub przyjmuje obietnicę takiej korzyści w zamian za podjęcie działań lub wstrzymanie się od działań – leżących w zakresie jego obowiązków lub przy wykonywaniu jego funkcji – w sposób, który szkodzi lub może zaszkodzić interesom finansowym Unii.</p> <p>b) Do celów niniejszej dyrektywy korupcja czynna oznacza działanie osoby, która obiecuje, proponuje lub wręcza urzędnikowi publicznemu, bezpośrednio lub przez pośrednika, korzyść jakiegokolwiek rodzaju przeznaczoną dla niego lub dla osoby trzeciej w zamian za podjęcie działań lub wstrzymanie się od działań – leżących w zakresie jego obowiązków lub przy wykonywaniu jego funkcji – w sposób, który szkodzi lub może zaszkodzić interesom finansowym Unii.</p> <p>3. Państwa członkowskie podejmują niezbędne środki w celu zapewnienia, by sprzeniewierzenie, jeżeli dopuszczono się go umyślnie, stanowiło przestępstwo.</p>	<p>N – Przepis nie wymaga transpozycji</p> <p>W zakresie ustępu 1 tego artykułu cele realizowane są przez przepis art. 299 Kodeksu karnego.</p> <p>W zakresie ustępu 2 tego artykułu cele realizowane są przez przepisy: art. 228, art. 229 Kodeksu karnego.</p> <p>W zakresie ustępu 3 tego artykułu cele realizowane są przez przepisy: art. 284 §2, art. 294 §1, art. 303 i art. 308 Kodeksu karnego.</p> <p>W zakresie ustępu 4 tego artykułu cele realizowane są przez przepis art. 115 §13 Kodeksu karnego.</p>			
---------------	---	---	--	--	--

<p>Do celów niniejszej dyrektywy „sprzeniewierzenie” oznacza działanie urzędnika publicznego, któremu bezpośrednio lub pośrednio powierzono zarządzanie środkami finansowymi lub aktywami, polegające na zaciągnięciu zobowiązań na środki finansowe lub wypłaty tych środków lub na przywłaszczeniu lub wykorzystaniu aktywów, w sposób sprzeczny z celem, który był dla nich przewidziany w jakikolwiek sposób, ze szkodą dla interesów finansowych Unii.</p> <p>4. Do celów niniejszej dyrektywy „urzędnik publiczny” oznacza:</p> <p>a) urzędnika unijnego lub urzędnika krajowego, w tym krajowego urzędnika innego państwa członkowskiego i krajowego urzędnika państwa trzeciego;</p> <p>(i) „urzędnik unijny” oznacza osobę, która jest:</p> <p>— urzędnikiem lub innym pracownikiem zatrudnionym przez Unię na podstawie umowy w rozumieniu regulaminu pracowniczego urzędników Unii Europejskiej lub warunków zatrudnienia innych pracowników Unii Europejskiej określonych w rozporządzeniu Rady (EWG, Euratom. EWWiS) nr 259/68 (16) (zwanym dalej „regulaminem pracowniczym”), lub</p> <p>— oddelegowana do Unii przez państwo członkowskie lub organ publiczny lub prywatny, która wykonuje funkcje równoważne funkcjom wykonywanym przez urzędników unijnych lub innych unijnych pracowników.</p> <p>Bez uszczerbku dla postanowień w sprawie przywilejów i immunitetów zawartych w protokołach nr 3 i nr 7 członkowie instytucji, organów i jednostek organizacyjnych Unii utworzonych zgodnie z Traktatami oraz personel takich instytucji, organów i jednostek organizacyjnych są traktowani tak, jakby byli urzędnikami</p>				
--	--	--	--	--

	<p>unijnymi, o ile nie ma do nich zastosowania regulamin pracowniczy;</p> <p>(ii) termin „urzędnik krajowy” należy rozumieć zgodnie z definicją „urzędnika” lub „urzędnika publicznego” zawartą w prawie krajowym państwa członkowskiego lub państwa trzeciego, w którym dana osoba sprawuje swoją funkcję. Jednak w przypadku postępowania, które dotyczy urzędnika krajowego państwa członkowskiego lub urzędnika krajowego państwa trzeciego i które wszczęto w innym państwie członkowskim, państwo członkowskie, w którym wszczęto postępowanie, nie jest zobowiązane stosować definicji „urzędnika krajowego”, chyba że definicja ta jest zgodna z jego prawem krajowym.</p> <p>Termin „urzędnik krajowy” obejmuje wszelkie osoby pełniące funkcje wykonawcze, administracyjne lub sądowe na poziomie krajowym, regionalnym lub lokalnym. Wszelkie osoby pełniące funkcje ustawodawcze na poziomie krajowym, regionalnym lub lokalnym są traktowane tak, jakby były urzędnikami krajowymi;</p> <p>b) inną osobę, której powierzono i która sprawuje funkcję publiczną obejmującą zarządzanie interesami finansowymi Unii lub podejmowanie decyzji w sprawie tych interesów, w państwach członkowskich lub w państwach trzecich.</p>				
Art. 5	<p>Podżeganie, pomocnictwo oraz usiłowanie</p> <p>1. Państwa członkowskie podejmują niezbędne środki w celu zapewnienia, by podżeganie do przestępstw, o których mowa w art. 3 i 4, oraz pomocnictwo w ich popełnieniu podlegało karze jako przestępstwo.</p> <p>2. Państwa członkowskie podejmują niezbędne środki w celu zapewnienia, by usiłowanie popełnienia przestępstw,</p>	<p>N – Przepis nie wymaga transpozycji</p> <p>Cele tego przepisu są realizowane przez art. 13, art. 14, art. 18 i art. 19 Kodeksu karnego oraz art. 20 §2 i art. 21 §2 i §3 Kodeksu karnego skarbowego.</p>			

	o których mowa w art. 3 i art. 4 ust. 3, podlegało karze jako przestępstwo.			
Art. 6	<p style="text-align: center;">Odpowiedzialność osób prawnych</p> <p>1. Państwa członkowskie podejmują niezbędne środki w celu zapewnienia możliwości pociągnięcia osób prawnych do odpowiedzialności za przestępstwa, o których mowa w art. 3, 4 i 5, popełnione na ich korzyść przez osobę działającą indywidualnie lub jako członek organu osoby prawnej, która pełni funkcję kierowniczą w ramach tej osoby prawnej na podstawie:</p> <p>a) upoważnienia do reprezentowania osoby prawnej;</p> <p>b) upoważnienia do podejmowania decyzji w imieniu osoby prawnej; lub</p> <p>c) upoważnienia do sprawowania kontroli w ramach tej osoby prawnej.</p> <p>2. Państwa członkowskie podejmują także niezbędne środki w celu zapewnienia możliwości pociągnięcia osób prawnych do odpowiedzialności w przypadku, gdy brak nadzoru lub kontroli ze strony osoby, o której mowa w ust. 1 niniejszego artykułu, umożliwił popełnienie przez osobę działającą z upoważnienia danej osoby prawnej przestępstw, o których mowa w art. 3, 4 lub 5, na korzyść tej osoby prawnej.</p> <p>3. Odpowiedzialność osoby prawnej na podstawie ust. 1 i 2 niniejszego artykułu nie wyklucza możliwości prowadzenia postępowania karnego przeciwko osobom fizycznym będącym sprawcami przestępstw, o których mowa w art. 3 i 4, lub ponoszącym odpowiedzialność karną na podstawie art. 5.</p>	<p>N - Przepis nie wymaga transpozycji</p> <p>Cel przepisu realizowany jest przez Art. 3, art. 5, art. 6, art. 16 ustawy z dnia 28 października 2002 r. o odpowiedzialności podmiotów zbiorowych za czyny zabronione pod groźbą kary</p>		

<p>Art. 7</p>	<p style="text-align: center;">Sankcje wobec osób fizycznych</p> <p>1. W odniesieniu do osób fizycznych państwa członkowskie zapewniają, by przestępstwa, o których mowa w art. 3, 4 i 5, podlegały skutecznym, proporcjonalnym i odstraszającym sankcjom karnym.</p> <p>2. Państwa członkowskie podejmują niezbędne środki w celu zapewnienia, by przestępstwa, o których mowa w art. 3 i 4, były zagrożone karą, której maksymalny wymiar przewiduje pozbawienie wolności.</p> <p>3. Państwa członkowskie podejmują niezbędne środki w celu zapewnienia, by przestępstwa, o których mowa w art. 3 i 4, podlegały karze, której maksymalny wymiar wynosi co najmniej cztery lata pozbawienia wolności, w przypadku gdy przestępstwa te wiążą się z wyrządzeniem znacznej szkody lub uzyskaniem znacznej korzyści.</p> <p>Szkodę lub korzyść wynikającą z przestępstw, o których mowa w art. 3 ust. 2 lit. a), b) i c) oraz w art. 4, uważa się za znaczną, jeżeli rozmiar szkody lub korzyści przekracza 100 000 EUR.</p> <p>Szkodę lub korzyść wynikającą z przestępstw, o których mowa w art. 3 ust. 2 lit. d), z zastrzeżeniem art. 2 ust. 2, zawsze uznaje się za znaczną.</p> <p>Państwa członkowskie mogą również ustanowić sankcję, której maksymalny wymiar wynosi co najmniej cztery lata pozbawienia wolności, w przypadku wystąpienia innych poważnych okoliczności określonych w ich prawie krajowym.</p> <p>4. W przypadku przestępstwa, o którym mowa w art. 3 ust. 2 lit. a), b) lub c) lub w art. 4, prowadzącego do szkody, której wysokość jest niższa niż 10 000 EUR, lub korzyści, której wysokość jest niższa niż 10 000 EUR,</p>	<p>N – Przepis nie wymaga transpozycji</p> <p>Cele są realizowane przez art. 37 Kodeksu karnego oraz art. 27 §1, art. 53 §14, §15 i §16 Kodeksu karnego skarbowego</p>			
---------------	--	--	--	--	--

	<p>państwa członkowskie mogą zamiast sankcji karnych przewidzieć inne sankcje.</p> <p>5. Ust. 1 pozostaje bez uszczerbku dla wykonywania przez właściwe organy uprawnień dyscyplinarnych wobec urzędników publicznych.</p>				
Art. 8	<p style="text-align: center;">Okoliczność obciążająca</p> <p>Państwa członkowskie podejmują niezbędne środki w celu zapewnienia, by popełnienie przestępstwa, o którym mowa w art. 3, 4 lub 5, w ramach organizacji przestępczej w rozumieniu decyzji ramowej 2008/841/WSiSW było uważane za okoliczność obciążającą.</p>	<p>N - przepis nie wymaga transpozycji.</p> <p>Cele przepisu są realizowane przez art. 65 §1 i §2, art. 64 §1 i §2 Kodeksu karnego oraz art. 37 i art. 38 kks i art. 42 kodeksu karnego skarbowego</p>			
Art. 9	<p style="text-align: center;">Rodzaje sankcji wobec osób prawnych</p> <p>Państwa członkowskie podejmują niezbędne środki w celu zapewnienia, by osoba prawna ponosząca odpowiedzialność na podstawie art. 6 podlegała skutecznym, proporcjonalnym i odstrasżającym sankcjom, obejmującym grzywny karne i grzywny niemające charakteru karnego i mogącym obejmować także inne sankcje, takie jak:</p> <p>a) pozbawienie prawa do korzystania ze świadczeń publicznych lub pomocy publicznej;</p> <p>b) czasowe lub stałe wykluczenie z udziału w postępowaniach o udzielenie zamówienia publicznego;</p> <p>c) czasowy lub stały zakaz prowadzenia działalności gospodarczej;</p> <p>d) umieszczenie pod nadzorem sądowym;</p> <p>e) likwidacja sądowa;</p> <p>f) czasowe lub stałe zamknięcie zakładów wykorzystywanych do popełnienia przestępstwa.</p>	<p>N – przepis nie wymaga wdrożenia</p> <p>Cele spełnione są przez przepis art. 7, art. 9 ustawy z dnia 28 października 2002 r. o odpowiedzialności podmiotów zbiorowych za czyny zabronione pod groźbą kary</p>			

Art. 10	<p style="text-align: center;">Zabezpieczenie i konfiskata</p> <p>Państwa członkowskie podejmują niezbędne środki, by umożliwić zabezpieczenie i konfiskatę narzędzi służących do popełnienia przestępstw, o których mowa w art. 3, 4 i 5, i korzyści pochodzących z tych przestępstw. Państwa członkowskie, które są związane dyrektywą Parlamentu Europejskiego i Rady 2014/42/UE (17), czynią to zgodnie z tą dyrektywą.</p>	<p>N – przepis nie wymaga transpozycji.</p> <p>Cele tego przepisu są realizowane przez art. 44, art. 44a, art. 45, art. 45a Kodeksu karnego oraz art. 29 i art. 33 Kodeksu karnego skarbowego.</p>			
Art. 11	<p style="text-align: center;">Jurysdykcja</p> <p>1. Każde państwo członkowskie podejmuje niezbędne środki, by ustanowić swoją jurysdykcję w odniesieniu do przestępstw, o których mowa w art. 3, 4 i 5, w przypadku gdy:</p> <p>a) przestępstwo zostało w całości lub części popełnione na jego terytorium; lub</p> <p>b) sprawca jest jego obywatelem.</p> <p>2. Każde państwo członkowskie podejmuje niezbędne środki, by ustanowić swoją jurysdykcję w odniesieniu do przestępstw, o których mowa w art. 3, 4 i 5, w przypadku gdy do sprawcy w chwili popełnienia przestępstwa miał zastosowanie regulamin pracowniczy. Każde państwo członkowskie może podjąć decyzję o niestosowaniu zasad jurysdykcji określonych w niniejszym ustępie lub może stosować te zasady jedynie w określonych przypadkach lub tylko wtedy, gdy spełnione są określone warunki, o czym informuje Komisję.</p> <p>3. Państwo członkowskie informuje Komisję w przypadku, gdy podejmie decyzję o rozszerzeniu swojej jurysdykcji na przestępstwa, o których mowa w art. 3, 4</p>	<p>N – Przepis nie wymaga transpozycji</p> <p>Cele tego przepisu są realizowane przez art. 5, art. 6 §2, art. 109 i art. 112 Kodeksu karnego oraz art. 3 Kodeksu karnego skarbowego.</p>			

	<p>lub 5, popełnione poza jego terytorium w następujących okolicznościach:</p> <p>a) sprawca ma miejsce zwykłego pobytu na jego terytorium;</p> <p>b) przestępstwo zostało popełnione na korzyść osoby prawnej mającej siedzibę na jego terytorium; lub</p> <p>c) sprawca jest jego urzędnikiem, działającym w ramach wykonywania swoich obowiązków.</p> <p>4. W przypadku, o którym mowa w ust. 1 lit. b), państwa członkowskie podejmują niezbędne środki w celu zapewnienia, by wykonywanie ich jurysdykcji nie podlegało warunkowi, zgodnie z którym postępowanie karne może zostać wszczęte wyłącznie na skutek zgłoszenia dokonanego przez osobę poszkodowaną w miejscu popełnienia przestępstwa lub na skutek zawiadomienia złożonego przez państwo, w którym przestępstwo zostało popełnione.</p>				
Art. 12	<p>Okresy przedawnienia w przypadku przestępstw naruszających interesy finansowe Unii</p> <p>1. Państwa członkowskie podejmują niezbędne środki w celu ustanowienia okresu przedawnienia umożliwiającego prowadzenie postępowania przygotowawczego, wniesienie oskarżenia, przeprowadzenie rozprawy sądowej i wydanie orzeczenia w sprawie przestępstw, o których mowa w art. 3, 4 i 5, w dostatecznie długim okresie po tym, jak przestępstwa te zostaną popełnione, w celu skutecznego ścigania takich przestępstw.</p> <p>2. Państwa członkowskie podejmują niezbędne środki w celu umożliwienia prowadzenia postępowania przygotowawczego, wniesienia oskarżenia, przeprowadzenia rozprawy sądowej i wydania orzeczenia</p>	<p>N – Przepis nie wymaga transpozycji.</p> <p>W zakresie ustępu 1 – 3 tego artykułu cele są realizowane przez przepisy art. 101 §1 i §3, art. 102 Kodeksu karnego oraz art. 44 Kodeksu karnego skarbowego.</p> <p>W zakresie ustępu 4 tego artykułu cele są realizowane przez art. 103 Kodeksu karnego i art. 20 Kodeksu karnego skarbowego.</p>			

	<p>w sprawie przestępstw, o których mowa w art. 3, 4 i 5, zagrożonych sankcją, której maksymalny wymiar wynosi co najmniej cztery lata pozbawienia wolności, przez okres co najmniej pięciu lat od popełnienia tych przestępstw.</p> <p>3. W drodze odstępstwa od ust. 2 państwa członkowskie mogą ustanowić okres przedawnienia krótszy niż pięć lat, ale nie krótszy niż trzy lata, pod warunkiem że bieg przedawnienia może zostać przerwany lub zawieszony w przypadku określonych działań.</p> <p>4. Państwa członkowskie podejmują niezbędne środki umożliwiające wykonanie:</p> <p>a) kary w wymiarze większym niż jeden rok pozbawienia wolności, lub, alternatywnie</p> <p>b) kary pozbawienia wolności, w przypadku gdy przestępstwo zagrożone jest karą, której maksymalny wymiar wynosi co najmniej cztery lata pozbawienia wolności,</p> <p>nałożonej w wyniku wydania prawomocnego wyroku skazującego za przestępstwo, o którym mowa w art. 3, 4 lub 5, przez co najmniej pięć lat od daty prawomocnego wyroku skazującego. Okres ten może uwzględniać przedłużenie okresu przedawnienia będące wynikiem przerwania lub zawieszenia biegu przedawnienia.</p>				
Art. 13	<p style="text-align: center;">Odzyskiwanie środków</p> <p>Niniejsza dyrektywa pozostaje bez uszczerbku dla odzyskiwania:</p> <p>1) na poziomie Unii – kwot wypłaconych nienależnie w kontekście popełnienia przestępstw, o których mowa w art. 3 ust. 2 lit. a), b) lub c) lub w art. 4 lub 5;</p> <p>2) na poziomie krajowym – wszelkich kwot podatku VAT niezapłaconego w kontekście popełnienia przestępstw, o których mowa w art. 3 ust. 2 lit. d) lub w art. 4 lub 5.</p>	N – Brak konieczności działań legislacyjnych			

Art. 14	<p style="text-align: center;">Interakcja z innymi mającymi zastosowanie aktami prawnymi Unii</p> <p>Stosowanie środków, kar i grzywien administracyjnych ustanowionych w prawie Unii, w szczególności tych w rozumieniu art. 4 i 5 rozporządzenia (WE, Euratom) nr 2988/95, lub w prawie krajowym przyjętym zgodnie ze szczególnym obowiązkiem wynikającym z prawa Unii pozostaje bez uszczerbku dla niniejszej dyrektywy. Państwa członkowskie zapewniają, by postępowania karne wszczęte na podstawie przepisów krajowych wykonujących niniejszą dyrektywę nie miały negatywnego wpływu na odpowiednie i skuteczne stosowanie środków, kar i grzywien administracyjnych, które nie mogą być uznane za równoważne postępowaniu karnemu, ustanowionych w prawie Unii lub krajowych przepisach wykonujących dyrektywę.</p>	N – Brak konieczności działań legislacyjnych			
Art. 15	<p style="text-align: center;">Współpraca między państwami członkowskimi a Komisją (OLAF) i innymi instytucjami, organami lub jednostkami organizacyjnymi Unii</p> <p>1. Bez uszczerbku dla przepisów o współpracy transgranicznej i wzajemnej pomocy prawnej w sprawach karnych państwa członkowskie, Eurojust, Prokuratura Europejska i Komisja – w ramach swoich odpowiednich kompetencji – współpracują ze sobą w zwalczaniu przestępstw, o których mowa w art. 3, 4 i 5. W tym celu Komisja i, w stosownych przypadkach, Eurojust udzielają właściwym organom krajowym wsparcia technicznego i operacyjnego potrzebnego im do sprawnego koordynowania ich postępowań przygotowawczych.</p>	N - Brak konieczności działań legislacyjnych.			

	<p>2. Właściwe organy w państwach członkowskich mogą – w ramach swoich kompetencji – wymieniać informacje z Komisją, aby ułatwić ustalanie faktów i zapewniać prowadzenie skutecznych działań przeciwko przestępstwom, o których mowa w art. 3, 4 i 5. Komisja i właściwe organy krajowe uwzględniają w każdym konkretnym przypadku wymogi poufności i przepisy o ochronie danych. Bez uszczerbku dla prawa krajowego dotyczącego dostępu do informacji państwo członkowskie, przy przekazywaniu informacji Komisji, może ustanowić w tym celu szczególne warunki korzystania z informacji przez Komisję lub inne państwo członkowskie, któremu informacje te zostały przekazane.</p> <p>3. Trybunał Obrachunkowy i audytorzy odpowiadający za przeprowadzanie kontroli budżetów instytucji, organów i jednostek organizacyjnych Unii ustanowionych na mocy Traktatów i budżetów, którymi te instytucje zarządzają i które kontrolują, ujawniają OLAF-owi i innym właściwym organom wszelkie fakty, o których powzięli wiadomość w trakcie wykonywania zadań, jeżeli fakty te można by uznać za przestępstwo, o którym mowa w art. 3, 4 lub 5. Państwa członkowskie zapewniają, by krajowe organy kontroli czyniły to samo.</p>				
Art. 16	<p>Zastąpienie Konwencji o ochronie interesów finansowych Wspólnot Europejskich</p> <p>Konwencję o ochronie interesów finansowych Wspólnot Europejskich z dnia 26 lipca 1995 r., w tym protokoły do tej konwencji z dnia 27 września 1996 r., 29 listopada 1996 r. i 19 czerwca 1997 r., zastępuje się niniejszą dyrektywą ze skutkiem od dnia 6 lipca 2019 r. w stosunku do państw członkowskich związanych niniejszą dyrektywą.</p>	<p>N – Przepis nie wymaga transpozycji.</p> <p>Cel przepisu jest realizowany przez art. 9 §3 Kodeksu karnego skarbowego.</p>			

	W stosunku do państw członkowskich związanych niniejszą dyrektywą odesłania do Konwencji należy odczytywać jako odesłania do niniejszej dyrektywy.				
Art. 17	<p style="text-align: center;">Transpozycja</p> <p>1. Państwa członkowskie przyjmują i publikują przepisy ustawowe, wykonawcze i administracyjne niezbędne do wykonania niniejszej dyrektywy do dnia 6 lipca 2019 r. Niezwłocznie przekazują one Komisji tekst tych przepisów. Państwa członkowskie stosują te przepisy od dnia 6 lipca 2019 r.</p> <p>Przepisy przyjęte przez państwa członkowskie zawierają odesłanie do niniejszej dyrektywy lub odesłanie takie towarzyszy ich urzędowej publikacji. Przepisy te zawierają również oświadczenie, zgodnie z którym, w przypadku państw członkowskich związanych niniejszą dyrektywą, odesłania do Konwencji zastąpionej niniejszą dyrektywą, znajdujące się w obowiązujących przepisach ustawowych wykonawczych i administracyjnych, należy odczytywać jako odesłania do niniejszej dyrektywy. Sposób dokonywania takiego odesłania i formułowania takiego oświadczenia określany jest przez państwa członkowskie.</p> <p>2. Państwa członkowskie przekazują Komisji teksty najważniejszych przepisów prawa krajowego w dziedzinie objętej zakresem niniejszej dyrektywy.</p>	N - Brak konieczności działań legislacyjnych.			
Art. 18	<p style="text-align: center;">Sprawozdawczość i ocena</p> <p>1. Do dnia 6 lipca 2021 r. Komisja przedkłada Parlamentowi Europejskiemu i Radzie sprawozdanie, w którym ocenia zakres podjęcia przez państwa członkowskie środków niezbędnych do wykonania niniejszej dyrektywy.</p> <p>2. Bez uszczerbku dla obowiązków sprawozdawczych określonych w innych aktach prawnych Unii, państwa</p>	N - Brak konieczności działań legislacyjnych.			

<p>członkowskie przedkładają Komisji co roku następujące dane statystyczne na temat przestępstw, o których mowa w art. 3, 4 i 5, jeżeli dane te są dostępne na poziomie centralnym w danym państwie członkowskim:</p> <p>a) liczba postępowań karnych, które zostały wszczęte, umorzone, zakończone uniewinnieniem, zakończone skazaniem oraz liczba postępowań karnych pozostających w toku;</p> <p>b) kwoty odzyskane w wyniku postępowania karnego oraz szacowana szkoda.</p> <p>3. Do dnia 6 lipca 2024 r., uwzględniając sprawozdanie przedłożone zgodnie z ust. 1 oraz dane statystyczne państw członkowskich przedłożone zgodnie z ust. 2, Komisja przedkłada Parlamentowi Europejskiemu i Radzie sprawozdanie, w którym ocenia skutki, jakie prawo krajowe transponujące niniejszą dyrektywę wywiera w zakresie zapobiegania nadużyciom na szkodę interesów finansowych Unii.</p> <p>4. Do dnia 6 lipca 2022 r., na podstawie danych statystycznych przedłożonych przez państwa członkowskie zgodnie z ust. 2, Komisja przedkłada Parlamentowi Europejskiemu i Radzie sprawozdanie oceniające, w odniesieniu do celu ogólnego, jakim jest wzmocnienie ochrony interesów finansowych Unii, czy:</p> <p>a) próg określony w art. 2 ust. 2 jest odpowiedni;</p> <p>b) przepisy dotyczące okresów przedawnienia, o których mowa w art. 12, są wystarczająco skuteczne;</p> <p>c) niniejsza dyrektywa działa skutecznie w przypadku nadużyć w ramach procedury zamówień publicznych.</p> <p>5. Do sprawozdań, o których mowa w ust. 3 i 4, dołącza się w razie potrzeby wnioski ustawodawczy, który może</p>				
---	--	--	--	--

	zawierać konkretny przepis dotyczący nadużyć w ramach procedury zamówień publicznych.				
Art. 19	Wejście w życie Niniejsza dyrektywa wchodzi w życie dwudziestego dnia po jej opublikowaniu w <i>Dzienniku Urzędowym Unii Europejskiej</i> .	N - Brak konieczności działań legislacyjnych.			
Art. 20	Adresaci Niniejsza dyrektywa skierowana jest do państw członkowskich zgodnie z Traktatami.	N - Brak konieczności działań legislacyjnych.			

1) w wypadku projektu usuwającego naruszenie Komisji należy wpisać nr naruszenia, zaś w wypadku wykonywania orzeczeń Trybunału Sprawiedliwości (czy to w trybie prejudycjalnym czy skargowym) należy podać datę wyroku i sygnaturę sprawy

2) tabelę zbieżności dla przepisów Unii Europejskiej można wygenerować przy pomocy systemu e-step (www.e-step.pl/urzednik). W wypadku konieczności dodania uzasadnienia dla przekroczenia minimum europejskiego należy dodać odpowiednią kolumnę

3) w tej części należy wskazać przepisy dyrektywy, decyzji ramowej, przepisy prawa UE, których naruszenie wskazała Komisja lub których wykładni dokonał Trybunał Sprawiedliwości

4) w tej części należy wskazać wszystkie przepisy projektu aktu prawnego, które nie zostały wymienione w pierwszej części tabeli. Ze względu na konieczność ograniczenia projektów implementujących prawo UE do przepisów wyłącznie i ściśle dostosowawczych przepisy wykraczające poza ten zakres powinny mieć charakter wyjątkowy i być opatrzone uzasadnieniem konieczności ich wprowadzenia .

(*) jeżeli do wdrożenia danego przepisu UE potrzebne jest oprócz przepisu przenoszącego treść, także wprowadzenie przepisów zapewniających stosowanie (np. przepisy proceduralne, przepisy karne itp.), w tabeli powinny znaleźć się wszystkie te przepisy wraz z oznaczeniem ich jednostek redakcyjnych

(**) w wypadku wprowadzenia przepisów, które przekraczają minimum ustanowione przepisami UE (o ile jest to dopuszczalne) konieczne jest uzasadnienie zastosowania takiej normy

TABELA ZBIEŻNOŚCI

TYTUŁ PROJEKTU		Ustawa z dnia o zmianie ustawy – Kodeks postępowania karnego oraz niektórych innych ustaw			
TYTUŁ WDRAŻANEGO AKTU PRAWNEGO / WDRAŻANYCH AKTÓW PRAWNYCH¹⁾		Dyrektywa Parlamentu Europejskiego i Rady 2016/800 z dnia 11 maja 2016 r. w sprawie gwarancji procesowych dla dzieci będących podejrzanymi lub skarżonymi w postępowaniu karnym			
PRZEPISY UNII EUROPEJSKIEJ²⁾					
Jedn. red.	Treść przepisu UE³⁾	Konieczność wdrożenia T / N	Jedn. red. (*)	Treść przepisu/ów projektu (*)	Uzasadnienie uwzględnienia w projekcie przepisów wykraczających poza minimalne wymogi prawa UE (**)
Art.1	Przedmiot W niniejszej dyrektywie ustanawia się wspólne normy minimalne dotyczące niektórych praw dzieci, które są: a) podejrzanymi lub oskarżonymi w postępowaniu karnym; lub b) objęte postępowaniem dotyczącym europejskiego nakazu aresztowania na mocy decyzji ramowej 2002/584/WSiSW (tj. są „osobami, których dotyczy wnioszek”).	N - Przepis nie wymaga transpozycji. Cele niniejszej dyrektywy są realizowane przez przepisy wskazane w tabeli poniżej.			
Art. 2	Zakres stosowania 1. Niniejszą dyrektywę stosuje się do dzieci będących podejrzanymi lub oskarżonymi w postępowaniu karnym. Niniejszą dyrektywę stosuje się do czasu ostatecznego	N - Przepis nie wymaga transpozycji. W przypadku ustępu 1 przedmiotowy zakres zastosowania realizowany jest przez przepisy kodeksu postępowania karnego, a także w odpowiednim zakresie zastosowanie mają			

<p>rozstrzygnięcia kwestii, czy podejrzany lub oskarżony popełnił czyn zabroniony, w tym – w stosownych przypadkach – do czasu wydania wyroku i rozpatrzenia wszelkich środków odwoławczych.</p> <p>2. Niniejszą dyrektywę stosuje się, zgodnie z art. 17, do dzieci będących osobami, których dotyczy wnioski, od chwili ich aresztowania w wykonującym nakaz państwie członkowskim.</p> <p>3. Z wyjątkiem art. 5, art. 8 ust. 3 lit. b) i art. 15, w zakresie, w jakim przepisy te odnoszą się do podmiotu odpowiedzialności rodzicielskiej, niniejszą dyrektywę lub jej niektóre przepisy stosuje się do osób, o których mowa w ust. 1 i 2 niniejszego artykułu, jeżeli w momencie objęcia postępowaniem osoby te były dziećmi, ale następnie ukończyły 18 lat, zaś stosowanie niniejszej dyrektywy lub jej niektórych przepisów jest właściwe w świetle wszelkich okoliczności danej sprawy, w tym ze względu na stopień dojrzałości oraz konieczność szczególnego traktowania danej osoby. Państwa członkowskie mogą postanowić, że niniejszej dyrektywy nie stosuje się, gdy dana osoba ukończy 21 lat.</p> <p>4. Niniejszą dyrektywę stosuje się do dzieci, które, nie będąc początkowo podejrzanymi lub oskarżonymi, stały się podejrzanymi lub oskarżonymi w toku przesłuchania przez policję lub inny organ ścigania.</p> <p>5. Niniejsza dyrektywa nie wpływa na przepisy krajowe określające wiek odpowiedzialności karnej.</p> <p>6. Z zachowaniem prawa do rzetelnego procesu sądowego, w przypadku czynów zabronionych mniejszej wagi, gdy:</p> <p>a) prawo państwa członkowskiego przewiduje wymierzanie kar przez organ inny niż sąd właściwy w sprawach karnych, a wymierzenie takiej kary może być</p>	<p>przepisy kodeksu karnego wykonawczego (przed wydaniem prawomocnego wyroku).</p> <p>W zakresie ustępu 2 podmiotowy zakres zastosowania – wobec osób nieletnich odpowiadających za przestępstwa (między 15 a 17 rokiem życia oraz między 17 a 18 rokiem życia).</p> <p>W zakresie ustępu 3 nie ma przepisu, nie ma jednak potrzeby wprowadzania regulacji. Niektóre z praw przysługujących nieletnim mają również zastosowanie do osób dorosłych (obligatoryjne prawo do obrońcy w szczególnych przypadkach), w przypadku pozostałych praw – mają one zastosowanie również do osób dorosłych.</p> <p>W zakresie ustępu 4 brak przepisu, jednak brak konieczności jego wprowadzania. Reguła wskazana w tym artykule nie ma zastosowania w prawie polskim z uwagi na fakt, że osoba przesłuchiwana jako świadek nie zmienia swego statusu w trakcie przesłuchania. Jeśli taka osoba jest początkowo przesłuchiwana jako świadek, a następnie jako podejrzany, wówczas przysługują jej wszelkie gwarancje, jakie przysługują podejrzanemu. Przede wszystkim zaś nie można wykorzystać zeznań takiej osoby złożonych w charakterze świadka.</p> <p>Przepis z ust. 5 tego artykułu oznacza, że prawo krajowe określające wiek odpowiedzialności karnej może pozostać bez zmian. Wiek ten określają przepisy Kodeksu karnego. Nie ma potrzeby zatem wprowadzania zmian w tym zakresie do Kodeksu karnego.</p>			
---	--	--	--	--

	<p>przedmiotem odwołania lub przekazania sprawy do takiego sądu; lub</p> <p>b) nie można wymierzyć kary polegającej na pozbawieniu wolności;</p> <p>niniejszą dyrektywę stosuje się jedynie do postępowania przed sądem właściwym w sprawach karnych.</p> <p>W każdym przypadku niniejszą dyrektywę stosuje się w pełni, jeżeli dziecko zostało pozbawione wolności, niezależnie od etapu postępowania karnego.</p>	<p>Przepis z ust. 6 tego artykułu pozwala na stosowanie dyrektywy we wskazanych przypadkach wyłącznie na etapie postępowania przed sądem, chyba że dziecko zostało pozbawione wolności.</p> <p>W przypadku prawa polskiego dyrektywa ma zastosowanie zarówno w postępowaniu przygotowawczym, jaki przed sądem.</p> <p>Powyższe wyłączenie nie znajduje więc zastosowanie w prawie polskim.</p>			
Art. 3	<p style="text-align: center;">Definicje</p> <p>Na potrzeby niniejszej dyrektywy stosuje się następujące definicje:</p> <p>1) „dziecko” oznacza osobę w wieku poniżej 18 lat;</p> <p>2) „podmiot odpowiedzialności rodzicielskiej” oznacza każdą osobę, na której spoczywa odpowiedzialność rodzicielska za dziecko;</p> <p>3) „odpowiedzialność rodzicielska” oznacza ogół praw i obowiązków, które zostały przyznane osobie fizycznej lub prawnej orzeczeniem, z mocy prawa lub poprzez prawnie wiążące porozumienie, dotyczących osoby lub majątku dziecka, w tym pieczę na dzieckiem oraz prawo do osobistej styczności z dzieckiem.</p> <p>W odniesieniu do akapitu pierwszego pkt 1, jeżeli nie ma pewności, czy osoba ukończyła 18 lat, domniemywa się, że osoba ta jest dzieckiem.</p>	<p>N - Przepis nie wymaga transpozycji.</p> <p>Dziecko, podmiot odpowiedzialności rodzicielskiej i odpowiedzialność rodzicielska – definicje w Kodeksie rodzinnym i opiekuńczym w art. 93 §1 i 2 krip i 95 §1 krip.</p> <p>Brak jest natomiast przepisu określającego domniemanie bycia dzieckiem. Wystarczający jednak jest w tym zakresie przepis dotyczący zasady in dubio pro reo (art. 5 § 2 kpk).</p> <p>Zdaniem niektórych przedstawicieli doktryny reguła in dubio pro reo odnosi się zarówno do zagadnień faktycznych, jak i do wątpliwości prawnych – wykładni przepisów oraz ich obowiązywania (tak por. Cieślak, Polska procedura, s. 358; tenże, Zagadnienia, s. 182; S. Waltoś, Proces karny, s. 253–255; Z. Gostyński, S. Zabłocki, w: Bratoszewski i in., Komentarz, s. 212; J. Grajewski, w: L.K. Paprzycki (red.), Kodeks postępowania karnego, t. 1, s. 59).</p> <p>Powyższe świadczy o tym, że w przypadku wątpliwości co do wieku podejrzanego (okoliczność faktyczna), powinno przyjmować się, że podejrzany jest nieletnim, bowiem</p>			

		przysługują mu pewne gwarancje procesowe związane z wiekiem.			
Art. 4	<p style="text-align: center;">Prawo do informacji</p> <p>1. Państwa członkowskie zapewniają, aby w sytuacji gdy dzieci zostają poinformowane, że są podejrzanymi lub oskarżonymi w postępowaniu karnym, niezwłocznie udzielono im informacji o przysługujących im prawach zgodnie z dyrektywą 2012/13/UE oraz o ogólnych aspektach przebiegu postępowania.</p> <p>Państwa członkowskie zapewniają również udzielanie dzieciom informacji o prawach ustanowionych w niniejszej dyrektywie. Informacji tych udziela się w następujący sposób:</p> <p>a) niezwłocznie, gdy dzieci zostają poinformowane, że są podejrzanymi lub oskarżonymi, w odniesieniu do:</p> <p>(i) prawa do poinformowania podmiotu odpowiedzialności rodzicielskiej, przewidzianego w art. 5;</p> <p>(ii) prawa do pomocy adwokata, przewidzianego w art. 6;</p> <p>(iii) prawa do ochrony prywatności, przewidzianego w art. 14;</p> <p>(iv) prawa do towarzyszenia dziecku na etapach postępowania innych niż rozprawa oraz posiedzenia sądowe przez podmiot odpowiedzialności rodzicielskiej, przewidzianego w art. 15 ust. 4;</p> <p>(v) prawa do pomocy prawnej z urzędu, przewidzianego w art. 18;</p> <p>b) na najwcześniejszym właściwym etapie postępowania, w odniesieniu do:</p> <p>(i) prawa do indywidualnej oceny, przewidzianego w art. 7;</p> <p>(ii) prawa do badania lekarskiego, w tym prawa do pomocy medycznej, przewidzianego w art. 8;</p> <p>(iii) prawa do ograniczenia pozbawienia wolności i do stosowania środków alternatywnych, w tym prawa do</p>	<p>N/T – nie wymaga transpozycji</p> <p>W przypadku tego przepisu zakres realizowany jest przez przepisy wskazane poniżej:</p> <p>W Kodeksie postępowania karnego przewidziano następujące przepisy: art. 16, nowoprojektowany art. 300 §1 i 1a, art. 244 §2 i § 3 oraz art. 338 §1 i §1a.</p> <p>W zakresie ustępu 2 tego artykułu przepis art. 300 §4 k.p.k. przewiduje wydanie nowych pouczeń, mając na względzie konieczność zrozumienia pouczenia także przez osoby niekorzystające z pomocy obrońcy lub pełnomocnika.</p> <p>W zakresie ustępu 3 tego artykułu brak jest przepisu. Nie jest jednak konieczne jego wprowadzanie. Jego realizacja następuje poprzez wskazanie praw przysługujących na podstawie tej dyrektywy.</p>	Art. 1 pkt 6 lit. a i b	Art. 300 §1 i §1a kpk § 1. Przed pierwszym przesłuchaniem poucza się podejrzanego o jego uprawnieniach: do składania wyjaśnień, do odmowy składania wyjaśnień lub odmowy odpowiedzi na pytania, do informacji o treści zarzutów i ich zmianach, do składania wniosków o dokonanie czynności śledztwa lub dochodzenia, do korzystania z pomocy obrońcy, w tym do wystąpienia o obrońcę z urzędu w wypadku określonym w art. 78, oraz o treści art. 202, art. 214 i art. 215, art. 257 § 1 i 2, art. 259, art. 316, art. 338b, art. 360, art. 361 i art. 374 § 1, o treści przepisów dotyczących środków zapobiegawczych stanowiących alternatywę względem tymczasowego aresztowania, o uprawnieniu do końcowego zaznajomienia z materiałami postępowania przygotowawczego, jak również o uprawnieniach określonych w art. 23a § 1, art. 72 § 1, art. 156 § 5 i 5a, art. 301, art. 335, art. 338a i art. 387 oraz o obowiązkach i konsekwencjach wskazanych w art. 74, art. 75, art. 133 § 2, art. 138 i 139. Pouczenie należy wręczyć podejrzanemu na piśmie; podejrzanemu otrzymanie pouczenia potwierdza podpisem.;	

	<p>okresowej kontroli aresztowania, przewidzianego w art. 10 i 11;</p> <p>(iv) prawa do towarzyszenia dziecku podczas rozprawy oraz posiedzeń sądowych przez podmiot odpowiedzialności rodzicielskiej, przewidzianego w art. 15 ust. 1;</p> <p>(v) prawa do osobistej obecności na rozprawie, przewidzianego w art. 16;</p> <p>(vi) prawa do skutecznych środków naprawczych, przewidzianego w art. 19;</p> <p>c) przy pozbawieniu wolności, w odniesieniu do prawa do szczególnego traktowania w czasie pozbawienia wolności, przewidzianego w art. 12.</p> <p>2. Państwa członkowskie zapewniają, by informacji, o których mowa w ust. 1, udzielano pisemnie lub ustnie, w prostym i przystępnym języku, oraz by udzielane informacje odnotowano zgodnie z procedurą utrwalania czynności postępowania określoną w prawie krajowym.</p> <p>3. W przypadkach przekazania dzieciom pouczenia o prawach na mocy dyrektywy 2012/13/UE, państwa członkowskie zapewniają, aby pouczenie takie zawierało wzmiankę o prawach przysługujących im na mocy niniejszej dyrektywy.</p>			<p>§ 1a. Przed pierwszym przesłuchaniem podejrzanego, który nie ukończył 18 lat, poucza się o uprawnieniach, treści przepisów oraz obowiązkach i konsekwencjach wymienionych w § 1 oraz o treści art. 76, art. 76a, art. 299b oraz o treści art. 212 Kodeksu karnego wykonawczego, a także o roli organów uczestniczących w postępowaniu. Pouczenie doręcza się również przedstawicielowi ustawowemu lub osobie, pod której pieczęć oskarżony pozostaje, albo innej osobie wskazanej albo wyznaczonej, o której mowa w art. 76a.</p>	
Art. 5	<p>Prawo dziecka do poinformowania podmiotu odpowiedzialności rodzicielskiej</p> <p>1. Państwa członkowskie zapewniają możliwie jak najszybsze udzielenie podmiotowi odpowiedzialności rodzicielskiej informacji, które dziecko ma prawo otrzymać na mocy art. 4.</p> <p>2. Informacje, o których mowa w ust. 1, przekazuje się innej stosownej osobie dorosłej wskazanej przez dziecko i zaakceptowanej w tej roli przez właściwy organ, jeżeli</p>	T	Art. 1 pkt 6 lit. a i b	Art. 300 §1 i §1a kpk § 1. Przed pierwszym przesłuchaniem poucza się podejrzanego o jego uprawnieniach: do składania wyjaśnień, do odmowy składania wyjaśnień lub odmowy odpowiedzi na pytania, do informacji o treści zarzutów i ich zmianach, do składania wniosków o dokonanie czynności śledztwa lub dochodzenia, do	

<p>udzielenie tych informacji podmiotowi odpowiedzialności rodzicielskiej:</p> <p>a) byłoby sprzeczne z najlepszym interesem dziecka;</p> <p>b) jest niemożliwe, ponieważ pomimo starań poczynionych w rozsądnym zakresie nie można skontaktować się z podmiotem odpowiedzialności rodzicielskiej lub jego tożsamość jest nieznaną;</p> <p>c) mogłoby, w świetle obiektywnych i faktycznych okoliczności, poważnie utrudnić postępowanie karne.</p> <p>Jeżeli dziecko nie wskazało innej stosownej osoby dorosłej lub jeżeli osoba dorosła wskazana przez dziecko nie jest do zaakceptowania przez właściwy organ, organ ten, uwzględniając najlepszy interes dziecka, wyznacza i informuje inną osobę. Osoba ta może być przedstawicielem organu lub innej instytucji odpowiedzialnej za ochronę lub dobro dzieci.</p> <p>3. Jeżeli ustaną okoliczności, które spowodowały zastosowanie ust. 2 lit. a), b) lub c), podmiotowi odpowiedzialności rodzicielskiej udziela się wszelkich informacji, które dziecko otrzymuje zgodnie z art. 4 i które nadal są istotne w toku postępowania.</p>		<p>korzystania z pomocy obrońcy, w tym do wystąpienia o obrońcę z urzędu w wypadku określonym w art. 78, oraz o treści art. 202, art. 214 i art. 215, art. 257 § 1 i 2, art. 259, art. 316, art. 338b, art. 360, art. 361 i art. 374 § 1, o treści przepisów dotyczących środków zapobiegawczych stanowiących alternatywę względem tymczasowego aresztowania, o uprawnieniu do końcowego zaznajomienia z materiałami postępowania przygotowawczego, jak również o uprawnieniach określonych w art. 23a § 1, art. 72 § 1, art. 156 § 5 i 5a, art. 301, art. 335, art. 338a i art. 387 oraz o obowiązkach i konsekwencjach wskazanych w art. 74, art. 75, art. 133 § 2, art. 138 i 139. Pouczenie należy wręczyć podejrzanemu na piśmie; podejrzany otrzymanie pouczenia potwierdza podpisem.; § 1a. Przed pierwszym przesłuchaniem podejrzanego, który nie ukończył 18 lat, poucza się o uprawnieniach, treści przepisów oraz obowiązkach i konsekwencjach wymienionych w § 1 oraz o treści art. 76, art. 76a, art. 299b oraz o treści art. 212 Kodeksu karnego wykonawczego, a także o roli organów uczestniczących w postępowaniu. Pouczenie doręcza się również przedstawicielowi ustawowemu</p>	
--	--	--	--

				lub osobie, pod której pieczęć oskarżony pozostaje, albo innej osobie wskazanej albo wyznaczonej, o której mowa w art. 76a.
Art. 6	<p style="text-align: center;">Pomoc adwokata</p> <p>1. Dzieci będące podejrzanymi lub oskarżonymi w postępowaniu karnym mają prawo dostępu do adwokata zgodnie z dyrektywą 2013/48/UE. Żaden z przepisów niniejszej dyrektywy, w szczególności niniejszy artykuł, nie narusza tego prawa.</p> <p>2. Państwa członkowskie zapewniają, by dzieci korzystały z pomocy adwokata zgodnie z niniejszym artykułem, żeby umożliwić im skuteczne wykonywanie przysługującego im prawa do obrony.</p> <p>3. Państwa członkowskie zapewniają, by dzieci korzystały z pomocy adwokata bez zbędnej zwłoki po tym, jak zostaną poinformowane, że są podejrzanymi lub oskarżonymi. W każdym przypadku dzieci korzystają z pomocy adwokata począwszy od najwcześniejszego spośród następujących terminów:</p> <p>a) przed ich przesłuchaniem przez policję lub inny organ ścigania lub organ sądowy;</p> <p>b) w momencie dokonywania przez organy prowadzące postępowanie przygotowawcze lub inne właściwe organy czynności dochodzeniowo-śledczych lub innych czynności związanych z gromadzeniem dowodów zgodnie z ust. 4 lit. c);</p> <p>c) bez zbędnej zwłoki po pozbawieniu wolności;</p>	<p>N – Przepis nie wymaga transpozycji</p> <p>Cele tego przepisu realizowane są przez odpowiednie przepisy kodeksu postępowania karnego, tj. art. 79 kpk, art. 301, art. 316 kpk, art. 245 kpk, 517j kpk oraz przez przepisy kodeksu karnego wykonawczego tj. 215 kkw</p> <p>Artykuł dyrektywy, w szczególności jego ust. 3 odpowiada dyrektywie Parlamentu Europejskiego i Rady 2013/48 z dnia 22 października 2013 r. w sprawie prawa dostępu do adwokata w postępowaniu karnym i w postępowaniu dotyczącym europejskiego nakazu aresztowania oraz w sprawie prawa do poinformowania osoby trzeciej o pozbawieniu wolności i prawa do porozumiewania się z osobami trzecimi i organami konsularnymi w czasie pozbawienia wolności. Dyrektywa ta jest realizowana obowiązującymi przepisami kodeksu.</p> <p>W zakresie ust. 2 i 3 tego artykułu stwierdzić należy, iż są to przepisy natury ogólnej. Są one realizowane przez postanowienia prawa krajowego wskazane w odniesieniu do art. 6 dyrektywy powyżej.</p> <p>Podkreślić należy, że na gruncie postępowania karnego w prawie polskim nieletni uzyskuje prawo do kontaktu z obrońcą już na etapie postępowania przygotowawczego, w związku z</p>		

<p>d) jeżeli zostały wezwane do stawienia przed sądem właściwym w sprawach karnych – w odpowiednim czasie zanim stawią się przed tym sądem.</p> <p>4. Pomoc adwokata obejmuje następujące elementy:</p> <p>a) państwa członkowskie zapewniają, aby dzieci miały prawo do spotkania się na osobności i porozumiewania się z reprezentującym je adwokatem, także przed przesłuchaniem przez policję lub inny organ ścigania lub organ sądowy;</p> <p>b) państwa członkowskie zapewniają, by dzieci miały prawo do obecności adwokata przy przesłuchaniu oraz by adwokat miał możliwość skutecznego udziału w przesłuchaniu; taki udział musi być zgodny z procedurami określonymi w prawie krajowym, pod warunkiem że procedury te nie naruszają skutecznego wykonywania tego prawa lub jego istoty; jeżeli adwokat bierze udział w przesłuchaniu, wzmiankę o tym fakcie zamieszcza się zgodnie z procedurą utrwalania czynności postępowania określoną w prawie krajowym;</p> <p>c) państwa członkowskie zapewniają, aby dzieci korzystały z pomocy adwokata przynajmniej podczas następujących czynności dochodzeniowo-śledczych lub związanych z gromadzeniem dowodów, w przypadku gdy czynności te są przewidziane w prawie krajowym oraz jeżeli przy danej czynności wymagana lub dozwolona jest obecność podejrzanego lub oskarżonego:</p> <p>(i) okazania;</p> <p>(ii) konfrontacji;</p> <p>(iii) eksperymentów procesowych polegających na odtworzeniu przebiegu czynu zabronionego.</p> <p>5. Państwa członkowskie przestrzegają zasady poufności porozumiewania się pomiędzy dziećmi a ich</p>	<p>tym korzysta z jego pomocy również przed wezwaniem do sądu.</p> <p>W zakresie ust. 4 lit. c podnieść należy, że wspomniane czynności mają miejsce po przesłuchaniu podejrzanego. Nieletni podejrzanym będzie korzystał z adwokata już na etapie przesłuchania. W związku z tym, konsekwentnie udział adwokata będzie możliwy również w innych czynnościach postępowania przygotowawczego.</p> <p>Na gruncie prawa polskiego (art. 439 kpk) wydanie jakiegokolwiek wyroku skazującego nie byłoby zgodne z prawem w przypadku, gdy nieletni oskarżony nie korzystał z pomocy obrońcy, bądź obrońca nie był na rozprawie. Takie orzeczenia podlega uchyleniu niezależnie od granic zaskarżenia.</p> <p>Ponadto jeśli brak obrońcy na etapie postępowania przygotowawczego mógł mieć wpływ na treść orzeczenia, takie orzeczenie może ulec uchyleniu lub zmianie (art. 438 kpk).</p> <p>Takie gwarancje są wystarczające do spełnienia wymogów dyrektywy. Wprowadzenie przepisu implementującego wprost postanowienie dyrektywy powodowałoby sprzeczność z dalej idącymi gwarancjami w Kodeksie postępowania karnego.</p> <p>W zakresie ustępu 7 tego artykułu wskazać należy, że brak jest przepisu, który <i>expressis verbis</i> przewidywałby odroczenie przesłuchania. Wystarczającą gwarancją dają jednak w tym zakresie art. 79 i art. 301 kpk. Praktyka stosowania tego ostatniego polega</p>			
--	--	--	--	--

<p>adwokatem przy wykonywaniu prawa do pomocy adwokata przewidzianego w niniejszej dyrektywie. Takie porozumiewanie obejmuje spotkania, korespondencję, rozmowy telefoniczne oraz inne formy porozumiewania się dozwolone na mocy prawa krajowego.</p> <p>6. Pod warunkiem że jest to zgodne z prawem do rzetelnego procesu sądowego, państwa członkowskie mogą odstąpić od ust. 3, jeżeli pomoc adwokata jest nieproporcjonalna w świetle okoliczności sprawy, przy uwzględnieniu wagi zarzucanego czynu zabronionego, złożoności sprawy oraz środków, jakie można zastosować w związku z takim czynem zabronionym, z zastrzeżeniem że należy przede wszystkim uwzględniać najlepszy interes dziecka.</p> <p>W każdym przypadku państwa członkowskie zapewniają, by dzieci korzystały z pomocy adwokata:</p> <p>a) gdy są one postawione przed właściwym sądem lub sędzią, który ma rozstrzygnąć w sprawie aresztowania na wszystkich etapach postępowania objętych zakresem stosowania niniejszej dyrektywy; oraz</p> <p>b) w czasie trwania aresztowania.</p> <p>Państwa członkowskie zapewniają także, aby kara pozbawienia wolności nie była orzekana, jeżeli dziecko nie korzystało z pomocy adwokata w sposób umożliwiający temu dziecku skuteczne wykonywanie prawa do obrony, oraz zawsze podczas rozprawy.</p> <p>7. Jeżeli zgodnie z niniejszym artykułem dziecko musi korzystać z pomocy adwokata, ale adwokat jest nieobecny, właściwe organy odraczają przesłuchanie dziecka lub inne czynności dochodzeniowo-śledcze lub związane z gromadzeniem dowodów, o których mowa w ust. 4 lit. c), na inny rozsądny termin, tak aby umożliwić</p>	<p>na odraczeniu przesłuchania lub wyznaczeniu odpowiedniego terminu przesłuchania celem zapewnienia bezwzględnego udziału w nim obrońcy podejrzanego, który nie ukończył 18 lat.</p> <p>Inne czynności dochodzeniowe (art. 316) – przepis dotyczy udziału ustanowionego obrońcy. Nie przewiduje sytuacji odroczenia w celu jego wyznaczenia czy przybycia. Odroczenie tej czynności nie jest jednak konieczne.</p> <p>Wskazać należy, że aby zapewnić skuteczność dyrektywy, odroczenie powinno nastąpić w przypadku pierwszej czynności z udziałem podejrzanego. Celem odroczenia jest bowiem zapewnienie udziału adwokata w czynności. Raz wyznaczony obrońca będzie powiadamiany o kolejnych czynnościach. Jego niestawiennictwo (nieusprawiedliwione) nie powinno tamować czynności. Tak więc nie powinno się za każdym razem odraczać danej czynności.</p> <p>Jeśli chodzi o udział podejrzanego w czynnościach innych niż przesłuchanie, to podkreślić należy, że okazanie podejrzanego, konfrontacja i eksperyment procesowy mają miejsce już po przesłuchaniu, a więc w pierwszej kolejności miałby zastosowanie art. 301 kpk, co już wyżej zostało wspomniane.</p> <p>Wystarczające w tym względzie jest więc odroczenie pierwszego przesłuchania.</p> <p>Gwarancją w przypadku przesłuchania nieletniego bez adwokata byłoby nagrywanie przesłuchania (art. 9 dyrektywy).</p>			
--	--	--	--	--

	<p>przybycie adwokata, lub, jeżeli dziecko nie ustanowiło adwokata, aby zorganizować dziecku adwokata.</p> <p>8. W wyjątkowych okolicznościach i jedynie na etapie postępowania przygotowawczego państwa członkowskie mogą zastosować czasowe odstępstwo od stosowania praw przewidzianych w ust. 3, w zakresie, w jakim, w świetle konkretnych okoliczności danej sprawy, jest to uzasadnione jednym z następujących ważnych powodów:</p> <p>a) pilną potrzebą zapobieżenia poważnym szkodliwym skutkom dla życia, wolności lub integralności cielesnej;</p> <p>b) koniecznością podjęcia przez organy prowadzące postępowanie przygotowawcze natychmiastowego działania w celu zapobieżenia poważnemu utrudnieniu postępowania karnego dotyczącego poważnego przestępstwa.</p> <p>Państwa członkowskie zapewniają, by właściwe organy przy stosowaniu niniejszego ustępu brały pod uwagę najlepszy interes dziecka.</p> <p>Decyzja o przystąpieniu do przesłuchania pod nieobecność adwokata na mocy niniejszego ustępu może zostać podjęta jedynie z uwzględnieniem okoliczności indywidualnej sprawy przez organ sądowy lub inny właściwy organ, o ile decyzja tego ostatniego może być przedmiotem kontroli sądowej.</p>				
Art. 7	<p style="text-align: center;">Prawo do indywidualnej oceny</p> <p>1. Państwa członkowskie zapewniają uwzględnianie szczególnych potrzeb dzieci w zakresie ochrony, kształcenia, szkolenia i integracji społecznej.</p> <p>2. W tym celu dzieci będące podejrzanymi lub oskarżonymi w postępowaniu karnym obejmuje się</p>	<p>N/T Przepis nie wymaga transpozycji</p> <p>Cele tego przepisu zostaną zrealizowane przez wprowadzenie obligatoryjnego wywiadu środowiskowego obejmującego wszystkich oskarżonych, który nie ukończyli 18 lat – dodanie w art. 214 Kodeksu postępowania karnego (wywiad środowiskowy) pkt 1a.</p>	Art. 1 pkt 4	Art. 214 §2 pkt 1a 1a) w stosunku do oskarżonego, który w chwili czynu nie ukończył 18 lat.	

<p>indywidualną oceną. W indywidualnej ocenie uwzględnia się w szczególności osobowość i stopień dojrzałości dziecka, jego sytuację ekonomiczną, społeczną i rodzinną, a także ewentualną konieczność szczególnego traktowania danego dziecka.</p> <p>3. Zakres i stopień szczególności indywidualnej oceny mogą się różnić w zależności od okoliczności danej sprawy, środków, które mogą zostać zastosowane, w przypadku gdy dziecko zostanie uznane za winne zarzucanego czynu zabronionego, oraz faktu, czy dziecko w nieodległej przeszłości podlegało indywidualnej ocenie.</p> <p>4. Indywidualna ocena służy ustaleniu i odnotowaniu, zgodnie z procedurą utrwalania czynności postępowania w danym państwie członkowskim, takich informacji odnoszących się do indywidualnych cech i sytuacji dziecka, które mogą okazać się użyteczne dla właściwych organów do:</p> <p>a) ustalenia, czy należy podjąć szczególne środki na rzecz dziecka;</p> <p>b) oceny zasadności i skuteczności ewentualnych środków zapobiegawczych wobec dziecka;</p> <p>c) podjęcia rozstrzygnięć lub czynności w postępowaniu karnym, w tym przy wydawaniu wyroku.</p> <p>5. Indywidualną ocenę przeprowadza się na najwcześniejszym właściwym etapie postępowania i przed wniesieniem aktu oskarżenia, z zastrzeżeniem ust. 6.</p> <p>6. Jeżeli nie dokonano indywidualnej oceny, akt oskarżenia może jednak zostać wniesiony, pod warunkiem że leży to w najlepszym interesie dziecka oraz że indywidualna ocena będzie dostępna w momencie otwarcia rozprawy.</p>	<p>W zakresie ustępu 4 tego artykułu wskazać należy, że brak jest przepisu, który wprost określałby cel wywiadu środowiskowego. Należy jednak wskazać na art. 53 – lit. c) kk, art. 251 kpk – lit. b) , i art. 23 kpk – lit. a).</p> <p>W doktrynie podkreśla się, że wywiad środowiskowy przeprowadza się, aby uzyskać informacje, które posłużą do wyboru właściwej reakcji prawnej. Wiadomości te mają znaczenie w ramach sądowego wymiaru kary czy zastosowaniu warunkowego umorzenia postępowania. Należy go przeprowadzić na końcowym etapie postępowania przygotowawczego, gdy podejmowana jest decyzja o wniesieniu aktu oskarżenia do sądu lub jego surrogatu. Wywiad może odgrywać też znaczącą rolę w ramach konsensualnych form zakończenia procesu, dlatego to głównie na tym etapie procesu zasadnym jest skorzystanie przez prokuratora z przeprowadzenia tego dowodu ex officio.</p> <p>W zakresie ustępów 5 i 6 tego artykułu stwierdzić należy, że brak przepisów, które określałby moment sporządzenia wywiadu środowiskowego.</p> <p>Z uwagi jednak na fakt, że wywiad sporządzany jest w postępowaniu przygotowawczym i/lub sądowym oraz z mając na uwadze art. 7 ust. 6 dyrektywy, a także przyjętą praktykę sporządzania wywiadu środowiskowego przed skierowaniem do sądu aktu oskarżenia, należy pozostawić obecne rozwiązanie bez zmian.</p>			
--	---	--	--	--

	<p>7. Dziecko jest zaangażowane w dokonywanie indywidualnej oceny. Przeprowadza ją wykwalifikowany personel przy zastosowaniu, w miarę możliwości, wielodyscyplinarnego podejścia oraz, w razie potrzeby, przy udziale podmiotu odpowiedzialności rodzicielskiej lub innej stosownej osoby dorosłej, o której mowa w art. 5 i 15, lub specjalisty.</p> <p>8. Jeżeli elementy stanowiące podstawę indywidualnej oceny uległy znaczącej zmianie, państwa członkowskie zapewniają aktualizowanie indywidualnej oceny w toku całego postępowania karnego.</p> <p>9. Państwa członkowskie mogą odstąpić od obowiązku przeprowadzenia indywidualnej oceny, jeżeli takie odstąpienie uzasadniają okoliczności sprawy, pod warunkiem że jest to zgodne z najlepszym interesem dziecka.</p>	<p>Brak przepisu, który wprost umożliwiłby zaangażowanie dziecka w przeprowadzanie wywiadu środowiskowego. Z rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości (Rozporządzenie Ministra Sprawiedliwości w sprawie regulaminu czynności w zakresie przeprowadzania wywiadu środowiskowego oraz wzoru kwestionariusza tego wywiadu z dnia 11 czerwca 2003 r. (Dz.U. Nr 108, poz. 1018)) wynika, że oskarżony nie uczestniczy w opracowaniu takiego wywiadu (nie przewiduje go również rozporządzenie Ministra Sprawiedliwości (Rozporządzenie Ministra Sprawiedliwości w sprawie szczegółowych zasad i trybu przeprowadzania wywiadów środowiskowych o nieletnich z dnia 16 sierpnia 2001 r. (Dz.U. Nr 90, poz. 1010)) wydane na podstawie Ustawy o postępowaniu w sprawie nieletnich.</p> <p>Jednakże obydwie rozporządzenia wskazują na miejsce, w którym przeprowadza się wywiad środowiskowy – miejsce zamieszkania lub pobytu oskarżonego/nieletniego (§ 2 oraz § 5 rozporządzeń Ministra Sprawiedliwości. Mając powyższe na uwadze stwierdzić należy, że przepis umożliwia udział w nim również nieletniego.</p> <p>W zakresie ustępu 8 tego artykułu realizują go przepis §5 ust. 2 (Rozporządzenie Ministra Sprawiedliwości w sprawie regulaminu czynności w zakresie przeprowadzania wywiadu środowiskowego oraz wzoru kwestionariusza tego wywiadu z dnia 11 czerwca 2003 r. (Dz.U. Nr 108, poz. 1018))</p>			
--	--	---	--	--	--

		W zakresie ustępu 9 cele realizują przepisy art. 213 i art. 214 kpk.			
Art. 8	<p style="text-align: center;">Prawo do badania lekarskiego</p> <p>1. Państwa członkowskie zapewniają pozbawionym wolności dzieciom bez zbędnej zwłoki prawo do badania lekarskiego, w szczególności w celu dokonania oceny ich ogólnego stanu psychicznego i fizycznego. Badanie lekarskie jest możliwie najmniej inwazyjne i przeprowadza je lekarz lub inna osoba posiadająca zawodowe kwalifikacje.</p> <p>2. Wyniki badania lekarskiego bierze się pod uwagę przy ustalaniu, czy stan dziecka pozwala na przesłuchanie dziecka lub przeprowadzenie wobec niego innych czynności dochodzeniowo-śledczych lub związanych z gromadzeniem dowodów, lub podjęcie wszelkich środków zastosowanych lub przewidzianych wobec dziecka.</p> <p>3. Badanie lekarskie przeprowadza się z inicjatywy właściwych organów, w szczególności gdy dają ku temu powody konkretne wskazania zdrowotne, lub na wniosek następujących osób:</p> <p>a) dziecka;</p> <p>b) podmiotu odpowiedzialności rodzicielskiej lub innej stosownej osoby dorosłej, o której mowa w art. 5 i 15;</p> <p>c) adwokata dziecka.</p> <p>4. Wynik badania lekarskiego sporządza się w formie pisemnej. W razie potrzeby udziela się pomocy medycznej.</p> <p>5. Państwa członkowskie zapewniają przeprowadzenie kolejnych badań lekarskich, jeżeli okoliczności tego wymagają.</p>	<p>N – przepis nie wymaga transpozycji</p> <p>Cele tego przepisu są realizowane przez przepisy Kodeksu karnego wykonawczego (art. 101 i art. 210 kkw), przepisy Kodeksu postępowania karnego (art. 202 kpk i art. 215 kpk).</p> <p>W doktrynie podkreśla się, że potrzeba dokonania badania psychologicznego lub lekarskiego w oparciu o art. 215 KPK może wynikać zarówno z konieczności ustaleń dowodowych, np. analizy cech osobowości oskarżonego, jego procesów motywacyjnych lub stanu zdrowia w kontekście stawianych mu zarzutów, jak i być związana z podejmowaniem określonych decyzji procesowych, zwłaszcza co dalszego udziału oskarżonego w toczącym się postępowaniu (rozważenie zawieszenia postępowania lub odroczenia rozprawy). Zarządzenie takich badań może nastąpić także w celu sprawdzenia zaświadczeń lekarskich o niemożności stawienia się oskarżonego na rozprawę (por. Grzegorzczuk, KPK. Komentarz, t. I, 2014, s. 775)</p> <p>Nadto w Rozporządzeniu Ministra Spraw Wewnętrznych w sprawie badań lekarskich osób zatrzymanych przez Policję z dnia 13 września 2012 r. (Dz.U. z 2012 r. poz. 1102) przewidziano zapewnienie opieki lekarskiej i pomocy medycznej osobom zatrzymanym przez Policję.</p> <p>W zakresie ustępu 3 tego artykułu stwierdzić należy, że przepis art. 210 kkw nakazuje</p>			

		<p>badanie tymczasowo aresztowanego bez względu na wnioski stron.</p> <p>W zakresie ustępu 4 art. 8 Dyrektywy wskazać należy, że art. 200 kpk dopuszcza złożenie opinii ustnie lub na piśmie. Jednak w przypadku złożenia opinii ustnie, opinię tę należy odnotować w protokole. Cel dyrektywy zostanie spełniony zatem w ramach obowiązujących już przepisów.</p>			
Art. 9	<p>Audiowizualny zapis przesłuchania</p> <p>1. Państwa członkowskie zapewniają, by przesłuchania dzieci przez policję lub przez inne organy ścigania w postępowaniu karnym nagrywano w postaci zapisu audiowizualnego, jeżeli jest to proporcjonalne z uwagi na okoliczności sprawy, biorąc pod uwagę między innymi ewentualną obecność adwokata oraz fakt pozbawienia dziecka wolności, pod warunkiem że uwzględnia się przede wszystkim najlepszy interes dziecka.</p> <p>2. Jeżeli przesłuchania nie nagrywa się w postaci zapisu audiowizualnego, zapisuje się je w inny odpowiedni sposób, na przykład w postaci pisemnego protokołu, który podlega należytej weryfikacji.</p> <p>3. Niniejszy artykuł stosuje się z zastrzeżeniem możliwości zadawania pytań służących wyłącznie identyfikacji dziecka bez sporządzania zapisu audiowizualnego.</p>	<p>N – Przepis nie wymaga transpozycji</p> <p>Cel przepisu jest realizowany przez art. 147 Kodeksu postępowania karnego. W zakresie ustępu 2 tego artykułu realizuje go art. 143 kpk.</p> <p>W zakresie ustępu 3 tego artykułu wskazać należy, że przepisy kodeksu postępowania karnego określają, jakie czynności wymagają spisania protokołu (m.in. przesłuchanie). Te same czynności można utrwalić za pomocą urządzenia rejestrującego obraz lub dźwięk. Jeśli pytania służące identyfikacji dziecka są zadawane w ramach przesłuchania, to mają do niego zastosowanie wskazane do tego artykułu przepisy krajowe. Jeśli poza przesłuchaniem, to oczywiste jest, że nie ma potrzeby sporządzania zapisu audiowizualnego.</p>			
Art. 10	<p>Ograniczenie pozbawienia wolności</p> <p>1. Państwa członkowskie zapewniają, aby pozbawianie dziecka wolności na którymkolwiek etapie postępowania było ograniczone do jak najkrótszego stosownego okresu.</p>	<p>N - Przepis nie wymaga transpozycji.</p> <p>Cele przepisu są realizowane przez art. 251, art. 257, art. 259 i art. 263 Kodeksu postępowania karnego.</p>			

	<p>Należy uwzględnić wiek i indywidualną sytuację dziecka oraz szczególne okoliczności danej sprawy.</p> <p>2. Państwa członkowskie zapewniają, aby pozbawienie wolności, w szczególności aresztowanie, stosowano wobec dzieci wyłącznie jako środek ostateczny. Państwa członkowskie zapewniają, by aresztowanie opierało się na uzasadnionym rozstrzygnięciu i podlegało kontroli sądowej dokonywanej przez sąd. Takie rozstrzygnięcie podlega również okresowej kontroli dokonywanej, w rozsądnych odstępach czasu, przez sąd z urzędu lub na wniosek dziecka, adwokata dziecka lub organu sądowego, który nie jest sądem. Z zastrzeżeniem niezawisłości sądowej, państwa członkowskie zapewniają, by rozstrzygnięcia podejmowane zgodnie z niniejszym ustępem zapadały bez zbędnej zwłoki.</p>			
Art. 11	<p style="text-align: center;">Środki alternatywne</p> <p>Państwa członkowskie zapewniają, aby – w miarę możliwości – właściwe organy mogły skorzystać ze środków stanowiących alternatywę wobec aresztowania (środków alternatywnych).</p>	<p>N – Przepis nie wymaga transpozycji</p> <p>Cel przepisu jest realizowany przez art. 266 kpk, art. 271 kpk, art. 272 kpk i art. 275 kpk.</p>		
Art. 12	<p style="text-align: center;">Szczególne traktowanie w przypadku pozbawienia wolności</p> <p>1. Państwa członkowskie zapewniają, aby aresztowane dzieci były odseparowane od osób dorosłych, chyba że rozwiązanie przeciwne zostanie uznane za zgodne z najwyższym dobrem dziecka.</p> <p>2. Państwa członkowskie zapewniają również, by dzieci przetrzymywane w policyjnej izbie zatrzymań były odseparowane od osób dorosłych, chyba że:</p>	<p>T</p> <p>Cel zostanie zrealizowany przez nowopropjektowany art. 212 §1 Kodeksu karnego wykonawczego</p>	Art. 3	<p>W art. 212 §1 kkw we wprowadzeniu do wyliczenia dodaje się drugie zdanie: „W szczególności należy oddzielać niekaranych od uprzednio odbywających karę pozbawienia wolności oraz młodocianych od dorosłych, chyba że szczególne względy wychowawcze przemawiają za umieszczeniem dorosłego z młodocianym lub młodocianymi, z tym zastrzeżeniem, że</p>

<p>a) uznaje się, iż ze względu na najwyższe dobro dziecka nie należy tego czynić; lub</p> <p>b) w wyjątkowych okolicznościach takie odseparowanie nie jest możliwe, pod warunkiem że dzieci przetrzymywane są razem z osobami dorosłymi w sposób zgodny z najwyższym dobrem dziecka.</p> <p>3. Z zachowaniem ust. 1, jeżeli aresztowane dziecko ukończy 18 lat, państwa członkowskie zapewniają możliwość dalszego przetrzymywania tej osoby w odseparowaniu od innych aresztowanych osób dorosłych, jeżeli jest to uzasadnione, z uwzględnieniem okoliczności dotyczących danej osoby, pod warunkiem że jest to zgodne z najwyższym dobrem dzieci, które przetrzymuje się z tą osobą.</p> <p>4. Z zachowaniem ust. 1 i przy uwzględnieniu ust. 3, dzieci mogą przebywać w areszcie z młodymi osobami dorosłymi, chyba że jest to sprzeczne z najwyższym dobrem dziecka.</p> <p>5. W przypadku gdy dzieci przebywają w areszcie, państwa członkowskie podejmują właściwe środki w celu:</p> <p>a) zapewnienia i ochrony ich zdrowia oraz rozwoju fizycznego i psychicznego;</p> <p>b) zapewnienia im prawa do kształcenia i szkolenia, w tym również, gdy dzieci są niepełnosprawne pod względem fizycznym, sensorycznym lub intelektualnym;</p> <p>c) zapewnienia im skutecznego i regularnego wykonywania prawa do życia rodzinnego;</p> <p>d) zapewnienia dostępu do programów, które wspierają ich rozwój i ich reintegrację społeczną; oraz</p> <p>e) zapewnienia poszanowania wolności religii lub przekonań.</p>			<p>umieszczenie dorosłego z młodocianym lub młodocianymi, którzy nie ukończyli 18 lat, jak również umieszczenie młodocianego z młodocianymi, którzy nie ukończyli 18 lat, może nastąpić tylko wówczas, jeśli nie jest to sprzeczne z dobrem tego młodocianego lub młodocianych.”</p>	
--	--	--	--	--

	<p>Środki podjęte zgodnie z niniejszym ustępem muszą być proporcjonalne i właściwe pod względem długości okresu aresztowania.</p> <p>Akapit pierwszy lit. a) i e) stosuje się także do sytuacji pozbawienia wolności innych niż aresztowanie. Podjęte środki są proporcjonalne i właściwe do takich sytuacji pozbawienia wolności.</p> <p>Akapit pierwszy lit. b), c) i d) stosuje się do sytuacji pozbawienia wolności innych niż aresztowanie wyłącznie w zakresie, w jakim jest to właściwe i proporcjonalne w świetle charakteru i czasu trwania takich sytuacji.</p> <p>6. Państwa członkowskie podejmują starania w celu zapewnienia, aby pozbawione wolności dzieci mogły, tak szybko, jak to jest możliwe, spotkać się z podmiotem odpowiedzialności rodzicielskiej, jeżeli takie spotkanie jest zgodne z wymogami postępowania przygotowawczego i wymogami operacyjnymi. Niniejszy ustęp pozostaje bez wpływu na wskazanie lub wyznaczenie innej stosownej osoby dorosłej zgodnie z art. 5 lub 15.</p>				
Art. 13	<p>Terminowe i staranne rozpoznawanie spraw</p> <p>1. Państwa członkowskie podejmują wszelkie właściwe środki, by zapewnić prowadzenie postępowań karnych z udziałem dzieci w trybie pilnym i z należytą starannością.</p> <p>2. Państwa członkowskie podejmują właściwe środki, by zapewnić, by dzieci były zawsze traktowane w sposób, który chroni ich godność i jest odpowiedni do ich wieku, stopnia dojrzałości, zdolności pojmowania oraz który uwzględnia ich ewentualne szczególne potrzeby, w tym wynikające z ewentualnych trudności w komunikowaniu się.</p>	<p>N – Przepis nie wymaga transpozycji</p> <p>Cele tego przepisu są realizowane w zakresie ustępu 1 tego artykułu przez art. 2 i art. 305 Kodeksu postępowania karnego.</p> <p>W zakresie ustępu 2 art. 13 Dyrektywy cele są realizowane przez przepisy wskazane przy art. 14 Dyrektywy oraz przez przepisy art. 72, art. 76, art. 176 i art. 204 Kodeksu postępowania karnego oraz art. 54 Kodeksu karnego.</p>			

Art. 14	<p style="text-align: center;">Prawo do ochrony prywatności</p> <p>1. Państwa członkowskie zapewniają ochronę prywatności dzieci w postępowaniu karnym.</p> <p>2. W tym celu państwa członkowskie zapewniają, by rozprawa oraz posiedzenia sądowe z udziałem dzieci były zwyczajowo prowadzone z wyłączeniem jawności lub zezwalają sądom lub sędziom na podjęcie decyzji o prowadzeniu takiej rozprawy oraz takich posiedzeń sądowych z wyłączeniem jawności.</p> <p>3. Państwa członkowskie podejmują właściwe środki w celu zapewnienia, aby zapisy, o których mowa w art. 9, nie były rozpowszechniane publicznie.</p> <p>4. Przestrzegając wolności słowa i informacji oraz wolności i pluralizmu mediów, państwa członkowskie zachęcają media, by podejmowały środki samoregulacji dla osiągnięcia celów określonych w niniejszym artykule.</p>	<p>N – Przepis nie wymaga transpozycji</p> <p>Cele przepisu są realizowane przez art. 70, art. 147, art. 360, art. 361 i art. 362 Kodeksu postępowania karnego.</p> <p>Dostęp do zapisów mają jedynie strony postępowania.</p>			
Art. 15	<p style="text-align: center;">Prawo do towarzyszenia dziecku w postępowaniu przez podmiot odpowiedzialności rodzicielskiej</p> <p>1. Państwa członkowskie zapewniają, aby dzieci miały prawo do tego, by podczas rozprawy oraz posiedzeń sądowych, w których uczestniczą, towarzyszył im podmiot odpowiedzialności rodzicielskiej.</p> <p>2. Dziecko ma prawo do tego, aby towarzyszyła mu inna stosowna osoba dorosła, wskazana przez dziecko i zaakceptowana w tej roli przez właściwy organ, jeżeli obecność towarzyszącego dziecku podmiotu odpowiedzialności rodzicielskiej na rozprawie oraz posiedzeniach sądowych:</p> <p>a) byłaby sprzeczna z najlepszym interesem dziecka;</p>	<p>N/T – przepis wymaga transpozycji</p> <p>Cele zostaną zrealizowane przez nowopropjektowane art. 76, 76a, 299b, 300, 360 Kodeksu postępowania karnego.</p> <p>Cele przepisu są realizowane częściowo przez obowiązujące przepisy to jest art. 117 k.p.k., który przewiduje obowiązek zawiadomiania o czynności procesowej osoby uprawnione do wzięcia w niej udziału.</p>	Art. 1 pkt 2, 3, 4, 5, 6, 7	Art. 76 kpk: Jeżeli oskarżony nie ukończył 18 lat lub jest ubezwłasnowolniony, jego przedstawiciel ustawowy lub osoba, pod której pieczęć oskarżony pozostaje, może podejmować na jego korzyść wszelkie czynności procesowe, a przede wszystkim wnosić środki zaskarżenia, składać wnioski oraz ustanowić obrońcę.”; Art. 76a. § 1. Na wniosek oskarżonego, który nie ukończył 18 lat, podczas posiedzenia albo rozprawy z jego udziałem może być obecny jego przedstawiciel ustawowy lub osoba, pod której pieczęć oskarżony pozostaje. Jeśli	

<p>b) jest niemożliwa, ponieważ pomimo starań poczynionych w rozsądnym zakresie nie można skontaktować się z podmiotem odpowiedzialności rodzicielskiej lub jego tożsamość jest nieznana; lub</p> <p>c) w świetle obiektywnych i faktycznych okoliczności mogłaby poważnie utrudnić postępowanie karne.</p> <p>Jeżeli dziecko nie wskazało innej stosownej osoby dorosłej lub jeżeli osoba dorosła wskazana przez dziecko nie jest do zaakceptowania przez właściwy organ, organ ten, uwzględniając najlepszy interes dziecka, wyznacza inną osobę, aby towarzyszyła ona dziecku. Osoba ta może być także przedstawicielem organu lub innej instytucji odpowiedzialnej za ochronę lub dobro dzieci.</p> <p>3. Jeżeli ustaną okoliczności, które spowodowały zastosowanie ust. 2 lit. a), b) lub c), dziecko ma prawo do tego, aby w pozostałej części rozprawy oraz na pozostałych posiedzeniach sądowych towarzyszył mu podmiot odpowiedzialności rodzicielskiej.</p> <p>4. Dodatkowo prócz prawa przewidzianego w ust. 1 państwa członkowskie zapewniają dzieciom prawo do tego, aby na etapach postępowania innych niż rozprawa oraz posiedzenia sądowe, na których dziecko jest obecne, towarzyszył mu podmiot odpowiedzialności rodzicielskiej lub inna stosowna osoba dorosła, o której mowa w ust. 2, jeżeli właściwy organ uzna, że:</p> <p>a) towarzyszenie dziecku przez ten podmiot lub tę osobę leży w najlepszym interesie dziecka; oraz</p> <p>b) obecność tego podmiotu lub tej osoby nie zaszkodzi postępowaniu karnemu.</p>		<p>oskarżony nie posiada przedstawiciela ustawowego lub osoby, pod której pieczęą pozostaje, albo przewodniczący uznał, że udział tych osób może prowadzić do naruszenia praw lub interesów oskarżonego, jest niecelowy ze względu na jego dobro, uniemożliwia przeprowadzenie posiedzenia albo rozprawy albo utrudnia je w istotny sposób, oskarżony może wskazać inną osobę pełnoletnią. Jeżeli oskarżony nie wskazał takiej osoby lub przewodniczący uznał, że jej obecność może prowadzić do naruszenia praw lub interesów oskarżonego, jest niecelowa ze względu na jego dobro, uniemożliwia przeprowadzenie posiedzenia albo rozprawy albo utrudnia je w istotny sposób, przewodniczący wyznacza asystenta rodziny, o którym mowa w art. 12 ustawy z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej (Dz. U. z 2022 r. poz. 447 i 1700).</p> <p>§ 2. Przewodniczący wyznacza asystenta rodziny mając na uwadze ochronę praw lub interesów oskarżonego oraz zapewnienie sprawnego przeprowadzenia posiedzenia lub rozprawy. Przed wyznaczeniem asystenta rodziny przewodniczący wzywa podmiot wskazany w art. 17 ust. 1 ustawy</p>	
--	--	--	--

			<p>z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej, właściwy miejscowo ze względu na miejsce prowadzenia postępowania, o niezwłoczne przekazanie listy zatrudnionych asystentów rodziny.”;</p> <p>Art. 299b. Podczas czynności z udziałem podejrzanego, który nie ukończył 18 lat, w postępowaniu przygotowawczym może być obecny jego przedstawiciel ustawowy lub osoba, pod której pieczęcią podejrzanego pozostaje, chyba że udział tych osób może prowadzić do naruszenia praw lub interesów podejrzanego, jest niecelowe ze względu na jego dobro, uniemożliwia przeprowadzenie czynności albo utrudnia ją w istotny sposób. Jeżeli podejrzanego nie posiada przedstawiciela ustawowego lub osoby, pod której pieczęcią pozostaje albo jeżeli zaistniały okoliczności wyłączające udział w czynności tych osób, podejrzanego może wskazać inną osobę pełnoletnią, chyba że udział tej osoby może prowadzić do naruszenia praw lub interesów podejrzanego, jest niecelowy ze względu na jego dobro, uniemożliwia przeprowadzenie czynności albo utrudnia ją w istotny sposób.”;</p>	
--	--	--	--	--

			<p>Art. 300: § 1. Przed pierwszym przesłuchaniem poucza się podejrzanego o jego uprawnieniach: do składania wyjaśnień, do odmowy składania wyjaśnień lub odmowy odpowiedzi na pytania, do informacji o treści zarzutów i ich zmianach, do składania wniosków o dokonanie czynności śledztwa lub dochodzenia, do korzystania z pomocy obrońcy, w tym do wystąpienia o obrońcę z urzędu w wypadku określonym w art. 78, oraz o treści art. 202, art. 214 i art. 215, art. 257 § 1 i 2, art. 259, art. 316, art. 338b, art. 360, art. 361 i art. 374 § 1, o treści przepisów dotyczących środków zapobiegawczych stanowiących alternatywę względem tymczasowego aresztowania, o uprawnieniu do końcowego zaznajomienia z materiałami postępowania przygotowawczego, jak również o uprawnieniach określonych w art. 23a § 1, art. 72 § 1, art. 156 § 5 i 5a, art. 301, art. 335, art. 338a i art. 387 oraz o obowiązkach i konsekwencjach wskazanych w art. 74, art. 75, art. 133 § 2, art. 138 i 139. Pouczenie należy wręczyć podejrzanemu na piśmie; podejrzanemu otrzymanie pouczenia potwierdza podpisem.;</p> <p>§ 1a. Przed pierwszym przesłuchaniem podejrzanego, który nie ukończył 18 lat, poucza</p>	
--	--	--	---	--

				<p>się o uprawnieniach, treści przepisów oraz obowiązkach i konsekwencjach wymienionych w § 1 oraz o treści art. 76, art. 76a, art. 299b oraz o treści art. 212 Kodeksu karnego wykonawczego, a także o roli organów uczestniczących w postępowaniu. Pouczenie doręcza się również przedstawicielowi ustawowemu lub osobie, pod której pieczęć oskarżony pozostaje, albo innej osobie wskazanej albo wyznaczonej, o której mowa w art. 76a.; art. 360 § 1 pkt 2) jeżeli choćby jeden z oskarżonych nie ukończył 18 lat lub na czas przesłuchania świadka, który nie ukończył 15 lat;</p>	
Art. 16	<p>Prawo dzieci do osobistej obecności na dotyczącej ich rozprawie i do udziału w niej</p> <p>1. Państwa członkowskie zapewniają, by dzieci miały prawo do obecności na dotyczącej ich rozprawie oraz podejmują wszelkie niezbędne środki umożliwiające dzieciom skuteczne uczestnictwo w rozprawie, w tym możliwość bycia wysłuchanym i przedstawiania swojego stanowiska.</p> <p>2. Państwa członkowskie zapewniają dzieciom, które nie były obecne na dotyczącej ich rozprawie, prawo do wznowienia postępowania lub do innego środka prawnego, zgodnie z dyrektywą (UE) 2016/343 oraz na jej warunkach.</p>	<p>N – Przepis nie wymaga transpozycji</p> <p>Cele tego przepisu są realizowane przez art. 374, art. 382, art. 386, art. 439, art. 450, art. 540b i art. 542 Kodeksu postępowania karnego.</p>			

<p>Art. 17</p>	<p>Postępowanie dotyczące europejskiego nakazu aresztowania</p> <p>Państwa członkowskie zapewniają odpowiednie stosowanie praw, o których mowa w art. 4, 5, 6, 8, 10–15 oraz 18, w odniesieniu do dzieci będących osobami, których dotyczy wnioski, od chwili ich aresztowania w ramach postępowania dotyczącego europejskiego nakazu aresztowania w wykonującym nakaz państwie członkowskim.</p>	<p>T</p> <p>Cele tego przepisu zostaną zrealizowane przez nowopropjektowany art. 607l §4 i §5 Kodeksu postępowania karnego</p>	<p>Art. 1 pkt 8</p>	<p>Art. 607l §4 i §5 kpk: § 4. Minister Sprawiedliwości określi, w drodze rozporządzenia, wzór pouczenia o przysługujących osobie, której nakaz dotyczy, w wypadku jej zatrzymania, uprawnieniach: do uzyskania informacji o treści nakazu europejskiego, o możliwości wyrażenia zgody na przekazanie, o możliwości złożenia oświadczenia w przedmiocie przekazania, do korzystania z pomocy obrońcy, do składania wyjaśnień, do odmowy składania wyjaśnień lub odmowy odpowiedzi na pytania, do przeglądania akt w zakresie dotyczącym przyczyn zatrzymania, do dostępu do pierwszej pomocy medycznej, do obecności na posiedzeniu, o którym mowa w § 1, jak również o uprawnieniach określonych w § 3, w art. 72 § 1, art. 78 § 1, art. 202, art. 215, art. 257 § 1 i 2, art. 259, art. 261 § 1, 2 i 2a, art. 360, art. 361, art. 612 oraz o treści art. 607k § 3 i 3a, a także o treści przepisów dotyczących środków zapobiegawczych stanowiących alternatywę względem tymczasowego aresztowania, a jeśli osoba, której nakaz dotyczy nie ukończyła 18 lat – ponadto o treści art. 76, art. 76a oraz o treści art. 212 Kodeksu karnego wykonawczego, a także o roli organów uczestniczących w</p>	
----------------	--	--	---------------------	---	--

				postępowaniu, mając na względzie konieczność zrozumienia pouczenia także przez osoby niekorzystające z pomocy obrońcy. § 5. Pouczenie należy doręczyć na piśmie; otrzymanie pouczenia potwierdza się podpisem. Jeżeli osoba której nakaz dotyczy nie ukończyła 18 lat, pouczenie doręcza się również przedstawicielowi ustawowemu lub osobie, pod której pieczęć oskarżony pozostaje albo innej osobie wskazanej albo wyznaczonej, o której mowa w art. 76a.	
Art. 18	Prawo do pomocy prawnej z urzędu Państwa członkowskie zapewniają, by prawo krajowe dotyczące pomocy prawnej z urzędu gwarantowało skuteczne wykonywanie prawa do pomocy adwokata, zgodnie z art. 6.	N – Przepis nie wymaga transpozycji Cele przepisu są realizowane przez art. 79 §1 kpk i art. 78 §1 i 2 kpk			
Art. 19	Środki naprawcze Państwa członkowskie zapewniają dzieciom będącym podejrzanymi lub oskarżonymi w postępowaniu karnym oraz dzieciom będącym osobami, których dotyczy wnioski, skuteczny środek naprawczy na mocy prawa krajowego w przypadku naruszenia ich praw przysługujących im na mocy niniejszej dyrektywy.	N – Przepis nie wymaga transpozycji Cele przepisu są realizowane przez art. 438 kpk i art. 439 kpk, które omówiono powyżej.			
Art. 20	Szkolenia 1. Państwa członkowskie zapewniają, by pracownicy organów ścigania i ośrodków detencyjnych, którzy zajmują się sprawami z udziałem dzieci, przechodzili	N - Brak konieczności działań legislacyjnych. Szkolenia dla odpowiednich organów w planach.			

<p>specjalne szkolenie na poziomie odpowiadającym ich kontaktom z dziećmi, dotyczące praw przysługujących dzieciom, odpowiednich technik prowadzenia przesłuchań, psychologii dziecięcej i komunikowania się w języku dostosowanym do poziomu dziecka.</p> <p>2. Z zastrzeżeniem niezawisłości sądowej i różnic w organizacji wymiaru sprawiedliwości w państwach członkowskich oraz z należyтым poszanowaniem roli osób zajmujących się szkoleniem sędziów i prokuratorów, państwa członkowskie podejmują właściwe środki w celu zapewnienia, by sędziowie i prokuratorzy prowadzący postępowania karne z udziałem dzieci posiadali specjalne kwalifikacje w tej dziedzinie lub mieli skuteczny dostęp do specjalnych szkoleń.</p> <p>3. Z należyтым poszanowaniem niezależności zawodów prawniczych oraz roli osób zajmujących się szkoleniem wykonujących je osób, państwa członkowskie podejmują właściwe środki w celu wsparcia prowadzenia specjalnych szkoleń, o których mowa w ust. 2, dla prawników występujących w roli obrońców w postępowaniach karnych z udziałem dzieci.</p> <p>4. Za pośrednictwem służb publicznych lub przez finansowanie organizacji wspierających dzieci, państwa członkowskie promują inicjatywy umożliwiające osobom udzielającym dzieciom wsparcia i świadczącym na ich rzecz usługi w zakresie sprawiedliwości naprawczej odbycie odpowiedniego szkolenia na poziomie odpowiadającym ich kontaktom z dziećmi oraz przestrzeganie norm zawodowych, tak aby zagwarantować świadczenie takich usług z szacunkiem dla dzieci oraz w sposób bezstronny i profesjonalny.</p>				
---	--	--	--	--

Art. 21	<p style="text-align: center;">Gromadzenie danych</p> <p>Do dnia 11 czerwca 2021 r., a następnie co trzy lata, państwa członkowskie przesyłają Komisji dostępne dane przedstawiające sposób wdrożenia praw określonych w niniejszej dyrektywie.</p>	N - Brak konieczności działań legislacyjnych.			
Art. 22	<p style="text-align: center;">Koszty</p> <p>Państwa członkowskie ponoszą koszty wynikające ze stosowania art. 7, 8 i 9, niezależnie od wyniku postępowania, chyba że koszty wynikające ze stosowania art. 8 są pokrywane z ubezpieczenia zdrowotnego.</p>	N – Brak konieczności działań legislacyjnych.			
Art. 23	<p style="text-align: center;">Nieobniżanie poziomu ochrony</p> <p>Żaden z przepisów niniejszej dyrektywy nie może być rozumiany jako ograniczający lub znoszący prawa i gwarancje procesowe, które są zagwarantowane na mocy Karty, EKPC lub innych właściwych przepisów prawa międzynarodowego, w szczególności Konwencji ONZ o prawach dziecka, lub prawa któregośkolwiek z państw członkowskich zapewniającego wyższy poziom ochrony.</p>	N - Brak potrzeby wprowadzenia przepisu odzwierciadlającego treść tego artykułu. Jego implementacja następuje dzięki zapewnieniu nieletnim odpowiednich gwarancji w prawie krajowym.			
Art. 24	<p style="text-align: center;">Transpozycja</p> <p>1. Państwa członkowskie wprowadzają w życie przepisy ustawowe, wykonawcze i administracyjne niezbędne do wykonania niniejszej dyrektywy do dnia 11 czerwca 2019 r. Niezwłocznie powiadamiają o tym Komisję. Przepisy przyjęte przez państwa członkowskie zawierają odniesienie do niniejszej dyrektywy lub odniesienie takie towarzyszy ich urzędowej publikacji. Sposób dokonywania takiego odniesienia określany jest przez państwa członkowskie.</p> <p>2. Państwa członkowskie przekazują Komisji teksty przepisów prawa krajowego, przyjętych w dziedzinie objętej niniejszą dyrektywą.</p>	N - Brak konieczności działań legislacyjnych.			

Art. 25	Sprawozdanie Do dnia 11 czerwca 2022 r. Komisja przedstawia Parlamentowi Europejskiemu i Radzie sprawozdanie zawierające ocenę, w jakim zakresie państwa członkowskie podjęły środki niezbędne do wykonania niniejszej dyrektywy, w tym ocenę stosowania art. 6, w razie potrzeby wraz z wnioskami ustawodawczymi.	N - Brak konieczności działań legislacyjnych.			
Art. 26	Wejście w życie Niniejsza dyrektywa wchodzi w życie dwudziestego dnia po jej opublikowaniu w <i>Dzienniku Urzędowym Unii Europejskiej</i> .	N - Brak konieczności działań legislacyjnych.			
Art. 27	Adresaci Niniejsza dyrektywa skierowana jest do państw członkowskich zgodnie z Traktatami.	N - Brak konieczności działań legislacyjnych.			

1) w wypadku projektu usuwającego naruszenie Komisji należy wpisać nr naruszenia, zaś w wypadku wykonywania orzeczeń Trybunału Sprawiedliwości (czy to w trybie prejudycjalnym czy skargowym) należy podać datę wyroku i sygnaturę sprawy

2) tabelę zbieżności dla przepisów Unii Europejskiej można wygenerować przy pomocy systemu e-step (www.e-step.pl/urzednik). W wypadku konieczności dodania uzasadnienia dla przekroczenia minimum europejskiego należy dodać odpowiednią kolumnę

3) w tej części należy wskazać przepisy dyrektywy, decyzji ramowej, przepisy prawa UE, których naruszenie wskazała Komisja lub których wykładni dokonał Trybunał Sprawiedliwości

4) w tej części należy wskazać wszystkie przepisy projektu aktu prawnego, które nie zostały wymienione w pierwszej części tabeli. Ze względu na konieczność ograniczenia projektów implementujących prawo UE do przepisów wyłącznie i ściśle dostosowawczych przepisy wykraczające poza ten zakres powinny mieć charakter wyjątkowy i być opatrzone uzasadnieniem konieczności ich wprowadzenia .

(*) jeżeli do wdrożenia danego przepisu UE potrzebne jest oprócz przepisu przenoszącego treść, także wprowadzenie przepisów zapewniających stosowanie (np. przepisy proceduralne, przepisy karne itp.), w tabeli powinny znaleźć się wszystkie te przepisy wraz z oznaczeniem ich jednostek redakcyjnych

(**) w wypadku wprowadzenia przepisów, które przekraczają minimum ustanowione przepisami UE (o ile jest to dopuszczalne) konieczne jest uzasadnienie zastosowania takiej normy

Tabelę przygotowano do projektu ustawy z dnia 27.10.2022 r.

TABELA ZBIEŻNOŚCI

TYTUŁ PROJEKTU		Ustawa o zmianie ustawy - Kodeks postępowania karnego oraz niektórych innych ustaw			
TYTUŁ WDRAŻANEGO AKTU PRAWNEGO / WDRAŻANYCH AKTÓW PRAWNYCH¹⁾:		DYREKTYWA PARLAMENTU EUROPEJSKIEGO i RADY (UE) 2016/1919 z dnia 26 października 2016 r. w sprawie pomocy prawnej z urzędu dla podejrzanych i oskarżonych w postępowaniu karnym oraz dla osób, których dotyczy wnioski w postępowaniu dotyczącym europejskiego nakazu aresztowania			

PRZEPISY UNII EUROPEJSKIEJ²⁾					
Jedn. red.	Treść przepisu UE³⁾	Konieczność wdrożenia T / N	Jedn. red. (*)	Treść przepisu/ów projektu (*)	Uzasadnienie uwzględnienia w projekcie przepisów wykraczających poza minimalne wymogi prawa UE (**)
Art.1	<p style="text-align: center;">Przedmiot</p> <p>1. Niniejsza dyrektywa ustanawia wspólne normy minimalne dotyczące prawa do pomocy prawnej z urzędu dla:</p> <p>a/ podejrzanych i oskarżonych w postępowaniu karnym; oraz</p> <p>b/ osób, których dotyczy wnioski w postępowaniu dotyczącym europejskiego nakazu aresztowania na podstawie decyzji ramowej 2002/584/WSiSW (zwanym dalej „osobami, których dotyczy wnioski”).</p>	<p>N - Przepis nie wymaga transpozycji.</p> <p>Cele niniejszej dyrektywy są realizowane przez przepisy wskazane w tabeli poniżej</p>			

	2. Niniejsza dyrektywa uzupełnia dyrektywy 2013/48/UE i (UE) 2016/800. Żaden z przepisów niniejszej dyrektywy nie może być interpretowany jako ograniczający prawa określone w tych dyrektywach.				
Art. 2	<p style="text-align: center;">Zakres stosowania</p> <p>1. Niniejsza dyrektywa ma zastosowanie do podejrzanych i oskarżonych w postępowaniu karnym, którzy mają prawo dostępu do adwokata na mocy dyrektywy 2013/48/UE i którzy:</p> <p>a) zostali pozbawieni wolności;</p> <p>b) muszą mieć adwokata zgodnie z prawem Unii lub prawem krajowym; lub</p> <p>c) są zobowiązani do uczestniczenia w czynnościach dochodzeniowo-śledczych lub dowodowych, lub mają prawo w nich uczestniczyć, w tym przynajmniej w:</p> <p>(i) okazaniu osoby;</p> <p>(ii) konfrontacji;</p> <p>(iii) odtworzeniu przebiegu czynu zabronionego.</p> <p>2. Niniejsza dyrektywa ma również zastosowanie do osób, których dotyczy wnioski i które mają prawo dostępu do adwokata na mocy dyrektywy 2013/48/UE, od chwili ich zatrzymania w państwie członkowskim wykonującym nakaz.</p> <p>3. Niniejsza dyrektywa ma również zastosowanie – na tych samych warunkach jak te, które przewidziane są w ust. 1 – do osób, które nie były początkowo podejrzanymi</p>	N – Przepis nie wymaga transpozycji	Cel jest realizowany przez art. 245, art. 249 § 3, i 5, art. 301, art. 316 § 1, art. 517j, art. 607i § 4 k.p.k.		

	<p>lub oskarżonymi, ale stały się podejrzanymi lub oskarżonymi w czasie przesłuchania przez policję lub inny organ ścigania.</p> <p>4. Bez uszczerbku dla prawa do rzetelnego procesu sądowego, w odniesieniu do czynów zabronionych mniejszej wagi:</p> <p>a) w przypadku gdy prawo państwa członkowskiego przewiduje nałożenie kary przez organ inny niż sąd właściwy w sprawach karnych, a jej nałożenie może być przedmiotem odwołania lub przekazania do takiego sądu; lub</p> <p>b) w przypadku gdy nie można nałożyć kary pozbawienia wolności,</p> <p>niniejszą dyrektywę stosuje się jedynie do postępowania przed sądem właściwym w sprawach karnych.</p> <p>W każdym przypadku niniejsza dyrektywa ma zastosowanie, gdy podejmowana jest decyzja o pozbawieniu wolności, a także w czasie pozbawienia wolności, na każdym etapie postępowania do momentu jego zakończenia.</p>				
Art. 3	<p style="text-align: center;">Definicja</p> <p>Do celów niniejszej dyrektywy „pomoc prawna z urzędu” oznacza finansowanie przez państwo członkowskie pomocy adwokata, umożliwiające korzystanie z prawa dostępu do adwokata.</p>	<p>N – Przepis nie wymaga transpozycji.</p> <p>Cel jest realizowany przez art. 618 §1 pkt 11 kpk i Rozporządzenie Ministra Sprawiedliwości w sprawie ponoszenia przez Skarb Państwa kosztów nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej przez adwokata z urzędu z dnia 3 października 2016 r. (Dz.U. z 2016 r. poz. 1714) tj. z dnia 30 listopada 2018 r. (Dz.U. z 2019 r. poz. 18)</p>			

Art. 4	<p>Pomoc prawna z urzędu w postępowaniu karnym</p> <p>1. Państwa członkowskie zapewniają podejrzanym i oskarżonym, którzy nie posiadają wystarczających środków na pokrycie kosztów pomocy adwokata, prawo do pomocy prawnej z urzędu, gdy wymaga tego interes wymiaru sprawiedliwości.</p> <p>2. Państwa członkowskie mogą zastosować ocenę sytuacji majątkowej, ocenę zasadności lub obie te oceny, aby ustalić, czy należy przyznać pomoc prawną z urzędu zgodnie z ust. 1.</p> <p>3. W przypadku gdy państwo członkowskie stosuje ocenę sytuacji majątkowej, uwzględnia wszystkie istotne i obiektywne czynniki, takie jak dochód, majątek i sytuację rodzinną danej osoby, a także koszt pomocy adwokata oraz stopę życiową w tym państwie członkowskim, w celu ustalenia, czy zgodnie z kryteriami mającymi zastosowanie w tym państwie członkowskim podejrzanym lub oskarżonym nie dysponuje wystarczającymi środkami, aby pokryć koszty pomocy adwokata.</p> <p>4. W przypadku gdy państwo członkowskie stosuje ocenę zasadności, uwzględnia wagę czynu zabronionego, złożoność sprawy oraz surowość grożącej kary w celu ustalenia, czy interes wymiaru sprawiedliwości wymaga przyznania pomocy prawnej z urzędu. W każdym przypadku kryteria oceny zasadności uznaje się za spełnione w następujących sytuacjach:</p> <p>a) w przypadku gdy podejrzanym lub oskarżonym jest</p>	<p>N – Przepis nie wymaga transpozycji</p> <p>Cel jest realizowany przez art. 78, art. 79 § 1 i 2, art. 80, art. 81, art. 81a, art. 245, art. 249 § 3, i 5 kpk</p>			
--------	---	--	--	--	--

	<p>postawiony przed właściwym sądem lub sędzią w celu podjęcia decyzji w sprawie pozbawienia wolności, na jakimkolwiek etapie postępowania w zakresie niniejszej dyrektywy; oraz</p> <p>b) w czasie pozbawienia wolności.</p> <p>5. Państwa członkowskie zapewniają przyznanie pomocy prawnej z urzędu bez zbędnej zwłoki, najpóźniej przed przesłuchaniem przez policję, inny organ ścigania lub organ sądowy, lub przed przeprowadzeniem czynności dochodzeniowo-śledczych lub dowodowych, o których mowa w art. 2 ust. 1 lit. c).</p> <p>6. Pomocy prawnej z urzędu udziela się jedynie do celów postępowania karnego, w którym dana osoba jest podejrzanym lub oskarżonym o popełnienie czynu zabronionego</p>				
Art. 5	<p>Pomoc prawna z urzędu w ramach postępowania dotyczącego europejskiego nakazu aresztowania</p> <p>1. Państwo członkowskie wykonujące nakaz zapewnia, aby osoby, których dotyczy wniosek, miały prawo do pomocy prawnej z urzędu od chwili zatrzymania dokonanego na mocy europejskiego nakazu aresztowania do czasu ich przekazania albo do czasu uprawomocnienia się decyzji o odmowie przekazania.</p> <p>2. Państwo członkowskie wydające nakaz zapewnia, aby osoby, których dotyczy wniosek w postępowaniu dotyczącym europejskiego nakazu aresztowania do celów przeprowadzenia postępowania karnego i które</p>	<p>N – Przepis nie wymaga transpozycji</p> <p>Cele są realizowane przez przepisy art. 78, art. 79, art. 80, art. 81, art. 81a, art. 245, art. 617l §4 kpk.</p>			

	<p>korzystają z przysługującego im prawa do ustanowienia adwokata w państwie członkowskim wykonującym nakaz zgodnie z art. 10 ust. 4 i 5 dyrektywy 2013/48/UE, miały prawo do pomocy prawnej z urzędu w państwie członkowskim wydającym nakaz do celów takiego postępowania w państwie członkowskim wykonującym nakaz, o ile taka pomoc prawna z urzędu jest niezbędna, aby zapewnić skuteczny dostęp do wymiaru sprawiedliwości.</p> <p>3. Prawo do pomocy prawnej z urzędu, o którym mowa w ust. 1 i 2, może być uzależnione od oceny sytuacji majątkowej zgodnie z art. 4 ust. 3, który stosuje się odpowiednio.</p>				
Art. 6	<p>Decyzje dotyczące przyznawania pomocy prawnej z urzędu</p> <p>1. Decyzje o przyznaniu lub odmowie przyznania pomocy prawnej z urzędu, a także o przyznaniu adwokata są podejmowane przez właściwy organ bez zbędnej zwłoki. Państwa członkowskie podejmują odpowiednie środki w celu zapewnienia, aby właściwy organ podejmował decyzje z zachowaniem należytej staranności, z poszanowaniem prawa do obrony.</p> <p>2. Państwa członkowskie podejmują odpowiednie środki w celu zapewnienia, aby podejrzani, oskarżeni, a także osoby, których dotyczy wnioski, zostały poinformowane na piśmie w przypadku całkowitego lub częściowego nieuwzględnienia ich wniosku o pomoc prawną z urzędu.</p>	<p>N – Przepis nie wymaga transpozycji</p> <p>Cele są realizowane przez art. 81a kpk oraz Rozporządzenie Ministra Sprawiedliwości w sprawie sposobu zapewnienia oskarżonemu korzystania z pomocy obrońcy z urzędu z dnia 28 września 2020 r. (Dz. U. z 2020 r. poz. 1681)</p>			

Art. 7	<p>Jakość usług w zakresie pomocy prawnej z urzędu oraz szkolenia</p> <p>1. Państwa członkowskie podejmują niezbędne środki, w tym w zakresie finansowania, aby zapewnić:</p> <p>a) skuteczny system pomocy prawnej z urzędu o) odpowiedniej jakości; oraz</p> <p>b) usługi pomocy prawnej z urzędu o jakości odpowiedniej) do zagwarantowania rzetelności postępowania, przy należyтым poszanowaniu niezależności zawodu adwokata.</p> <p>2. Państwa członkowskie zapewniają, aby pracownikom uczestniczącym w podejmowaniu decyzji dotyczących pomocy prawnej z urzędu w postępowaniu karnym oraz w postępowaniu dotyczącym europejskiego nakazu aresztowania zapewniono odpowiednie szkolenie.</p> <p>3. Przy należyтым poszanowaniu niezależności zawodu adwokata oraz roli podmiotów zajmujących się szkoleniem adwokatów, państwa członkowskie podejmują odpowiednie środki, aby wspierać odpowiednie szkolenia dla adwokatów świadczących pomoc prawną z urzędu.</p> <p>4. Państwa członkowskie podejmują odpowiednie środki w celu zapewnienia, aby podejrzani lub oskarżeni w postępowaniu karnym, a także osoby, których dotyczy</p>	<p>N – Przepis nie wymaga transpozycji</p> <p>Cele są realizowane przez przepisy Ustawy z dnia 26 maja 1982r. Prawo o adwokaturze (art. 65, 66, 72, 74 i przepisy z działów VII i VIII tej ustawy) oraz Uchwała Naczelnej Rady Adwokackiej nr 57/2011 „O doskonaleniu zawodowym adwokatów” Uchwała Naczelnej Rady Adwokackiej nr 70/2012 w sprawie zmiany uchwały nr 57/2011, nadto przez przepisy Ustawy z dnia 6 lipca 1982r. o radcach prawnych (art. 3, 13-16, 22, 23-26, i przepisy z Rozdziałów 4 i 6 tej ustawy) oraz art. 23 Kodeksu Etyki Radców Prawnych (dotyczy obowiązku doskonalenia zawodowego), także przez art. 81 kpk.</p>			

	wniosek w postępowaniu dotyczącym europejskiego nakazu aresztowania, miały prawo do zmiany – na żądanie – przyznanego im adwokata świadczącego pomoc prawną z urzędu, w przypadku gdy uzasadniają to szczególne okoliczności.				
Art. 8	<p style="text-align: center;">Środki naprawcze</p> <p>Państwa członkowskie zapewniają, aby podejrzani i oskarżeni a także osoby, których dotyczy wniosek, miały prawo do skutecznego środka naprawczego na mocy prawa krajowego w przypadku naruszenia ich praw wynikających z niniejszej dyrektywy.</p>	<p>N - przepis nie wymaga transpozycji.</p> <p>Cele przepisu realizowane są przez art. 438, art. 439 §1 pkt 10 kpk.</p>			
Art. 9	<p style="text-align: center;">Osoby wymagające szczególnego traktowania</p> <p>Państwa członkowskie zapewniają, aby przy wdrażaniu niniejszej dyrektywy uwzględniane były szczególne potrzeby podejrzanych, oskarżonych i osób, których dotyczy wniosek, wymagających szczególnego traktowania.</p>	<p>N – przepis nie wymaga transpozycji.</p> <p>Cel przepisu jest realizowany przez art. 79 kpk</p>			
Art. 10	<p style="text-align: center;">Przekazywanie danych i sprawozdawczość</p> <p>1. Do dnia 25 maja 2021 r., a następnie co trzy lata państwa członkowskie przekazują Komisji dostępne dane przedstawiające stan wprowadzania w życie praw określonych w niniejszej dyrektywie.</p> <p>2. Do dnia 25 maja 2022 r., a następnie co trzy lata Komisja składa Parlamentowi Europejskiemu i Radzie sprawozdanie z wprowadzania w życie niniejszej</p>	<p>N – przepis nie wymaga transpozycji.</p>			

	dyrektywy. W sprawozdaniu tym Komisja dokonuje oceny wprowadzania w życie niniejszej dyrektywy pod względem prawa do pomocy prawnej z urzędu w postępowaniu karnym, a także w postępowaniu dotyczącym europejskiego nakazu aresztowania.				
Art. 11	<p style="text-align: center;">Nieobniżanie poziomu ochrony</p> <p>Żaden z przepisów niniejszej dyrektywy nie może być rozumiany jako stanowiący ograniczenie lub odstępstwo od praw i gwarancji procesowych, które są zapewnione na mocy Karty, EKPC lub innych stosownych postanowień prawa międzynarodowego lub prawa któregośkolwiek z państw członkowskich zapewniającego wyższy poziom ochrony.</p>	N – Brak potrzeby wprowadzenia przepisu odzwierciedlającego treść tego artykułu. Jego implementacja następuje dzięki zapewnieniu podejrzanym oraz oskarżonym w postępowaniu karnym oraz osobom, których dotyczy wnioski w postępowaniu dotyczącym europejskiego nakazu aresztowania na podstawie decyzji ramowej 2002/584/WSiSW gwarancji przewidzianych przepisami w prawie krajowym.			
Art. 12	<p style="text-align: center;">Transpozycja</p> <p>1. Państwa członkowskie wprowadzą w życie przepisy ustawowe, wykonawcze i administracyjne niezbędne do wykonania niniejszej dyrektywy do dnia 25 maja 2019 r. Niezwłocznie powiadają o tym Komisję.</p> <p>Przepisy przyjęte przez państwa członkowskie zawierają odniesienie do niniejszej dyrektywy lub odniesienie takie towarzyszy ich urzędowej publikacji. Metody dokonywania takiego odniesienia określone są przez państwa członkowskie.</p> <p>2. Państwa członkowskie przekazują Komisji tekst przepisów prawa krajowego przyjętych w dziedzinie objętej niniejszą dyrektywą.</p>	N – brak konieczności działań legislacyjnych			

Art. 13	<p style="text-align: center;">Wejście w życie</p> <p>Niniejsza dyrektywa wchodzi w życie dwudziestego dnia po jej opublikowaniu w <i>Dzienniku Urzędowym Unii Europejskiej</i>.</p>	N – Brak konieczności działań legislacyjnych			
Art. 14	<p style="text-align: center;">Adresaci</p> <p>Niniejsza dyrektywa skierowana jest do państw członkowskich zgodnie z Traktatami.</p>	N – Brak konieczności działań legislacyjnych			

1) w wypadku projektu usuwającego naruszenie Komisji należy wpisać nr naruszenia, zaś w wypadku wykonywania orzeczeń Trybunału Sprawiedliwości (czy to w trybie prejudycjalnym czy skargowym) należy podać datę wyroku i sygnaturę sprawy

2) tabelę zbieżności dla przepisów Unii Europejskiej można wygenerować przy pomocy systemu e-step (www.e-step.pl/urzednik). W wypadku konieczności dodania uzasadnienia dla przekroczenia minimum europejskiego należy dodać odpowiednią kolumnę

3) w tej części należy wskazać przepisy dyrektywy, decyzji ramowej, przepisy prawa UE, których naruszenie wskazała Komisja lub których wykładni dokonał Trybunał Sprawiedliwości

4) w tej części należy wskazać wszystkie przepisy projektu aktu prawnego, które nie zostały wymienione w pierwszej części tabeli. Ze względu na konieczność ograniczenia projektów implementujących prawo UE do przepisów wyłącznie i ściśle dostosowawczych przepisy wykraczające poza ten zakres powinny mieć charakter wyjątkowy i być opatrzone uzasadnieniem konieczności ich wprowadzenia .

(*) jeżeli do wdrożenia danego przepisu UE potrzebne jest oprócz przepisu przenoszącego treść, także wprowadzenie przepisów zapewniających stosowanie (np. przepisy proceduralne, przepisy karne itp.), w tabeli powinny znaleźć się wszystkie te przepisy wraz z oznaczeniem ich jednostek redakcyjnych

(**) w wypadku wprowadzenia przepisów, które przekraczają minimum ustanowione przepisami UE (o ile jest to dopuszczalne) konieczne jest uzasadnienie zastosowania takiej normy

**ROZPORZĄDZENIE
MINISTRA SPRAWIEDLIWOŚCI**

z dnia

**w sprawie określenia wzoru pouczenia o uprawnieniach i obowiązkach podejrzanego w
postępowaniu karnym¹⁾**

Na podstawie art. 300 § 4 ustawy z dnia 6 czerwca 1997 r. – Kodeks postępowania karnego (Dz. U. z 2022 r. poz. 1375, 1855, 2582 i 2600) zarządza się, co następuje:

§ 1. Określa się wzór pouczenia o uprawnieniach i obowiązkach podejrzanego w postępowaniu karnym, stanowiący załącznik do rozporządzenia.

§ 2. Rozporządzenie wchodzi w życie z dniem r.²⁾

MINISTER SPRAWIEDLIWOŚCI

¹⁾ Niniejsze rozporządzenie dokonuje w zakresie swojej regulacji wdrożenia dyrektywy Parlamentu Europejskiego i Rady 2012/13/UE z dnia 22 maja 2012 r. w sprawie prawa do informacji w postępowaniu karnym (Dz. Urz. UE L 142 z 01.06.2012, str. 1).

²⁾ Niniejsze rozporządzenie było poprzedzone rozporządzeniem Ministra Sprawiedliwości z dnia 14 września 2020 r. w sprawie określenia wzoru pouczenia o uprawnieniach i obowiązkach podejrzanego w postępowaniu karnym (Dz. U. poz. 1618), które traci moc z dniem wejścia w życie niniejszego rozporządzenia zgodnie z art. ustawy z dnia o zmianie ustawy – Kodeks postępowania karnego oraz niektórych innych ustaw (Dz. U. poz.).

Załącznik
do rozporządzenia
Ministra Sprawiedliwości
z dnia
(Dz. U. poz.)

WZÓR

**POUCZENIE O UPRAWNIENIACH I OBOWIĄZKACH PODEJRZANEGO W
POSTĘPOWANIU KARNYM**

Jako podejrzanemu w postępowaniu karnym przysługują Ci następujące uprawnienia:

1 Wyjaśnienia

- Podczas przesłuchania możesz składać wyjaśnienia lub odmówić składania wyjaśnień, lub odmówić odpowiedzi na poszczególne pytania bez konieczności podania przyczyn odmowy (art. 175 § 1)³⁾.
- W trakcie przesłuchania, na Twoje żądanie lub na żądanie Twojego obrońcy, możesz składać wyjaśnienia również na piśmie, jednakże w tym czasie nie możesz kontaktować się z innymi osobami. Przesłuchujący z ważnych powodów może odmówić zgody na złożenie wyjaśnień w tej formie (art. 176 § 1 i 2).
- Jeżeli będziesz obecny/obecna przy czynnościach dowodowych, możesz złożyć wyjaśnienia co do każdego dowodu (art. 175 § 2).

2 Pomoc prawna

- Masz prawo do korzystania z pomocy ustanowionego przez Ciebie obrońcy. Nie możesz mieć więcej niż trzech obrońców z wyboru jednocześnie (art. 77).
- Jeżeli jesteś tymczasowo aresztowany/aresztowana, możesz porozumiewać się z obrońcą podczas nieobecności innych osób lub korespondencyjnie. Prokurator może zastrzec w szczególnie uzasadnionych przypadkach, jeżeli wymaga tego dobro postępowania przygotowawczego, że będzie przy tym obecny sam lub osoba przez niego upoważniona. Prokurator może także z takich samych powodów zastrzec kontrolę Twojej korespondencji z obrońcą. Zastrzeżenia te nie mogą być utrzymywane ani dokonane po upływie 14 dni od dnia tymczasowego aresztowania (art. 73).

³⁾ Jeżeli nie wskazano innej podstawy prawnej, przepisy w nawiasach oznaczają odpowiednie artykuły ustawy z dnia 6 czerwca 1997 r. - Kodeks postępowania karnego (Dz.U. z 2022 r. poz. 1375, 1855, 2582 i 2600).

- Jeżeli wykazesz, że nie stać Cię na obrońcę (nie jesteś w stanie ponieść kosztów obrony z wyboru bez uszczerbku dla niezbędnego utrzymania siebie i rodziny), sąd może na Twój wniosek wyznaczyć obrońcę z urzędu, również w celu dokonania określonej czynności procesowej (art. 78).

- Żądanie wyznaczenia obrońcy z urzędu w postępowaniu sądowym możesz zgłosić w terminie 7 dni od daty doręczenia Ci odpisu aktu oskarżenia. Jeżeli swoje żądanie złożysz po tym terminie lub nie dołączysz do niego dowodów, za pomocą których wykazesz, że nie możesz ponieść kosztów obrony, może to spowodować rozpoznanie wniosku po wyznaczonym terminie rozprawy lub posiedzenia (art. 338b § 1 i 2).

- Żądanie wyznaczenia obrońcy z urzędu po pierwszym terminie rozprawy lub posiedzenia powinienes/powinnaś złożyć w takim terminie, aby jego rozpoznanie nie powodowało zmiany kolejnego terminu rozprawy lub posiedzenia (art. 338b § 3).

- Możesz żądać, aby w Twoim przesłuchaniu brał udział ustanowiony obrońca. Jednak niestawiennictwo obrońcy nie tamuje przesłuchania (art. 301).

- W przypadku skazania lub warunkowego umorzenia postępowania karnego możesz zostać obciążony/obciążona kosztami obrony z urzędu (art. 627 i art. 629).

3 Badanie lekarskie i wywiad środowiskowy

- Organy prowadzące postępowanie karne mogą zarządzić wydanie wobec Ciebie opinii przez biegłych lekarzy psychiatrów bądź przeprowadzenie badania lekarskiego (art. 202, art. 215).

- W stosunku do Ciebie organy prowadzące postępowanie karne mogą zarządzić przeprowadzenie wywiadu środowiskowego. (art. 214 § 1).

4 Usprawiedliwianie nieobecności

W przypadku gdy zostałeś wezwany/zostałaś wezwana do osobistego stawiennictwa, usprawiedliwienie nieobecności z powodu choroby jest możliwe wyłącznie po przedstawieniu zaświadczenia wystawionego przez lekarza sądowego. Inne zaświadczenie lub zwolnienie jest niewystarczające (art. 117 § 2a).

5 Korzystanie z pomocy tłumacza

- Jeżeli nie znasz wystarczająco języka polskiego, masz prawo do korzystania z bezpłatnej pomocy tłumacza. Na Twój wniosek lub na wniosek Twojego obrońcy tłumacz będzie

wezwany do kontaktu z obrońcą w związku z czynnością, w której masz prawo uczestniczyć (art. 72 § 1 i 2).

- Jeżeli nie znasz wystarczająco języka polskiego, otrzymasz wraz z tłumaczeniem postanowienie o przedstawieniu, uzupełnieniu oraz zmianie zarzutów, akt oskarżenia oraz orzeczenia podlegające zaskarżeniu lub kończące postępowanie. Jeżeli wyrazisz zgodę, prowadzący postępowanie może przestać na ogłoszeniu Ci przetłumaczonego orzeczenia kończącego postępowanie, jeżeli nie podlega ono zaskarżeniu (art. 72 § 3).

6 Informacja o treści zarzutów

- Masz prawo do informacji, o co jesteś podejrzany/podejrzana: o treści zarzutów, ich uzupełnieniu i zmianach oraz o kwalifikacji prawnej zarzucanego Ci przestępstwa (art. 313 § 1, art. 314, art. 325g § 2 i art. 308).

- Masz prawo żądać, do czasu zawiadomienia o terminie zaznajomienia z materiałami postępowania, podania Ci ustnie podstaw zarzutów, a także sporządzenia uzasadnienia na piśmie w terminie 14 dni (art. 313 § 3).

7 Wnioski dowodowe i udział w czynnościach

- Możesz złożyć wniosek o dokonanie czynności w prowadzonym postępowaniu, np. o przesłuchanie świadka, uzyskanie dokumentu, dopuszczenie opinii biegłego (art. 315 § 1).

- Twój wniosek nie zostanie uwzględniony, jeżeli (art. 170 § 1):

- przeprowadzenie dowodu jest niedopuszczalne,
- okoliczność, która ma być udowodniona, nie ma znaczenia dla rozstrzygnięcia sprawy albo jest już udowodniona zgodnie z Twoim twierdzeniem,
- dowód jest nieprzydatny do stwierdzenia danej okoliczności,
- dowodu nie da się przeprowadzić,
- wniosek o dokonanie czynności w sposób oczywisty zmierza do przedłużenia postępowania lub został złożony po terminie zakreślonym przez prowadzącego postępowanie, o którym zostałeś zawiadomiony/zostałaś zawiadomiona.

- Prowadzący postępowanie nie może odmówić Tobie i Twojemu obrońcy udziału w czynności, jeżeli złożyłeś/złożyłaś wniosek o jej przeprowadzenie (art. 315 § 2).

- Możesz zażądać dopuszczenia do udziału w innych czynnościach postępowania. Prokurator może odmówić Ci udziału w tych czynnościach w szczególnie uzasadnionym przypadku ze względu na ważny interes postępowania, a w przypadku, jeżeli jesteś pozbawiony/pozbawiona wolności, gdy to sprowadzenie Cię spowodowałoby poważne trudności (art. 317).
- Jeżeli czynności postępowania nie będzie można powtórzyć, Ty i Twój obrońca możecie brać w niej udział, chyba że zachodzi niebezpieczeństwo utraty lub zniekształcenia dowodu w razie zwłoki (art. 316 § 1).
- Jeżeli istnieje obawa, że świadka nie będzie można przesłuchać na rozprawie, możesz wystąpić o jego przesłuchanie przez sąd lub zwrócić się do prokuratora o spowodowanie przesłuchania świadka w tym trybie (art. 316 § 3).
- Jeżeli w postępowaniu zostanie dopuszczony dowód z opinii biegłego, Ty i Twój obrońca możecie wziąć udział w przesłuchaniu biegłego oraz zapoznać się z jego opinią, jeżeli została złożona na piśmie (art. 318).

8 Dostęp do akt sprawy

- Możesz żądać dostępu do akt sprawy, sporządzenia z nich odpisów i kopii, również po zakończeniu postępowania przygotowawczego (dochodzenia lub śledztwa). W postępowaniu przygotowawczym można odmówić Ci dostępu do akt ze względu na ważny interes państwa lub dobro postępowania. Akta mogą być udostępnione w postaci elektronicznej (art. 156).
- Jeżeli przed skierowaniem sprawy do sądu złożono wnioski o zastosowanie lub przedłużenie wobec Ciebie tymczasowego aresztowania, zarówno Tobie, jak i Twojemu obrońcy udostępnia się akta sprawy w tej części, która zawiera dowody dołączone do wniosku. Jeżeli istnieje uzasadniona obawa niebezpieczeństwa dla życia, zdrowia albo wolności świadka lub osoby dla niego najbliższej, zeznania takiego świadka nie zostaną Ci udostępnione (art. 156 § 5a).

9 Końcowe zaznajomienie z materiałami postępowania

- Możesz żądać końcowego zaznajomienia z materiałami postępowania przed jego zamknięciem. W tej czynności może brać udział Twój obrońca (art. 321 § 1 i 3).
- W terminie 3 dni od daty zaznajomienia z materiałami postępowania możesz złożyć wniosek o uzupełnienie postępowania (art. 321 § 5).
- Przed końcowym zaznajomieniem z materiałami postępowania masz prawo przejrzania akt, które mogą być udostępnione również w postaci elektronicznej (art. 321 § 1).

10 Postępowanie mediacyjne

- Możesz żądać skierowania sprawy do postępowania mediacyjnego, aby pogodzić się z pokrzywdzonym i ewentualnie uzgodnić z nim sposób naprawienia szkody (art. 23a § 1). Udział w postępowaniu mediacyjnym jest dobrowolny. Pozytywne wyniki przeprowadzonej mediacji są brane pod uwagę przez sąd przy wymiarze kary (art. 53 § 3 ustawy z dnia 6 czerwca 1997 r. - Kodeks karny (Dz.U. z 2022 r. poz. 1138, 1726, 1855, 2339 i 2600)).
- Postępowanie mediacyjne prowadzi ustanowiony mediator, który jest obowiązany zachować w tajemnicy przebieg postępowania mediacyjnego (art. 178a).

11 Uzgodnienie wymiaru kary

- W przypadku gdy dolna granica kary pozbawienia wolności za zarzucane Ci przestępstwo jest niższa niż 3 lata, przed skierowaniem aktu oskarżenia możesz uzgodnić z prokuratorem treść wniosku o wydanie wyroku i wymierzenie przez sąd uzgodnionych kar lub innych środków bez przeprowadzania dowodów. W takim przypadku przysługuje Ci prawo do przejrzania akt sprawy (art. 335 § 1 i 3). Prokurator może także dołączyć taki wniosek do aktu oskarżenia (art. 335 § 2). Wniosek może zostać uwzględniony przez sąd, jeżeli pokrzywdzony się temu nie sprzeciwi (art. 343 § 2).
- Jeżeli zarzucono Ci przestępstwo zagrożone karą nieprzekraczającą 15 lat pozbawienia wolności, taki wniosek możesz również złożyć samodzielnie, przed doręczeniem Ci zawiadomienia o terminie rozprawy (art. 338a). Sąd może go uwzględnić tylko wtedy, gdy prokurator i pokrzywdzony się nie sprzeciwią (art. 343a § 2).
- Jeżeli zarzucono Ci przestępstwo zagrożone karą nieprzekraczającą 15 lat pozbawienia wolności, taki wniosek możesz również złożyć na rozprawie, lecz tylko do chwili zakończenia pierwszego przesłuchania wszystkich oskarżonych. Jeżeli nie masz obrońcy z wyboru, sąd na Twój wniosek może wyznaczyć Ci obrońcę z urzędu (art. 387 § 1). Sąd może go uwzględnić tylko wtedy, gdy prokurator i pokrzywdzony się nie sprzeciwią (art. 387 § 2).
- Jeżeli złożyłeś/złożyłaś takie wnioski, to podstawą apelacji nie mogą być zarzuty błędu w ustaleniach faktycznych i rażącej niewspółmierności kary, środka karnego, nawiązki lub niesłusznego zastosowania albo niezastosowania środka zabezpieczającego, przepadku albo innego środka, związane z treścią zawartego porozumienia (art. 447 § 5).

12 Udział w postępowaniu przyspieszonym

- Jeżeli w postępowaniu przyspieszonym będziesz uczestniczyć w czynnościach w drodze wideokonferencji, Policja doręczy Ci odpis wniosku o rozpoznanie sprawy oraz udostępni kopie dokumentów materiału dowodowego przekazanego do sądu (art. 517b § 2a i art. 517e § 1a).

- Jeżeli bierzesz udział w postępowaniu w drodze wideokonferencji, to w miejscu, w którym przebywasz, w czynnościach uczestniczy Twój obrońca, jeżeli został ustanowiony, oraz tłumacz, gdy nie władasz językiem polskim lub jesteś osobą głuchą lub niemą, a nie wystarcza porozumiewanie się za pomocą pisma, jak również wtedy, gdy trzeba przełożyć na język polski pismo sporządzone w języku obcym lub odwrotnie, albo zapoznać się z treścią przeprowadzonego dowodu (art. 517b § 2c i 2d).

- Jeżeli bierzesz udział w postępowaniu w drodze wideokonferencji, możesz składać wnioski i oświadczenia oraz dokonywać czynności procesowych wyłącznie ustnie do protokołu. Zostaniesz poinformowany/poinformowana przez sąd o treści wszystkich pism procesowych, które wpłynęły do akt sprawy od chwili przekazania do sądu wniosku o rozpoznanie sprawy. Jeżeli tego zażadasz, sąd odczyta ich treść. Pisma procesowe, których nie można było przekazać do sądu, mogą być odczytane na rozprawie (art. 517ea § 1 i 2).

- W postępowaniu przyspieszonym wniosek o sporządzenie i doręczenie pisemnego uzasadnienia wyroku możesz złożyć na piśmie w terminie 3 dni od daty ogłoszenia wyroku albo jego doręczenia (jeżeli ustawa przewiduje jego doręczenie). Wniosek możesz również złożyć ustnie do protokołu rozprawy lub posiedzenia (art. 517h § 1).

- Masz 7 dni od dnia doręczenia wyroku z uzasadnieniem na ewentualne wniesienie apelacji (art. 517h § 3). Jeżeli jesteś podejrzanym w postępowaniu karnym, ciążą na Tobie następujące obowiązki:

Nie masz obowiązku dowodzenia swojej niewinności ani obowiązku dostarczania dowodów na swoją niekorzyść (art. 74 § 1). Jesteś jednak obowiązany/obowiązana poddać się:

1) oględzinom ciała i badaniom niepołączonym z naruszeniem integralności ciała, pobraniu odcisków palców, fotografowaniu oraz okazaniu innym osobom (art. 74 § 2 pkt 1);

2) badaniom psychologicznym i psychiatrycznym oraz badaniom połączonym z dokonaniem zabiegów na ciele, z wyjątkiem chirurgicznych, pod warunkiem że nie zagraża to zdrowiu, jeżeli przeprowadzenie tych badań jest niezbędne (zwłaszcza pobranie krwi, włosów lub wydzielin organizmu, np. śliny); badania powinny być przeprowadzone przez uprawnionego do tego pracownika służby zdrowia (art. 74 § 2 pkt 2);

3) pobraniu przez policjanta lub inną uprawnioną osobę wymazu ze służówki policzków, o ile jest to konieczne i nie zagraża zdrowiu (art. 74 § 2 pkt 3).

Niespełnienie tych obowiązków może prowadzić do Twojego zatrzymania i przymusowego doprowadzenia, jak również skutkować zastosowaniem wobec Ciebie w niezbędnym zakresie siły fizycznej lub środków technicznych służących obezwładnieniu (art. 74 § 3a).

13 Tymczasowe aresztowanie oraz inne środki zapobiegawcze stanowiące alternatywę względem tymczasowego aresztowania

- Masz prawo wiedzieć o tym, że mogą być wobec Ciebie zastosowane środki zapobiegawcze, tj. tymczasowy areszt bądź środki wolnościowe, które mają pierwszeństwo przed tymczasowym aresztowaniem (np. dozór policyjny, poręczenie majątkowe lub osobiste, nakaz opuszczenia lokalu mieszkalnego zajmowanego wspólnie z pokrzywdzonym) (art. 257 § 1, art. 266, art. 271, art. 272, art. 275, art. 275a).

- Masz prawo wiedzieć, że jeśli tymczasowe aresztowanie spowodowałoby dla Twojego życia lub zdrowia poważne niebezpieczeństwo, bądź pociągałoby wyjątkowo ciężkie skutki dla Ciebie lub Twojej najbliższej rodziny, właściwy organ powinien odstąpić od stosowania tego środka, chyba że szczególne względy sprzeciwiają się temu, bądź ukrywasz się, nie stawiasz na wezwania albo w inny sposób utrudniasz postępowanie karne (art. 259 § 1 i 4),

- Masz prawo wiedzieć, na jaki czas orzekany jest tymczasowy areszt i do kiedy ma trwać. W postępowaniu przygotowawczym tymczasowy areszt powinien trwać nie dłużej niż 3 miesiące. Z uwagi na szczególne okoliczności, okres tymczasowego aresztowania może być wydłużony (art. 251 § 2, art. 263).

14 Wyłączenie jawności

- Masz prawo wiedzieć, że posiedzenie sądu co do zasady odbywa się jawnie. Sąd może wyłączyć jawność posiedzenia, jeżeli uczestniczy w nim osoba zatrzymana, która nie ukończyła 18 lat (art. 360 § 1 pkt 2 w zw. z art. 95b) lub jawność mogłaby wywołać zakłócenie spokoju publicznego, obrażać dobre obyczaje, ujawnić okoliczności, które ze względu na ważny interes państwa powinny być zachowane w tajemnicy albo naruszyć ważny interes prywatny (art. 360 §1 pkt 1 w zw. z art. 95b), a nadto na żądanie osoby, która złożyła wniosek o ściganie (art. 360 §1 pkt 3 w zw. z art. 95b).

- Masz prawo wiedzieć, że w razie wyłączenia jawności mogą być obecne na rozprawie, oprócz osób biorących udział w postępowaniu, po dwie osoby wskazane przez oskarżyciela publicznego, oskarżyciela posiłkowego, oskarżyciela prywatnego lub przez Ciebie. Jeżeli jest kilku oskarżycieli lub oprócz Ciebie kilku oskarżonych, każdy z nich może żądać pozostawienia na sali rozpraw po jednej osobie (art. 361).

Jesteś obowiązany/obowiązana również:

1) stawiać się na każde wezwanie i zawiadamiać organ prowadzący postępowanie o każdej zmianie miejsca zamieszkania lub pobytu trwającego dłużej niż 7 dni, w tym także z powodu pozbawienia wolności w innej sprawie (tymczasowego aresztowania, osadzenia w zakładzie karnym w celu odbycia kary), jak również o każdej zmianie danych umożliwiających kontaktowanie się z Tobą (numer telefonu, adres poczty elektronicznej, telefaksu); w przypadku niestawiennictwa możesz być zatrzymany/zatrzymana i doprowadzony/doprowadzona przymusowo (art. 75 § 1 i 2);

2) wskazać adresata (tzn. osobę lub instytucję z danymi adresowymi) dla doręczeń w kraju lub w innym państwie członkowskim Unii Europejskiej, kiedy nie przebywasz w kraju lub w innym państwie członkowskim Unii Europejskiej; w przeciwnym przypadku pismo wysłane na ostatnio znany adres w kraju lub w innym państwie członkowskim Unii Europejskiej zostanie uznane za skutecznie doręczone (art. 138);

3) podać nowy adres w przypadku zmiany miejsca zamieszkania lub pobytu, w tym także z powodu pozbawienia wolności w innej sprawie (tymczasowego aresztowania, osadzenia w zakładzie karnym w celu odbycia kary) lub zmiany adresu skrytki pocztowej lub zaprzestania korzystania z niego; w przeciwnym przypadku pismo wysłane na dotychczasowy adres (w tym na adres oznaczonej skrytki pocztowej) zostanie uznane za skutecznie doręczone (art. 139).

Jeżeli doręczenia nie można dokonać adresatowi osobiście, dorosłemu domownikowi albo na wskazany przez podejrzanego adres skrzynki pocztowej, pismo przesłane za pośrednictwem operatora pocztowego pozostawia się w najbliższej placówce pocztowej tego operatora, a przesłane w inny sposób w najbliższej jednostce Policji albo we właściwym urzędzie gminy. O pozostawieniu pisma doręczający umieszcza zawiadomienie w skrzynce do doręczania korespondencji bądź na drzwiach mieszkania adresata lub w innym widocznym miejscu ze wskazaniem, gdzie i kiedy pismo pozostawiono oraz że należy je odebrać w ciągu 7 dni; w razie bezskutecznego upływu tego terminu, należy czynność zawiadomienia powtórzyć jeden raz. W razie dokonania tych czynności pismo uznaje się za doręczone (art. 133 § 2).

Przesłuchanie przez konsula

Jeżeli przebywasz za granicą, możesz być przesłuchany/przesłuchana przez konsula. Przesłuchanie może się odbyć tylko wtedy, gdy posiadasz obywatelstwo polskie, wyrazisz na to zgodę i zostanie ono przeprowadzone przez polskiego konsula. W takim wypadku nie stosuje się przepisów o obowiązku stawiennictwa i konsekwencji z tym związanych (art. 26 ust. 1 pkt 2 ustawy z dnia 25 czerwca 2015 r. - Prawo konsularne (Dz.U. z 2021 r. poz. 823 oraz z 2022 r. poz. 350 i 583)).

Masz prawo do obecności na rozprawie sądowej (art. 374 § 1).

Pamiętaj, że jeżeli przedstawione pouczenie wydaje Ci się niejasne lub niepełne, możesz żądać od prowadzącego postępowanie dodatkowych, szczegółowych informacji o Twoich uprawnieniach i obowiązkach.

Masz obowiązek złożenia w aktach sprawy oświadczenia potwierdzającego otrzymanie niniejszego pouczenia.

Potwierdzam otrzymanie pouczenia

(data, podpis)

UZASADNIENIE

Rozporządzenie stanowi wykonanie delegacji zawartej w art. 300 § 4 ustawy z dnia 6 czerwca 1997 r. – Kodeks postępowania karnego (Dz.U. z 2022 r. poz. 1375, z późn. zm.) przewidującej określenie przez Ministra Sprawiedliwości wzoru pouczenia podejrzanego przed pierwszym przesłuchaniem.

Potrzeba wydania nowego rozporządzenia wynika ze zmian wprowadzonych ustawą z dnia o zmianie ustawy – Kodeks postępowania karnego oraz niektórych innych ustaw (Dz. U.).

Zmiany te wynikają z potrzeby dostosowania prawa polskiego do przepisów art. 4 i art. 5 dyrektywy Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2016/800 z dnia 11 maja 2016 r. w sprawie gwarancji procesowych dla dzieci będących podejrzanymi lub oskarżonymi w postępowaniu karnym (w dalszej części – „dyrektywa 2016/800”).

Jednak o wymienionych poniżej brakujących elementach pouczenia powinni być pouczeni wszyscy podejrzeni, nie tylko osoby, które nie ukończyły 18 lat.

Zgodnie z art. 4 dyrektywy pouczenie powinno obejmować m.in. poinformowanie o następujących prawach: prawie do adwokata, do ochrony prywatności, do obecności innych osób w toku postępowania przygotowawczego, a także rozprawy i posiedzeń sądu, wyłączenia jawności, prawa do pomocy medycznej i badań lekarskich, indywidualnej oceny (wywiadu środowiskowego), do ograniczenia pozbawienia wolności i stosowania środków alternatywnych, prawa do obecności na rozprawie, jak też do skutecznych środków odwoławczych.

Obowiązujące dotychczas pouczenie nie zawiera wszystkich wskazanych wyżej informacji, dlatego też zaszła potrzeba zmiany art. 300 §1 k.p.k.

Podkreślić przy tym należy, że w zakresie tymczasowego aresztowania i wolnościowych środków zapobiegawczych dyrektywa wymaga następujących informacji dla osoby objętej postępowaniem karnym (czas stosowania tymczasowego aresztowania, które powinno być traktowane jako ultima ratio, uzasadnienie stosowania tymczasowego aresztowania, możliwość uchylecia lub zmiany tego środka – art. 10 dyrektywy, stosowanie wolnościowych środków zapobiegawczych – art. 11 dyrektywy).

W związku z powyższym niniejsze pouczenie zostało także uzupełnione o wskazane wyżej kwestie.

Jednocześnie podkreślić należy, że zdecydowano się na umiejscowienie informacji dotyczących tymczasowego aresztowania i alternatywnych środków zapobiegawczych w niniejszym pouczeniu nie zaś pouczeniu dla osoby tymczasowo aresztowanej z tego względu, że informacje te nie odnoszą się do praw, z jakich osoba tymczasowo aresztowana może korzystać, a jedynie do ogólnych zagadnień związanych ze stosowaniem przedmiotowych środków.

Zgodnie z dotychczasowym modelem zdecydowano się na pouczenie podejrzanego o przysługujących mu uprawnieniach w prostym i przystępnym języku, co wprost wynika z treści wytycznych delegacji ustawowej, przewidującej konieczność zrozumienia pouczenia także przez osoby niekorzystające z pomocy obrońcy. Jednocześnie, zgodnie z dotychczas funkcjonującą praktyką, pouczenie wskazuje na odpowiedni przepis ustawowy, z którego wynika dany rodzaj uprawnień lub obowiązków, co umożliwia weryfikację jego treści i ustalenie brzmienia normatywnego.

Data wejścia w życie rozporządzenia została skorelowana z datą wejścia w życie zmian w Kodeksie postępowania karnego.

Projekt rozporządzenia zostanie poddany uzgodnieniom, konsultacjom publicznym i opiniowaniu.

Projekt nie wywiera wpływu na działalność mikroprzedsiębiorców, małych i średnich przedsiębiorców, oraz na sytuację ekonomiczną i społeczną rodziny a także osób niepełnosprawnych oraz osób starszych.

Projekt rozporządzenia nie wymaga przedłożenia instytucjom i organom Unii Europejskiej, w celu uzyskania opinii, dokonania powiadomienia, konsultacji albo uzgodnienia.

Rozporządzenie nie zawiera przepisów technicznych, a zatem nie podlega notyfikacji zgodnie z trybem przewidzianym w rozporządzeniu Rady Ministrów z dnia 23 grudnia 2002 r. w sprawie sposobu funkcjonowania krajowego systemu notyfikacji norm i aktów prawnych (Dz. U. poz. 2039 oraz z 2004 r. poz. 597).

Projekt zostanie udostępniony w Biuletynie Informacji Publicznej na stronie internetowej Rządowego Centrum Legislacji w zakładce Rządowy Proces Legislacyjny zgodnie z § 52 uchwały nr 190 Rady Ministrów z dnia 29 października 2013 r. – Regulamin pracy Rady Ministrów (M. P. z 2022 r. poz. 348) oraz stosownie do wymogów art. 5 ustawy z dnia 7 lipca 2005 r. o działalności lobbingsowej w procesie stanowienia prawa (Dz. U. z 2017 r. poz. 248).

**ROZPORZĄDZENIE
MINISTRA SPRAWIEDLIWOŚCI**

z dnia

**w sprawie określenia wzoru pouczenia o uprawnieniach i obowiązkach podejrzanego,
który nie ukończył 18 lat w postępowaniu karnym¹⁾**

Na podstawie art. 300 § 4 ustawy z dnia 6 czerwca 1997 r. – Kodeks postępowania karnego (Dz. U. z 2022 r. poz. 1375, 1855, 2582 i 2600) zarządza się, co następuje:

§ 1. Określa się wzór pouczenia o uprawnieniach i obowiązkach podejrzanego, który nie ukończył 18 lat w postępowaniu karnym, stanowiący załącznik do rozporządzenia.

§ 2. Rozporządzenie wchodzi w życie z dniem r.²⁾

MINISTER SPRAWIEDLIWOŚCI

¹⁾ Niniejsze rozporządzenie dokonuje w zakresie swojej regulacji wdrożenia dyrektywy Parlamentu Europejskiego i Rady 2012/13/UE z dnia 22 maja 2012 r. w sprawie prawa do informacji w postępowaniu karnym (Dz. Urz. UE L 142 z 01.06.2012, str. 1).

²⁾ Niniejsze rozporządzenie było poprzedzone rozporządzeniem Ministra Sprawiedliwości z dnia 14 września 2020 r. w sprawie określenia wzoru pouczenia o uprawnieniach i obowiązkach podejrzanego w postępowaniu karnym (Dz. U. poz. 1618), które traci moc z dniem wejścia w życie niniejszego rozporządzenia zgodnie z art. ustawy z dnia o zmianie ustawy – Kodeks postępowania karnego oraz niektórych innych ustaw (Dz. U. poz.).

Załącznik
do rozporządzenia
Ministra Sprawiedliwości
z dnia
(Dz. U. poz.)

WZÓR

**POUCZENIE O UPRAWNIENIACH I OBOWIĄZKACH PODEJRZANEGO W
POSTĘPOWANIU KARNYM**

Jako podejrzanemu w postępowaniu karnym przysługują Ci następujące uprawnienia:

1 Wyjaśnienia

- Podczas przesłuchania możesz składać wyjaśnienia lub odmówić składania wyjaśnień, lub odmówić odpowiedzi na poszczególne pytania bez konieczności podania przyczyn odmowy (art. 175 § 1)³⁾.
- W trakcie przesłuchania, na Twoje żądanie lub na żądanie Twojego obrońcy, możesz składać wyjaśnienia również na piśmie, jednakże w tym czasie nie możesz kontaktować się z innymi osobami. Przesłuchujący z ważnych powodów może odmówić zgody na złożenie wyjaśnień w tej formie (art. 176 § 1 i 2).
- Jeżeli będziesz obecny/obecna przy czynnościach dowodowych, możesz złożyć wyjaśnienia co do każdego dowodu (art. 175 § 2).

2 Pomoc prawna

- Masz prawo do korzystania z pomocy ustanowionego przez Ciebie obrońcy. Nie możesz mieć więcej niż trzech obrońców z wyboru jednocześnie (art. 77).
- Jeżeli jesteś tymczasowo aresztowany/aresztowana, możesz porozumiewać się z obrońcą podczas nieobecności innych osób lub korespondencyjnie. Prokurator może zastrzec w szczególnie uzasadnionych przypadkach, jeżeli wymaga tego dobro postępowania przygotowawczego, że będzie przy tym obecny sam lub osoba przez niego upoważniona. Prokurator może także z takich samych powodów zastrzec kontrolę Twojej korespondencji z obrońcą. Zastrzeżenia te nie mogą być utrzymywane ani dokonane po upływie 14 dni od dnia tymczasowego aresztowania (art. 73).

³⁾ Jeżeli nie wskazano innej podstawy prawnej, przepisy w nawiasach oznaczają odpowiednie artykuły ustawy z dnia 6 czerwca 1997 r. - Kodeks postępowania karnego (Dz.U. z 2022 r. poz. 1375, 1855, 2582 i 2600).

- Jeżeli wykazesz, że nie stać Cię na obrońcę (nie jesteś w stanie ponieść kosztów obrony z wyboru bez uszczerbku dla niezbędnego utrzymania siebie i rodziny), sąd może na Twój wniosek wyznaczyć obrońcę z urzędu, również w celu dokonania określonej czynności procesowej (art. 78).

- Żądanie wyznaczenia obrońcy z urzędu w postępowaniu sądowym możesz zgłosić w terminie 7 dni od daty doręczenia Ci odpisu aktu oskarżenia. Jeżeli swoje żądanie złożysz po tym terminie lub nie dołączysz do niego dowodów, za pomocą których wykazesz, że nie możesz ponieść kosztów obrony, może to spowodować rozpoznanie wniosku po wyznaczonym terminie rozprawy lub posiedzenia (art. 338b § 1 i 2).

- Żądanie wyznaczenia obrońcy z urzędu po pierwszym terminie rozprawy lub posiedzenia powinieneś/powinnaś złożyć w takim terminie, aby jego rozpoznanie nie powodowało zmiany kolejnego terminu rozprawy lub posiedzenia (art. 338b § 3).

- Możesz żądać, aby w Twoim przesłuchaniu brał udział ustanowiony obrońca. Jednak niestawiennictwo obrońcy nie tamuje przesłuchania (art. 301).

- W przypadku skazania lub warunkowego umorzenia postępowania karnego możesz zostać obciążony/obciążona kosztami obrony z urzędu (art. 627 i art. 629).

3 Badanie lekarskie i wywiad środowiskowy

- Organy prowadzące postępowanie karne mogą zarządzić wydanie wobec Ciebie opinii przez biegłych lekarzy psychiatrów bądź przeprowadzenie badania lekarskiego (art. 202, art. 215).

- W stosunku do Ciebie organy prowadzące postępowanie karne mogą zarządzić przeprowadzenie wywiadu środowiskowego. (art. 214 § 1).

4 Usprawiedliwianie nieobecności

W przypadku gdy zostałeś wezwany/zostałaś wezwana do osobistego stawiennictwa, usprawiedliwienie nieobecności z powodu choroby jest możliwe wyłącznie po przedstawieniu zaświadczenia wystawionego przez lekarza sądowego. Inne zaświadczenie lub zwolnienie jest niewystarczające (art. 117 § 2a).

5 Korzystanie z pomocy tłumacza

- Jeżeli nie znasz wystarczająco języka polskiego, masz prawo do korzystania z bezpłatnej pomocy tłumacza. Na Twój wniosek lub na wniosek Twojego obrońcy tłumacz będzie

wezwany do kontaktu z obrońcą w związku z czynnością, w której masz prawo uczestniczyć (art. 72 § 1 i 2).

- Jeżeli nie znasz wystarczająco języka polskiego, otrzymasz wraz z tłumaczeniem postanowienie o przedstawieniu, uzupełnieniu oraz zmianie zarzutów, akt oskarżenia oraz orzeczenia podlegające zaskarżeniu lub kończące postępowanie. Jeżeli wyrazisz zgodę, prowadzący postępowanie może poprzestać na ogłoszeniu Ci przetłumaczonego orzeczenia kończącego postępowanie, jeżeli nie podlega ono zaskarżeniu (art. 72 § 3).

6 Informacja o treści zarzutów

- Masz prawo do informacji, o co jesteś podejrzany/podejrzana: o treści zarzutów, ich uzupełnieniu i zmianach oraz o kwalifikacji prawnej zarzucanego Ci przestępstwa (art. 313 § 1, art. 314, art. 325g § 2 i art. 308).

- Masz prawo żądać, do czasu zawiadomienia o terminie zaznajomienia z materiałami postępowania, podania Ci ustnie podstaw zarzutów, a także sporządzenia uzasadnienia na piśmie w terminie 14 dni (art. 313 § 3).

7 Wnioski dowodowe i udział w czynnościach

- Możesz złożyć wniosek o dokonanie czynności w prowadzonym postępowaniu, np. o przesłuchanie świadka, uzyskanie dokumentu, dopuszczenie opinii biegłego (art. 315 § 1).

- Twój wniosek nie zostanie uwzględniony, jeżeli (art. 170 § 1):

- przeprowadzenie dowodu jest niedopuszczalne,
- okoliczność, która ma być udowodniona, nie ma znaczenia dla rozstrzygnięcia sprawy albo jest już udowodniona zgodnie z Twoim twierdzeniem,
- dowód jest nieprzydatny do stwierdzenia danej okoliczności,
- dowodu nie da się przeprowadzić,
- wniosek o dokonanie czynności w sposób oczywisty zmierza do przedłużenia postępowania lub został złożony po terminie zakreślonym przez prowadzącego postępowanie, o którym zostałeś zawiadomiony/zostałaś zawiadomiona.

- Prowadzący postępowanie nie może odmówić Tobie i Twojemu obrońcy udziału w czynności, jeżeli złożyłeś/złożyłaś wniosek o jej przeprowadzenie (art. 315 § 2).

- Możesz zażądać dopuszczenia do udziału w innych czynnościach postępowania. Prokurator może odmówić Ci udziału w tych czynnościach w szczególnie uzasadnionym przypadku ze względu na ważny interes postępowania, a w przypadku, jeżeli jesteś pozbawiony/pozbawiona wolności, gdy to sprowadzenie Cię spowodowałoby poważne trudności (art. 317).
- Jeżeli czynności postępowania nie będzie można powtórzyć, Ty i Twój obrońca możecie brać w niej udział, chyba że zachodzi niebezpieczeństwo utraty lub zniekształcenia dowodu w razie zwłoki (art. 316 § 1).
- Jeżeli istnieje obawa, że świadka nie będzie można przesłuchać na rozprawie, możesz wystąpić o jego przesłuchanie przez sąd lub zwrócić się do prokuratora o spowodowanie przesłuchania świadka w tym trybie (art. 316 § 3).
- Jeżeli w postępowaniu zostanie dopuszczony dowód z opinii biegłego, Ty i Twój obrońca możecie wziąć udział w przesłuchaniu biegłego oraz zapoznać się z jego opinią, jeżeli została złożona na piśmie (art. 318).

8 Dostęp do akt sprawy

- Możesz żądać dostępu do akt sprawy, sporządzenia z nich odpisów i kopii, również po zakończeniu postępowania przygotowawczego (dochodzenia lub śledztwa). W postępowaniu przygotowawczym można odmówić Ci dostępu do akt ze względu na ważny interes państwa lub dobro postępowania. Akta mogą być udostępnione w postaci elektronicznej (art. 156).
- Jeżeli przed skierowaniem sprawy do sądu złożono wnioski o zastosowanie lub przedłużenie wobec Ciebie tymczasowego aresztowania, zarówno Tobie, jak i Twojemu obrońcy udostępnia się akta sprawy w tej części, która zawiera dowody dołączone do wniosku. Jeżeli istnieje uzasadniona obawa niebezpieczeństwa dla życia, zdrowia albo wolności świadka lub osoby dla niego najbliższej, zeznania takiego świadka nie zostaną Ci udostępnione (art. 156 § 5a).

9 Końcowe zaznajomienie z materiałami postępowania

- Możesz żądać końcowego zaznajomienia z materiałami postępowania przed jego zamknięciem. W tej czynności może brać udział Twój obrońca (art. 321 § 1 i 3).
- W terminie 3 dni od daty zaznajomienia z materiałami postępowania możesz złożyć wniosek o uzupełnienie postępowania (art. 321 § 5).
- Przed końcowym zaznajomieniem z materiałami postępowania masz prawo przejrzania akt, które mogą być udostępnione również w postaci elektronicznej (art. 321 § 1).

10 Postępowanie mediacyjne

- Możesz żądać skierowania sprawy do postępowania mediacyjnego, aby pogodzić się z pokrzywdzonym i ewentualnie uzgodnić z nim sposób naprawienia szkody (art. 23a § 1). Udział w postępowaniu mediacyjnym jest dobrowolny. Pozytywne wyniki przeprowadzonej mediacji są brane pod uwagę przez sąd przy wymiarze kary (art. 53 § 3 ustawy z dnia 6 czerwca 1997 r. - Kodeks karny (Dz.U. z 2022 r. poz. 1138, 1726, 1855, 2339 i 2600)).
- Postępowanie mediacyjne prowadzi ustanowiony mediator, który jest obowiązany zachować w tajemnicy przebieg postępowania mediacyjnego (art. 178a).

11 Uzgodnienie wymiaru kary

- W przypadku gdy dolna granica kary pozbawienia wolności za zarzucane Ci przestępstwo jest niższa niż 3 lata, przed skierowaniem aktu oskarżenia możesz uzgodnić z prokuratorem treść wniosku o wydanie wyroku i wymierzenie przez sąd uzgodnionych kar lub innych środków bez przeprowadzania dowodów. W takim przypadku przysługuje Ci prawo do przejrzania akt sprawy (art. 335 § 1 i 3). Prokurator może także dołączyć taki wniosek do aktu oskarżenia (art. 335 § 2). Wniosek może zostać uwzględniony przez sąd, jeżeli pokrzywdzony się temu nie sprzeciwi (art. 343 § 2).
- Jeżeli zarzucono Ci przestępstwo zagrożone karą nieprzekraczającą 15 lat pozbawienia wolności, taki wniosek możesz również złożyć samodzielnie, przed doręczeniem Ci zawiadomienia o terminie rozprawy (art. 338a). Sąd może go uwzględnić tylko wtedy, gdy prokurator i pokrzywdzony się nie sprzeciwią (art. 343a § 2).
- Jeżeli zarzucono Ci przestępstwo zagrożone karą nieprzekraczającą 15 lat pozbawienia wolności, taki wniosek możesz również złożyć na rozprawie, lecz tylko do chwili zakończenia pierwszego przesłuchania wszystkich oskarżonych. Jeżeli nie masz obrońcy z wyboru, sąd na Twój wniosek może wyznaczyć Ci obrońcę z urzędu (art. 387 § 1). Sąd może go uwzględnić tylko wtedy, gdy prokurator i pokrzywdzony się nie sprzeciwią (art. 387 § 2).
- Jeżeli złożyłeś/złożyłaś takie wnioski, to podstawą apelacji nie mogą być zarzuty błędu w ustaleniach faktycznych i rażącej niewspółmierności kary, środka karnego, nawiązki lub niesłusznego zastosowania albo niezastosowania środka zabezpieczającego, przepadku albo innego środka, związane z treścią zawartego porozumienia (art. 447 § 5).

12 Udział w postępowaniu przyspieszonym

- Jeżeli w postępowaniu przyspieszonym będziesz uczestniczyć w czynnościach w drodze wideokonferencji, Policja doręczy Ci odpis wniosku o rozpoznanie sprawy oraz udostępni kopie dokumentów materiału dowodowego przekazanego do sądu (art. 517b § 2a i art. 517e § 1a).

- Jeżeli bierzesz udział w postępowaniu w drodze wideokonferencji, to w miejscu, w którym przebywasz, w czynnościach uczestniczy Twój obrońca, jeżeli został ustanowiony, oraz tłumacz, gdy nie władasz językiem polskim lub jesteś osobą głuchą lub niemą, a nie wystarcza porozumiewanie się za pomocą pisma, jak również wtedy, gdy trzeba przełożyć na język polski pismo sporządzone w języku obcym lub odwrotnie, albo zapoznać się z treścią przeprowadzonego dowodu (art. 517b § 2c i 2d).

- Jeżeli bierzesz udział w postępowaniu w drodze wideokonferencji, możesz składać wnioski i oświadczenia oraz dokonywać czynności procesowych wyłącznie ustnie do protokołu. Zostaniesz poinformowany/poinformowana przez sąd o treści wszystkich pism procesowych, które wpłynęły do akt sprawy od chwili przekazania do sądu wniosku o rozpoznanie sprawy. Jeżeli tego zażadasz, sąd odczyta ich treść. Pisma procesowe, których nie można było przekazać do sądu, mogą być odczytane na rozprawie (art. 517ea § 1 i 2).

- W postępowaniu przyspieszonym wniosek o sporządzenie i doręczenie pisemnego uzasadnienia wyroku możesz złożyć na piśmie w terminie 3 dni od daty ogłoszenia wyroku albo jego doręczenia (jeżeli ustawa przewiduje jego doręczenie). Wniosek możesz również złożyć ustnie do protokołu rozprawy lub posiedzenia (art. 517h § 1).

- Masz 7 dni od dnia doręczenia wyroku z uzasadnieniem na ewentualne wniesienie apelacji (art. 517h § 3). Jeżeli jesteś podejrzanym w postępowaniu karnym, ciążą na Tobie następujące obowiązki:

Nie masz obowiązku dowodzenia swojej niewinności ani obowiązku dostarczania dowodów na swoją niekorzyść (art. 74 § 1). Jesteś jednak obowiązany/obowiązana poddać się:

1) oględzinom ciała i badaniom niepołączonym z naruszeniem integralności ciała, pobraniu odcisków palców, fotografowaniu oraz okazaniu innym osobom (art. 74 § 2 pkt 1);

2) badaniom psychologicznym i psychiatrycznym oraz badaniom połączonym z dokonaniem zabiegów na ciele, z wyjątkiem chirurgicznych, pod warunkiem że nie zagraża to zdrowiu, jeżeli przeprowadzenie tych badań jest niezbędne (zwłaszcza pobranie krwi, włosów lub wydzielin organizmu, np. śliny); badania powinny być przeprowadzone przez uprawnionego do tego pracownika służby zdrowia (art. 74 § 2 pkt 2);

3) pobraniu przez policjanta lub inną uprawnioną osobę wymazu ze służówki policzków, o ile jest to konieczne i nie zagraża zdrowiu (art. 74 § 2 pkt 3).

Niespełnienie tych obowiązków może prowadzić do Twojego zatrzymania i przymusowego doprowadzenia, jak również skutkować zastosowaniem wobec Ciebie w niezbędnym zakresie siły fizycznej lub środków technicznych służących obezwładnieniu (art. 74 § 3a).

13 Tymczasowe aresztowanie oraz inne środki zapobiegawcze stanowiące alternatywę względem tymczasowego aresztowania

- Masz prawo wiedzieć o tym, że mogą być wobec Ciebie zastosowane środki zapobiegawcze, tj. tymczasowy areszt bądź środki wolnościowe, które mają pierwszeństwo przed tymczasowym aresztowaniem (np. dozór policyjny, poręczenie majątkowe lub osobiste, nakaz opuszczenia lokalu mieszkalnego zajmowanego wspólnie z pokrzywdzonym) (art. 257 § 1, art. 266, art. 271, art. 272, art. 275, art. 275a).

- Masz prawo wiedzieć, że jeśli tymczasowe aresztowanie spowodowałoby dla Twojego życia lub zdrowia poważne niebezpieczeństwo, bądź pociągałoby wyjątkowo ciężkie skutki dla Ciebie lub Twojej najbliższej rodziny, właściwy organ powinien odstąpić od stosowania tego środka, chyba że szczególne względy sprzeciwiają się temu, bądź ukrywasz się, nie stawiasz na wezwania albo w inny sposób utrudniasz postępowanie karne (art. 259 § 1 i 4),

- Masz prawo wiedzieć, na jaki czas orzekany jest tymczasowy areszt i do kiedy ma trwać. W postępowaniu przygotowawczym tymczasowy areszt powinien trwać nie dłużej niż 3 miesiące. Z uwagi na szczególne okoliczności, okres tymczasowego aresztowania może być wydłużony (art. 251 § 2, art. 263).

14 Wyłączenie jawności

- Masz prawo wiedzieć, że posiedzenie sądu co do zasady odbywa się jawnie. Sąd może wyłączyć jawność posiedzenia, jeżeli uczestniczy w nim osoba zatrzymana, która nie ukończyła 18 lat (art. 360 § 1 pkt 2 w zw. z art. 95b) lub jawność mogłaby wywołać zakłócenie spokoju publicznego, obrażać dobre obyczaje, ujawnić okoliczności, które ze względu na ważny interes państwa powinny być zachowane w tajemnicy albo naruszyć ważny interes prywatny (art. 360 §1 pkt 1 w zw. z art. 95b), a nadto na żądanie osoby, która złożyła wniosek o ściganie (art. 360 §1 pkt 3 w zw. z art. 95b).

- Masz prawo wiedzieć, że w razie wyłączenia jawności mogą być obecne na rozprawie, oprócz osób biorących udział w postępowaniu, po dwie osoby wskazane przez oskarżyciela publicznego, oskarżyciela posiłkowego, oskarżyciela prywatnego lub przez Ciebie. Jeżeli jest kilku oskarżycieli lub oprócz Ciebie kilku oskarżonych, każdy z nich może żądać pozostawienia na sali rozpraw po jednej osobie (art. 361).

Jesteś obowiązany/obowiązana również:

1) stawiać się na każde wezwanie i zawiadamiać organ prowadzący postępowanie o każdej zmianie miejsca zamieszkania lub pobytu trwającego dłużej niż 7 dni, w tym także z powodu pozbawienia wolności w innej sprawie (tymczasowego aresztowania, osadzenia w zakładzie karnym w celu odbycia kary), jak również o każdej zmianie danych umożliwiających kontaktowanie się z Tobą (numer telefonu, adres poczty elektronicznej, telefaksu); w przypadku niestawiennictwa możesz być zatrzymany/zatrzymana i doprowadzony/doprowadzona przymusowo (art. 75 § 1 i 2);

2) wskazać adresata (tzn. osobę lub instytucję z danymi adresowymi) dla doręczeń w kraju lub w innym państwie członkowskim Unii Europejskiej, kiedy nie przebywasz w kraju lub w innym państwie członkowskim Unii Europejskiej; w przeciwnym przypadku pismo wysłane na ostatnio znany adres w kraju lub w innym państwie członkowskim Unii Europejskiej zostanie uznane za skutecznie doręczone (art. 138);

3) podać nowy adres w przypadku zmiany miejsca zamieszkania lub pobytu, w tym także z powodu pozbawienia wolności w innej sprawie (tymczasowego aresztowania, osadzenia w zakładzie karnym w celu odbycia kary) lub zmiany adresu skrytki pocztowej lub zaprzestania korzystania z niego; w przeciwnym przypadku pismo wysłane na dotychczasowy adres (w tym na adres oznaczonej skrytki pocztowej) zostanie uznane za skutecznie doręczone (art. 139).

Jeżeli doręczenia nie można dokonać adresatowi osobiście, dorosłemu domownikowi albo na wskazany przez podejrzanego adres skrzynki pocztowej, pismo przesłane za pośrednictwem operatora pocztowego pozostawia się w najbliższej placówce pocztowej tego operatora, a przesłane w inny sposób w najbliższej jednostce Policji albo we właściwym urzędzie gminy. O pozostawieniu pisma doręczający umieszcza zawiadomienie w skrzynce do doręczania korespondencji bądź na drzwiach mieszkania adresata lub w innym widocznym miejscu ze wskazaniem, gdzie i kiedy pismo pozostawiono oraz że należy je odebrać w ciągu 7 dni; w razie bezskutecznego upływu tego terminu, należy czynność zawiadomienia powtórzyć jeden raz. W razie dokonania tych czynności pismo uznaje się za doręczone (art. 133 § 2).

Przesłuchanie przez konsula

Jeżeli przebywasz za granicą, możesz być przesłuchany/przesłuchana przez konsula. Przesłuchanie może się odbyć tylko wtedy, gdy posiadasz obywatelstwo polskie, wyrazisz na to zgodę i zostanie ono przeprowadzone przez polskiego konsula. W takim wypadku nie stosuje się przepisów o obowiązku stawiennictwa i konsekwencji z tym związanych (art. 26 ust. 1 pkt 2 ustawy z dnia 25 czerwca 2015 r. - Prawo konsularne (Dz.U. z 2021 r. poz. 823 oraz z 2022 r. poz. 350 i 583)).

Masz prawo do obecności na rozprawie sądowej (art. 374 § 1).

Ponadto, jeśli nie ukończyłeś 18 lat, masz prawo wiedzieć, że:

- Podczas czynności postępowania przygotowawczego z Twoim udziałem może być obecny przedstawiciel ustawowy, a w jego braku albo niemożności jego stawiennictwa inna osoba pełnoletnia wskazana przez Ciebie. Decyzja w przedmiocie ich obecności należy do organu prowadzącego postępowanie przygotowawcze i zależy od tego, czy obecność tych osób ma znaczenie dla ochrony Twoich praw i interesów oraz czy nie utrudni postępowania karnego (art. 299b). Jednocześnie powinieneś wiedzieć, że przedstawiciel ustawowy lub osoba, pod której pieczęą pozostajesz, może podejmować czynności procesowe w toku postępowania karnego wyłącznie na Twoją korzyść (art. 76).

- Masz prawo zadać pytanie przedstawicielowi organu prowadzącego postępowanie karne, na temat ogólnego przebiegu postępowania karnego, w szczególności np. tego, jakie są etapy tego postępowania, czego możesz się spodziewać na poszczególnych etapach, jaka jest Twoja rola w postępowaniu karnym, jaka jest rola poszczególnych organów tego postępowania.

- W trakcie posiedzenia sądowego lub rozprawy, z twoim udziałem może być obecny Twój przedstawiciel ustawowy lub osoba, pod której pieczęą oskarżony pozostaje. Jeśli nie posiadasz przedstawiciela ustawowego lub osoby, pod której pieczęą pozostajesz, albo Przewodniczący uzna, że udział tych osób może prowadzić do naruszenia twoich praw lub interesów oskarżonego, jest niecelowy ze względu na Twoje dobro, uniemożliwia przeprowadzenie posiedzenia albo rozprawy albo utrudnia to w istotny sposób, możesz wskazać inną osobę pełnoletnią. Jeżeli nie wskażesz takiej osoby lub przewodniczący uzna, że jej obecność może prowadzić do naruszenia Twoich praw lub interesów, jest niecelowa ze względu na twoje dobro, uniemożliwia przeprowadzenie posiedzenia albo rozprawy albo utrudnia to w istotny sposób, to przewodniczący wyznaczy asystenta rodziny, który będzie Ci towarzyszył w trakcie tych czynności.

- W przypadku czynności postępowania przygotowawczego, które nie będą mogły zostać powtórzone w postępowaniu sądowym na rozprawie, masz prawo do tego, aby oprócz Ciebie uczestniczył w nich Twój przedstawiciel ustawowy. Jednakże możecie nie zostać dopuszczeni do czynności, jeśli Wasz udział mógłby negatywnie wpłynąć na dowody. Decyzje w tym zakresie podejmuje organ prowadzący postępowanie przygotowawcze (art. 316 § 1).

- W sytuacji tymczasowego aresztowania powinieneś być rozmieszczony w areszcie śledczym w sposób zapobiegający Twojej demoralizacji. W szczególności powinieneś wiedzieć, że należy oddzielać niekaranych od uprzednio odbywających karę pozbawienia wolności oraz młodocianych od dorosłych, chyba że szczególne względy wychowawcze przemawiają za umieszczeniem dorosłego z młodocianym lub młodocianymi, z tym zastrzeżeniem, że umieszczenie dorosłego z młodocianym lub młodocianymi, którzy nie ukończyli 18 lat, jak również umieszczenie młodocianego z młodocianymi, którzy nie ukończyli 18 lat, może nastąpić tylko wówczas, jeśli nie jest to sprzeczne z dobrem tego młodocianego lub młodocianych (art. 212 §1 k.k.w.).

Pamiętaj, że jeżeli przedstawione pouczenie wydaje Ci się niejasne lub niepełne, możesz żądać od prowadzącego postępowanie dodatkowych, szczegółowych informacji o Twoich uprawnieniach i obowiązkach.

Masz obowiązek złożenia w aktach sprawy oświadczenia potwierdzającego otrzymanie niniejszego pouczenia.

1. Potwierdzam otrzymanie pouczenia (podpisuje podejrzany, który nie ukończył 18 lat)--

(data, podpis)

2. Potwierdzam otrzymanie pouczenia (podpisuje przedstawiciel ustawowy albo osoba dorosła wskazana przez podejrzanego, który nie ukończył 18 lat)

(data, podpis)

UZASADNIENIE

Rozporządzenie stanowi wykonanie delegacji zawartej w art. 300 § 4 ustawy z dnia 6 czerwca 1997 r. – Kodeks postępowania karnego (Dz.U. z 2022 r. poz. 1375, z późn. zm.) przewidującej określenie przez Ministra Sprawiedliwości wzoru pouczenia podejrzanego przed pierwszym przesłuchaniem.

Potrzeba wydania nowego rozporządzenia wynika ze zmian wprowadzonych ustawą z dnia o zmianie ustawy – Kodeks postępowania karnego oraz niektórych innych ustaw (Dz. U.).

Zmiany te wynikają z potrzeby dostosowania prawa polskiego do przepisów 4 i 5 dyrektywy Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2016/800 z dnia 11 maja 2016 r. w sprawie gwarancji procesowych dla dzieci będących podejrzanymi lub oskarżonymi w postępowaniu karnym (w dalszej części – „dyrektywa 2016/800”).

Zgodnie z art. 4 dyrektywy pouczenie powinno obejmować m.in. poinformowanie o następujących prawach: prawie do adwokata, do ochrony prywatności, do obecności innych osób w toku postępowania przygotowawczego, a także rozprawy i posiedzeń sądu, wyłączenia jawności, prawa do pomocy medycznej i badań lekarskich, indywidualnej oceny (wywiadu środowiskowego), do ograniczenia pozbawienia wolności i stosowania środków alternatywnych, prawa do obecności na rozprawie, jak też do skutecznych środków odwoławczych.

Zgodnie z tym przepisem nieletni do lat 18 powinien być również poinformowany o ogólnych aspektach postępowania karnego. Przepis art. 4 odnosi się także do informacji o prawach przysługujących osobie objętej ENA, zaś art. 5 do tego, aby informacja o prawach przekazywana była również przedstawicielowi ustawowemu, innej osobie dorosłej wskazanej przez nieletniego poniżej lat 18, bądź osobie wyznaczonej przez organ (w tym wypadku będzie to urzędnik sądowy zgodnie z rozwiązaniami przyjętymi na gruncie ustawy – o zmianie ustawy Kodeks postępowania karnego oraz niektórych innych ustaw). Dyrektywy nakłada także obowiązek pouczenia o ogólnych aspektach postępowania, udziału w rozprawie osoby objętej postępowaniem karnym, jak również obecności innych osób wymienionych w art. 5 dyrektywy - na rozprawie, posiedzeniach sądu i czynnościach postępowania przygotowawczego. W pouczeniu zawarto także informacje do roli przedstawiciela ustawowego wskazanej w art. 76 k.p.k. Co prawda takie wskazanie nie wynika wprost z dyrektywy, jednak ma znaczenie z

punktu widzenia świadomości nieletniego poniżej 18 roku życia odnośnie do zakresu działania takiego przedstawiciela.

Podkreślić przy tym należy, że w zakresie tymczasowego aresztowania i wolnościowych środków zapobiegawczych dyrektywa wymaga następujących informacji dla osoby objętej postępowaniem karnym (czas stosowania tymczasowego aresztowania, które powinno być traktowane jako ultima ratio, uzasadnienie stosowania tymczasowego aresztowania, możliwość uchylecia lub zmiany tego środka – art. 10 dyrektywy, stosowanie wolnościowych środków zapobiegawczych – art. 11 dyrektywy).

W związku z powyższym niniejsze pouczenie zostało także uzupełnione o wskazane wyżej kwestie.

Jednocześnie podkreślić należy, że zdecydowano się na umiejscowienie informacji dotyczących tymczasowego aresztowania i alternatywnych środków zapobiegawczych w niniejszym pouczeniu nie zaś pouczeniu dla osoby tymczasowo aresztowanej z tego względu, że informacje te nie odnoszą się do praw, z jakich osoba tymczasowo aresztowana może korzystać, a jedynie do ogólnych zagadnień związanych ze stosowaniem przedmiotowych środków.

Zgodnie z dotychczasowym modelem zdecydowano się na pouczenie podejrzanego o przysługujących mu uprawnieniach w prostym i przystępnym języku, co wprost wynika z treści wytycznych delegacji ustawowej, przewidującej konieczność zrozumienia pouczenia także przez osoby niekorzystające z pomocy obrońcy. Jednocześnie, zgodnie z dotychczas funkcjonującą praktyką, pouczenie wskazuje na odpowiedni przepis ustawowy, z którego wynika dany rodzaj uprawnień lub obowiązków, co umożliwia weryfikację jego treści i ustalenie brzmienia normatywnego.

Projektowane zmiany korespondują także z orzecznictwem Europejskiego Trybunału Praw Człowieka i realizują wypracowany przez ten Trybunał standard dotyczący szeroko pojętego prawa do obrony. (patrz: *Salduz przeciwko Turcji* - wyrok Wielkiej Izby z dnia 27 listopada 2008 roku, *Dayanan przeciwko Turcji* - wyrok z dnia 13 października 2009 roku, *Aras przeciwko Turcji* - nr 2, wyrok z dnia 18 listopada 2014 roku).

Data wejścia w życie rozporządzenia została skorelowana z datą wejścia w życie zmian w Kodeksie postępowania karnego.

Projekt rozporządzenia zostanie poddany uzgodnieniom, konsultacjom publicznym i opiniowaniu.

Projekt nie wywiera wpływu na działalność mikroprzedsiębiorców, małych i średnich przedsiębiorców, oraz na sytuację ekonomiczną i społeczną rodziny a także osób niepełnosprawnych oraz osób starszych.

Projekt rozporządzenia nie wymaga przedłożenia instytucjom i organom Unii Europejskiej, w celu uzyskania opinii, dokonania powiadomienia, konsultacji albo uzgodnienia.

Rozporządzenie nie zawiera przepisów technicznych, a zatem nie podlega notyfikacji zgodnie z trybem przewidzianym w rozporządzeniu Rady Ministrów z dnia 23 grudnia 2002 r. w sprawie sposobu funkcjonowania krajowego systemu notyfikacji norm i aktów prawnych (Dz. U. poz. 2039 oraz z 2004 r. poz. 597).

Projekt zostanie udostępniony w Biuletynie Informacji Publicznej na stronie internetowej Rządowego Centrum Legislacji w zakładce Rządowy Proces Legislacyjny zgodnie z § 52 uchwały nr 190 Rady Ministrów z dnia 29 października 2013 r. – Regulamin pracy Rady Ministrów (M. P. z 2022 r. poz. 348) oraz stosownie do wymogów art. 5 ustawy z dnia 7 lipca 2005 r. o działalności lobbingskiej w procesie stanowienia prawa (Dz. U. z 2017 r. poz. 248).

**ROZPORZĄDZENIE
MINISTRA SPRAWIEDLIWOŚCI**

z dnia

**w sprawie określenia wysokości ryczałtu przysługującego asystentowi rodziny za udział
w posiedzeniu albo rozprawie**

Na podstawie art.618ia § 2 ustawy z dnia 6 czerwca 1997 r. – Kodeks postępowania karnego (Dz. U. z 2022 r. poz. 1375, 1855, 2582 i 2600) zarządza się, co następuje:

§ 1. Asystentowi rodziny za udział w posiedzeniu albo rozprawie przysługuje ryczałt w wysokości 4% kwoty bazowej, ustalonej na podstawie przepisów o kształtowaniu wynagrodzeń w państwowej sferze budżetowej.

§ 2. Rozporządzenie wchodzi w życie z dniem r.

MINISTER SPRAWIEDLIWOŚCI

W POROZUMIENIU:

MINISTER FINANSÓW

UZASADNIENIE

Potrzeba wydania nowego rozporządzenia wynika ze zmian wprowadzonych ustawą z dnia o zmianie ustawy – Kodeks postępowania karnego oraz niektórych innych ustaw (Dz. U.) w ustawie – Kodeks postępowania karnego.

Rozporządzenie stanowi wykonanie nowej delegacji zawartej w projektowanym art. 618ia § 2 ustawy z dnia 6 czerwca 1997 r. – Kodeks postępowania karnego (Dz. U. z 2022 r. poz. 1375, z późn. zm.), zgodnie z którą Minister Sprawiedliwości, w porozumieniu z ministrem właściwym do spraw finansów publicznych, został zobowiązany do określenia w drodze rozporządzenia wysokości ryczałtu przysługującego asystentowi rodziny za udział w posiedzeniu albo rozprawie na podstawie art. 76a § 1 ww. ustawy.

Zgodnie z tym przepisem, na wniosek oskarżonego, który nie ukończył 18 lat, podczas posiedzenia albo rozprawy z jego udziałem, może być obecny jego przedstawiciel ustawowy lub osoba, pod której pieczę oskarżony pozostaje. Jeśli oskarżony nie posiada przedstawiciela ustawowego lub osoby, pod której pieczę pozostaje, albo przewodniczący uznał, że udział tych osób może prowadzić do naruszenia praw lub interesów oskarżonego, jest niecelowy ze względu na jego dobro, uniemożliwia przeprowadzenie posiedzenia albo rozprawy albo utrudnia to w istotny sposób, oskarżony może wskazać inną osobę pełnoletnią. W przypadku, gdy oskarżony nie wskazał takiej osoby lub przewodniczący uznał, że jej obecność może prowadzić do naruszenia praw lub interesów oskarżonego, jest niecelowa ze względu na jego dobro, uniemożliwia przeprowadzenie posiedzenia albo rozprawy albo utrudnia to w istotny sposób, przewodniczący wyznacza asystenta rodziny, o którym mowa w art. 12 ustawy z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej (Dz. U. z 2022 r. poz. 447, z późn. zm.).

Data wejścia w życie rozporządzenia została skorelowana z datą wejścia w życie zmian w Kodeksie postępowania karnego.

Projekt rozporządzenia zostanie poddany uzgodnieniom, konsultacjom publicznym i opiniowaniu.

Projekt nie wywiera wpływu na działalność mikroprzedsiębiorców, małych i średnich przedsiębiorców, oraz na sytuację ekonomiczną i społeczną rodziny a także osób niepełnosprawnych oraz osób starszych.

Projekt rozporządzenia nie wymaga przedłożenia instytucjom i organom Unii Europejskiej, w celu uzyskania opinii, dokonania powiadomienia, konsultacji albo uzgodnienia.

Projekt nie zawiera przepisów technicznych, tym samym nie podlega procedurze notyfikacji zgodnie z rozporządzeniem Rady Ministrów z dnia 23 grudnia 2002 r. w sprawie sposobu funkcjonowania krajowego systemu notyfikacji norm i aktów prawnych (Dz. U. poz. 2039 oraz z 2004 r. poz. 597).

Zgodnie z art. 5 ustawy z dnia 7 lipca 2005 r. o działalności lobbingsowej w procesie stanowienia prawa oraz § 52 uchwały nr 190 Rady Ministrów z dnia 29 października 2013 r. – Regulamin pracy Rady Ministrów (M. P. z 2022 r. poz. 348) projekt rozporządzenia został udostępniony w Biuletynie Informacji Publicznej na stronie podmiotowej Rządowego Centrum Legislacji, w serwisie Rządowy Proces Legislacyjny.

Projekt nie podlega dokonaniu oceny OSR przez koordynatora OSR w trybie § 32 uchwały nr 190 Rady Ministrów z dnia 29 października 2013 r. – Regulamin pracy Rady Ministrów.

**ROZPORZĄDZENIE
MINISTRA SPRAWIEDLIWOŚCI**

z dnia

**w sprawie określenia wzoru pouczenia o uprawnieniach zatrzymanego na podstawie
europejskiego nakazu aresztowania¹⁾**

Na podstawie art. 6071 § 4 ustawy z dnia 6 czerwca 1997 r. – Kodeks postępowania karnego (Dz. U. z 2022 r. poz. 1375, 1855, 2582 i 2600) zarządza się, co następuje:

§ 1. Określa się wzór pouczenia o uprawnieniach zatrzymanego na podstawie europejskiego nakazu aresztowania, stanowiący załącznik do rozporządzenia.

§ 2. Rozporządzenie wchodzi w życie z dniem r.²⁾

MINISTER SPRAWIEDLIWOŚCI

¹⁾ Niniejsze rozporządzenie dokonuje w zakresie swojej regulacji wdrożenia dyrektywy Parlamentu Europejskiego i Rady 2012/13/UE z dnia 22 maja 2012 r. w sprawie prawa do informacji w postępowaniu karnym (Dz. Urz. UE L 142 z 01.06.2012, str. 1).

²⁾ Niniejsze rozporządzenie było poprzedzone rozporządzeniem Ministra Sprawiedliwości z dnia 11 czerwca 2015 r. w sprawie określenia wzoru pouczenia o uprawnieniach zatrzymanego na podstawie europejskiego nakazu aresztowania (Dz. U. poz. 874), które traci moc z dniem wejścia w życie niniejszego rozporządzenia zgodnie z art. 6 ustawy z dnia o zmianie ustawy – Kodeks postępowania karnego oraz niektórych innych ustaw (Dz. U. poz.).

Załącznik
do rozporządzenia
Ministra Sprawiedliwości
z dnia
(poz.)

WZÓR

**POUCZENIE O UPRAWNIENIACH ZATRZYMANEGO NA PODSTAWIE
EUROPEJSKIEGO NAKAZU ARESZTOWANIA**

I. Osobie zatrzymanej na podstawie europejskiego nakazu aresztowania przysługują wymienione poniżej uprawnienia:

1. Prawo do informacji o przyczynie zatrzymania i do bycia wysłuchanym (art. 244 § 2)³⁾.
2. Prawo do składania wyjaśnień, odmowy składania wyjaśnień lub odmowy odpowiedzi na poszczególne pytania, bez konieczności podania przyczyn odmowy (art. 175 § 1), oraz prawo do złożenia lub odmowy złożenia oświadczenia w swojej sprawie (art. 244 § 3).
3. Prawo do niezwłocznego kontaktu z adwokatem lub radcą prawnym i bezpośrednio z nimi rozmowy (art. 245 § 1).
4. Prawo do korzystania z pomocy wybranego przez siebie obrońcy. Jeżeli zatrzymany wykaże, że nie stać go na obrońcę, sąd może wyznaczyć obrońcę z urzędu (art. 78 § 1).
5. Jeżeli zatrzymany nie zna wystarczająco języka polskiego - prawo do korzystania z bezpłatnej pomocy tłumacza (art. 72 § 1).
6. Prawo do otrzymania odpisu protokołu zatrzymania i do przeglądania akt w zakresie dotyczącym przyczyn zatrzymania (art. 244 § 3).
7. Prawo do zawiadomienia osoby najbliższej lub innej wskazanej osoby, jak również pracodawcy, szkoły, uczelni, dowódcy oraz osoby zarządzającej przedsiębiorstwem zatrzymanego albo przedsiębiorstwem, za które jest on odpowiedzialny, o zatrzymaniu (art. 245 § 2, art. 261 § 1, 2 i 3). O zatrzymaniu Policja zawiadamia organ prowadzący przeciwko zatrzymanemu postępowanie w innej sprawie, o ile o nim wie (art. 261 § 2a).

³⁾ Jeżeli nie wskazano innej podstawy prawnej, przepisy w nawiasach oznaczają odpowiednie artykuły ustawy z dnia 6 czerwca 1997 r. - Kodeks postępowania karnego (Dz.U. z 2022 r. poz. 1375, 1855, 2582 i 2600).

8. Jeżeli zatrzymany nie jest obywatelem polskim - prawo do kontaktu z urzędem konsularnym lub z przedstawicielstwem dyplomatycznym państwa, którego jest obywatelem. Jeżeli nie posiada żadnego obywatelstwa - prawo do kontaktu z przedstawicielem państwa, w którym zatrzymany mieszka na stałe (art. 612 § 2). W przypadku zastosowania tymczasowego aresztowania zawiadamia się urząd konsularny lub przedstawicielstwo dyplomatyczne państwa, którego tymczasowo aresztowany jest obywatelem (art. 612 § 1). Jeżeli przewiduje to umowa konsularna między Polską a państwem, którego zatrzymany jest obywatelem, właściwy urząd konsularny lub przedstawicielstwo dyplomatyczne zostaną poinformowane o zatrzymaniu również bez jego prośby.

9. Prawo do wniesienia do sądu zażalenia na zatrzymanie w terminie 7 dni od dnia zatrzymania. W zażaleniu można się domagać zbadania zasadności, legalności oraz prawidłowości zatrzymania (art. 246 § 1).

10. Prawo do natychmiastowego zwolnienia, jeżeli przyczyny zatrzymania przestały istnieć, albo po upływie 48 godzin od chwili zatrzymania, o ile zatrzymany nie zostanie w tym czasie przekazany do dyspozycji sądu z wnioskiem o zastosowanie tymczasowego aresztowania. W wypadku przekazania do dyspozycji sądu zatrzymany zostanie zwolniony, jeżeli w ciągu 24 godzin od przekazania nie zostanie mu doręczone postanowienie o zastosowaniu tymczasowego aresztowania (art. 248 § 1 i 2).

11. Prawo do informacji o treści europejskiego nakazu aresztowania (art. 607k § 2) oraz do otrzymania jego odpisu wraz z tłumaczeniem oraz z zawiadomieniem o posiedzeniu sądu w sprawie przekazania i tymczasowego aresztowania. Jeżeli ze względu na szczególne okoliczności nie sporządzono tłumaczenia, sąd zarządza jego sporządzenie albo informuje o treści europejskiego nakazu aresztowania (art. 607l § 1a).

12. Prawo do złożenia oświadczenia w sprawie przekazania oraz prawo do wyrażenia zgody na przekazanie i zgody na ściganie za inne przestępstwa niż objęte wnioskiem o przekazanie, a także zgody na wykonanie kary pozbawienia wolności lub środków polegających na pozbawieniu wolności za te przestępstwa (art. 607l § 2). Zgoda nie może być cofnięta. Skutkiem wyrażenia zgody jest przyspieszenie postępowania w sprawie europejskiego nakazu aresztowania (art. 607k § 2, art. 607l § 2, art. 607m § 1 i 1a, art. 607n § 1).

13. Prawo do wniesienia zażalenia na przekazanie w terminie 3 dni od dnia ogłoszenia postanowienia, zaś w wypadku niedoprowadzenia zatrzymanego na posiedzenie sądu - od dnia doręczenia postanowienia (art. 607l § 3).

14. Dostęp do niezbędnej pomocy medycznej i badania lekarskiego (art. 202 i art. 215).

15. Prawo do informacji na temat: pierwszeństwa stosowania innych środków zapobiegawczych względem środka polegającego na tymczasowym aresztowaniu, rodzaju tych środków; sytuacji, w których nie jest zasadne stosowanie tymczasowego aresztowania, tj. niebezpieczeństwo dla życia lub zdrowia osoby zatrzymanej, ciężkie skutki dla osoby zatrzymanej lub jego najbliższej rodziny, prawdopodobieństwo orzeczenia przez sąd kary z warunkowym zawieszeniem jej wykonania lub kary łagodniejszej. W przypadku zastosowania tymczasowego aresztowania osoba zatrzymana ma prawo do otrzymania uzasadnienia niezastosowania innych środków zapobiegawczych (art. 257 § 1, art. 259 § 1 i 4, art. 266, art. 271, art. 272, art. 275, art. 275a).

16. Prawo do informacji o tym, że posiedzenie sądu co do zasady odbywa się jawnie. Sąd może wyłączyć jawność posiedzenia, jeżeli uczestniczy w nim osoba zatrzymana, która nie ukończyła 18 lat (art. 360 § 1 pkt 2 w zw. z art. 95b) lub jawność mogłaby wywołać zakłócenie spokoju publicznego, obrażać dobre obyczaje, ujawnić okoliczności, które ze względu na ważny interes państwa powinny być zachowane w tajemnicy albo naruszyć ważny interes prywatny (art. 360 §1 pkt 1 w zw. z art. 95b), a nadto na żądanie osoby, która złożyła wniosek o ściganie (art. 360 §1 pkt 3 w zw. z art. 95b).

Na wniosek państwa, które wystąpiło z europejskim nakazem aresztowania, możliwe jest zastosowanie tymczasowego aresztowania na okres nie dłuższy niż 7 dni przed wpływieniem europejskiego nakazu aresztowania oraz następnie na okres niezbędny do przekazania, nie dłużej niż na 100 dni (art. 607k § 3 i 3a).

II. Dodatkowo osobie zatrzymanej na podstawie europejskiego nakazu aresztowania, która nie ukończyła 18 lat, przysługują wymienione poniżej uprawnienia:

1. Prawo do tego, aby podczas posiedzenia sądu z udziałem osoby zatrzymanej, która nie ukończyła 18 lat obecny był jej przedstawiciel ustawowy bądź osoba wskazana przez osobę zatrzymaną albo w przypadkach gdy nie jest możliwy udział tych osób - asystent rodziny (art. 76 i art. 76a).

2. Prawo do tego aby podczas posiedzenia sądu z udziałem osoby zatrzymanej był obecny przedstawiciel ustawowy, a w jego braku albo niemożności jego stawiennictwa inna osoba pełnoletnia wskazana przez osobę, która nie ukończyła 18 lat. Decyzja w przedmiocie ich obecności należy do przewodniczącego i zależy od tego, czy obecność tych osób ma znaczenie dla ochrony Twoich praw i interesów, jest niecelowa ze względu na Twoje dobro, uniemożliwia przeprowadzenie posiedzenia albo utrudnia to w istotny sposób. Jeżeli przewodniczący uzna, że obecność tych osób ma znaczenie dla ochrony Twoich praw i interesów, jest niecelowa ze względu na Twoje dobro, uniemożliwia przeprowadzenie posiedzenia albo utrudnia to w istotny sposób wyznacza asystenta rodziny do obecności w trakcie posiedzenia (art. 76a). Jednocześnie powinieneś wiedzieć, że przedstawiciel ustawowy lub osoba, pod której pieczęą pozostajesz, może podejmować czynności procesowe w toku postępowania karnego wyłącznie na Twoją korzyść (art. 76).

3. Prawo do tego, aby pouczenie o przysługujących uprawnieniach otrzymał także przedstawiciel ustawowy albo osoba inna osoba o której mowa w art. 76a wskazana przez osobę zatrzymaną na podstawie europejskiego nakazu aresztowania bądź asystent rodziny. Decyzję o tym, komu powinno być doręczone pouczenie podejmuje sąd (art. 6071 § 4).

4. Prawo do informacji o tym, że tymczasowo aresztowani powinni być rozmieszczani w areszcie śledczym w sposób zapobiegający ich wzajemnej demoralizacji. W szczególności należy oddzielać niekaranych od uprzednio odbywających karę pozbawienia wolności oraz młodocianych od dorosłych, chyba że szczególne względy wychowawcze przemawiają za umieszczeniem dorosłego z młodocianym lub młodocianymi, z tym zastrzeżeniem, że umieszczenie dorosłego z młodocianym lub młodocianymi, którzy nie ukończyli 18 lat, jak również umieszczenie młodocianego z młodocianymi, którzy nie ukończyli 18 lat, może nastąpić tylko wówczas, jeśli nie jest to sprzeczne z dobrem tego młodocianego lub młodocianych (art. 212 §1 k.k.w.).

5. Prawo do informacji o roli organów uczestniczących w postępowaniu, w szczególności policji, oskarżyciela publicznego, przedstawiciela ustawowego, asystenta rodziny, kuratora sądowego, obrońcy, sądu, sędziego.

1. Potwierdzam otrzymanie pouczenia (podpisuje również zatrzymany, który nie ukończył 18 lat)

(data, podpis)

2. Potwierdzam otrzymanie pouczenia (przedstawiciel ustawy albo osoba dorosła wskazana przez zatrzymanego, który nie ukończył 18 lat albo asystent rodziny)

(data, podpis)

UZASADNIENIE

Rozporządzenie stanowi wykonanie delegacji zawartej w art. 6071 § 4 ustawy z dnia 6 czerwca 1997 r. – Kodeks postępowania karnego (Dz. U. z 2022 r. poz. 1375, z późn. zm.) przewidującej określenie przez Ministra Sprawiedliwości wzoru pouczenia podejrzanego o uprawnieniach zatrzymanego na podstawie europejskiego nakazu aresztowania.

Potrzeba wydania nowego rozporządzenia wynika ze zmian wprowadzonych ustawą z dnia o zmianie ustawy – Kodeks postępowania karnego oraz niektórych innych ustaw (Dz. U.).

Zmiany wprowadzone do rozporządzenia wynikają z potrzeby dostosowania prawa polskiego do przepisu art. 17 w zw. z art. 4 i art. 5 dyrektywy Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2016/800 z dnia 11 maja 2016 r. w sprawie gwarancji procesowych dla dzieci będących podejrzanymi lub oskarżonymi w postępowaniu karnym (w dalszej części – „dyrektywa 2016/800”). Artykuł 17 nakazuje odpowiednio stosować prawa przewidziane w dyrektywie w trakcie postępowania w przedmiocie europejskiego nakazu aresztowania (w dalszej części – „ENA”). Z kolei art. 4 odnosi się do informacji o prawach przysługujących osobie objętej ENA, zaś art. 5 o prawie do tego, aby informacja o prawach przekazywana była również przedstawicielowi ustawowemu, innej osobie dorosłej wskazanej przez nieletniego poniżej lat 18 objętego ENA bądź osobie wyznaczonej przez organ (w tym wypadku będzie to urzędnik sądowy zgodnie z rozwiązaniami przyjętymi na gruncie ustawy – o zmianie ustawy Kodeks postępowania karnego oraz niektórych innych ustaw). Jeśli chodzi o zakres uprawnień mających zastosowanie do ENA, to są to art. 46 (prawo do adwokata), art. 8 (pomoc medyczna i badanie lekarskie), art. 10-15 dyrektywy (środki zapobiegawcze, terminowe rozpoznanie sprawy, ochrona prywatności, obecność dodatkowych osób podczas czynności z udziałem nieletniego poniżej 18 roku życia).

Obecne pouczenie zawiera już szereg informacji, w tym w zakresie dotyczącym tymczasowego aresztowania, pomocy medycznej, jak też adwokata. Jednakże wymaga dalszego uzupełnienia mając na uwadze wskazane wyżej wymogi dyrektywy.

Niniejsze pouczenie wymaga zatem uzupełnienia o informacje na temat praw przysługujących osobie poniżej lat 18 objętej ENA, tj. o: prawie do tego, aby w posiedzeniu z udziałem tego nieletniego był obecny przedstawiciel ustawowy, inna osoba dorosła wskazana przez tego nieletniego bądź urzędnik sądowy zależnie od okoliczności danej sprawy (art. 15

dyrektywy), prawie do informacji na temat stosowania środków zapobiegawczych, w tym tymczasowego aresztowania oraz środków alternatywnych (art. 10, 11 dyrektywy), a także prawie do tego, że pouczenie o uprawnieniach może otrzymać także przedstawiciel ustawowy, inna osoba dorosła wskazana przez tego nieletniego bądź urzędnik sądowy zależnie od okoliczności danej sprawy (art. 5 dyrektywy). Jednocześnie nieletni objęty ENA ma prawo do informacji o możliwości wyłączenia jawności posiedzenia (art. 14 dyrektywy).

Zgodnie z dotychczasowym modelem zdecydowano się na pouczenie podejrzanego o przysługujących mu uprawnieniach w prostym i przystępnym języku, co wprost wynika z treści wytycznych delegacji ustawowej, przewidującej konieczność zrozumienia pouczenia także przez osoby niekorzystające z pomocy obrońcy. Jednocześnie, zgodnie z dotychczas funkcjonującą praktyką, pouczenie wskazuje na odpowiedni przepis ustawowy, z którego wynika dany rodzaj uprawnień lub obowiązków, co umożliwia weryfikację jego treści i ustalenie brzmienia normatywnego.

Data wejścia w życie rozporządzenia została skorelowana z datą wejścia w życie zmian w Kodeksie postępowania karnego.

Projekt rozporządzenia zostanie poddany uzgodnieniom, konsultacjom publicznym i opiniowaniu.

Projekt nie wywiera wpływu na działalność mikroprzedsiębiorców, małych i średnich przedsiębiorców, oraz na sytuację ekonomiczną i społeczną rodziny a także osób niepełnosprawnych oraz osób starszych.

Projekt rozporządzenia nie wymaga przedłożenia instytucjom i organom Unii Europejskiej, w celu uzyskania opinii, dokonania powiadomienia, konsultacji albo uzgodnienia.

Rozporządzenie nie zawiera przepisów technicznych, a zatem nie podlega notyfikacji zgodnie z trybem przewidzianym w rozporządzeniu Rady Ministrów z dnia 23 grudnia 2002 r. w sprawie sposobu funkcjonowania krajowego systemu notyfikacji norm i aktów prawnych (Dz. U. poz. 2039 oraz z 2004 r. poz. 597).

Projekt zostanie udostępniony w Biuletynie Informacji Publicznej na stronie internetowej Rządowego Centrum Legislacji w zakładce Rządowy Proces Legislacyjny zgodnie z § 52 uchwały nr 190 Rady Ministrów z dnia 29 października 2013 r. – Regulamin pracy Rady

Ministrów (M. P. z 2022 r. poz. 348) oraz stosownie do wymogów art. 5 ustawy z dnia 7 lipca 2005 r. o działalności lobbingowej w procesie stanowienia prawa (Dz. U. z 2017 r. poz. 248).